

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Yazar: *İbrahim GADBAN*
Mizanpaj: *Konya Kitapçılık*
Kapak Tasarım: *Mustafa ERİKÇİ*

Baskı: *Dizgi Ofset*
Yeni Matbaacılar Sitesi Dizgi Caddesi No: 6 Tel:
0332-342-07-42 Karatay/Konya
Baskı Tarihi: *Kasım 2012*

“Davacın Peygamber Olursa!”

**Kur’ân’la Tanışmak İsteyenler İçin
Kur’ân’a Teşvik Yazıları**

İbrahim Gadban

İçindekiler:

Gelin, Hep Beraber Düşünelim!.....	5
Reçeteyi Uygulamayan Şifayı Bulamaz!.....	8
Padişahın Fermanı!.....	8
Efendi ve Köle.....	11
Siz Hiç “Kimse Anlamasın” Diye Bir Mektup Yazar mısınız?.....	13
Siz Hiç Anlamamak İçin Bir Şey Okur musunuz?.....	13
Fransızca Konuşan Sevgiliniz Size Mektup Gönderirse.....	16
Okumaya Başlamadan Önce Şeytandan Allah’a Sığınmamız Gerekir.....	17
Kur’ân’da Kur’ân.....	19
Peygamber Dili İle Kur’ân.....	22
Kur’ân Niçin İndirilmiştir?	33
Kur’ân’ı Anlamak Farzdır!	38
Kur’ân’ı Nasıl Okumalıyım?	39
Kur’ân Okurken Hüzünlenebilmek!.....	42
Kur’ân Huzur Kaynağıdır.....	50
Kur’ân Hem Gönüllere Hem de Bedenlere Şifadır.....	50
Hidayet Rehberi Kitabımızın Fazileti.....	54
Sahabe ve Tabiîn’in Kur’ân’ın Faziletine Dair Sözlerinden Seçmeler.....	56
Kur’ân İnsanın İzzet ve Şerefini Artırır.....	57
Kur’ân Ehli Olan Bir Müslüman Nasıl Olmalıdır?	60
Kur’ân Karşısında Nasıl Bir Programımız Olmalı?	62
Tertil Üzere Okumanın Önemi.....	63
Kur’ân’ı Ağır Ağır Az Okumak mı Yoksa Hızlı ve Çok Okumak mı Daha Faziletlidir?	66
Kur’ân’ı Nasılda Anlayarak Okumuşlar!	68
En Çok Kur’ân Bilen Derecelerin En Büyüğüne Sahip Olacak.....	70
Ya Davacın Peygamber Olursa?	73
Terk Etmenin Çeşitleri.....	75
1- Okuma Bakımından Terk	75
2- Dinleme Bakımından Terk.....	78
3- Tedebbür (İnceden İnceye Düşünüş) Bakımından Terk.....	80
4- Amel Bakımından Terk	82
5- Şifa Dileme Bakımından Terk.....	84
6- Hükmetme Bakımından Terk.....	85
7- Muhâkeme (Kendisinden Hüküm İsteme) Bakımından Terk.....	87
Önemli Bir Endişe.....	89
Kur’ân’ı Ne Kadar Bir Süre Zarfında Okumalıyız?	95
İman Kur’ân’dan Önce Gelir!	98

Gelin, Hep Beraber Düşünelim!

Çok yorucu bir günün ardından evinize gelmiş, yatağınıza girmiş ve istirahatata çekilerek gecenin karanlığına kendinizi bırakmışsınız...

Tam uykuya dalacağınız sırada bir anda evinize yüzleri kar maskeleri ile kaplı sekiz-on asker giriyor ve siz daha ne olduğunu henüz anlamadan kafanıza bir çuval geçiriyorlar, ellerinizi ve ayaklarınızı bağlayarak sizi alıp götürüyorlar...

Sizi önce bir arabaya, ardından da bir uçağa bindiriyorlar...

Uçak uzun bir yolculuğun ardından iniş yapıyor. Askerler sizi alarak tekrar ilerliyorlar. Sonra sizi bir helikoptere bindiriyorlar. Helikopterde uçak gibi uzun bir süre yol kat ettikten sonra inişe geçiyor... Ve askerler sizi ondan indiriyorlar. O indirdikleri yerde gözlerinizi açıyorlar. Siz bakıyorsunuz ki, geldiğiniz yer ıssız bir ada!

Askerler hiçbir şey konuşmuyor, tek bir kelime dahi etmiyorlar.

Siz şaşkınlıktan ne yapacağınızı bilmeden etrafa bakınıyor ve ne olduğunu anlamaya çalışıyorsunuz...

Etrafa bakındığınız sırada bir ara tipleri hiçte o adada yaşayan birilerine benzemeyen ve hararetle çalışmakta olan bazı insanlar görüyorsunuz.

Kimisi tarla sürüyor, kimisi kayık yapma peşinde, kimisi de daha başka işlerle meşgul...

Muhtemelen onlarda sizin gibi başlarına çuvallar geçirilerek oraya getirilmiş kimseler!

Siz olup bitenleri anlamak için onlara doğru ilerlemeye başlıyorsunuz. Tam yürümeye koyulmuşken askerin birisi yanınıza yanaşır ve:

“Eğer buraya niçin getirildiğini, ne yapman gerektiğini ve en ideal şekilde buradan nasıl kurtulacağını öğrenmek istiyorsan

cebine bırakacağım şu notları oku!” diyerek cebinize bir kâğıt parçası bırakıyor ve hızla oradan uzaklaşıyor...

Tam bu olayların yaşandığı sırada adada sizi gören o insanlar yanınıza gelmeye başlıyor...

Siz bir an önce oradan kurtulmak için askerin tavsiye ettiği şeyi yapmaya, yani cebinize bırakılan notu okumaya hazırlanıyorsunuz. Tam okuyacağınız sırada yanınıza gelen o insanlardan birisi kolunuzdan tutuyor ve size:

“Kardeş! Senin o notu okumana hiç gerek yok! Ben zaten onu okudum ve şu anda onun gereğini yapmaya çalışıyorum. O notun bildirdiğine göre bizler burayı imar etmekle sonrasında da ilerleyen dönemlerde gelecek insanlar için burayı güzelleştirmekle sorumluyuz” diyor.

O esnada öbürü öne atılıyor ve:

“Hayır, bu arkadaşın söylediklerine katılmıyorum. Aksine bizler burayı imar etmeye değil, kendimize uygun kayıklar yaparak bir an önce buradan kurtulmaya geldik. Benim o nottan anladığım budur” diyor.

Derken öbürü söz alıyor ve:

“Hayır, hayır! Bu iki arkadaşta o notu yanlış anlamış. Benim anladığıma göre o not bizlere buranın bizler için sürekli kalınacak bir yer olmadığını, eninde sonunda buradan göç edeceğimizi ve burada yaptığımız işlere göre ödül veya ceza alacağımızı anlatıyor. Evet, o not bize bunları anlatıyor” diyor...

Sizce aklını kullanan bir insan oradakilerin ortaya attığı farklı farklı fikirlere uymayı mı akıllılık olarak değerlendirir, yoksa askerin cebine bıraktığı o nota bakmayı mı?

Akıllı insan düşünür ki eğer gerçekten oradakiler bu notu okumuş olsalardı farklı farklı düşüncelere kapılmaz ve her biri bir diğerinden farklı olan değişik değişik işler yapmazlardı. Haydi diyelim ki onlar böyle bir yanlış anlama içerisine düştüler, bu durumda en azından kendisi bizatihi bu notu okur ve ondan bir şeyler anlamaya çalışarak içlerinden han-

gisinin doğru söylediğini tespit eder. Evet, akıllı insan böyle yapar.

Soruyorum: Gerçekten aklını kullanan bir insan bunca kargaşadan sonra hiç o notu okumadan bir gece uyuyabilir mi?

O notun içerisinde ne yazdığını öğrenmeden bir an olsun rahat edebilir mi?

Sanırım herkesin bu soruya vereceği cevap aynıdır: “Hayır!”

Şimdi gelin, bu örnekte anlatılan insanın “siz”, gittiğiniz ıssız adanın “dünya”, size verilen notun “Kur’ân”, orada birbiri ile anlaşmazlığa düşenlerinde farklı farklı inançlara mensup diğer insanlar olduğunu düşünelim...

Acaba böylesi bir durumda ne yaparsınız?

Sizde elinizdeki nota hiç bakmadan onların birbiriyle çelişen sözlerine mi kulak verirsiniz, yoksa hemen notu okuyarak doğrunun hangisi olduğunu mu araştırırsınız?

Hangisini yaparsınız?

Her halde akıllı tüm insanların yapacağı şey malum...

İşte bu gün insanlığın içerisine düştüğü durum, bu örnekte anlatılardan hiçte farklı değil.

Niceleri, kendilerini doğru yola iletmek için ellerine verilen o nota hiç bakmıyor ve işin neticesini önemsemeden “Amaaaan, bana ne! Ne yazıyorsa yazıyor!” diyor.

Kimileri o notu okumayı tercih ediyor, ama “Biz kimiz ki o notu anlayalım! Bu notu anlamak olsa olsa büyüklerin işi!” diyerek notta yazılı olanları hiç de anlamaya çalışmıyorlar. Yaptıkları sadece yalın bir şekilde okumaktan ibaret oluyor.

Bazıları ise biraz daha farklı bir tavrın içerisine giriyor ve “Hayır, bu not çok değerli, bu nedenle bunu en güzel yerlere asmalı ve en yüksek yerlerde muhafaza etmeliyiz” diyorlar.

Diğer bir grup ise, bu notun kendilerini o adadan kurtaracağına hiç inanmıyor.

İşte bu gün insanlığın Kur'ân karşısındaki tavrı da böyle.

Akıllı insan kıssalardan “hisse” çıkarmayı bilen ve bundan faydalanarak kendisini kurtarmayı yeğleyen insandır. Eğer bizlerde akıllı olduğumuzu iddia ediyor ve bu noktada her hangi bir şüphe taşımıyorsak, o zaman Rabbimizin bizler için gönderdiği ebedî saadet vesilesi olan Kur'ân'a sınıksız sarılmalı ve adadan kurtulmak için onun bizlere göstereceği yol haritasına harfiyen uymalıyız.

Reçeteyi Uygulamayan Şifayı Bulamaz!

Hastalığı sebebiyle doktora giden ve doktorun kendisine reçete yazarak bazı ilaçlar tavsiye ettiği bir hasta düşünelim. Bu hasta; reçeteyi alıp evinin en güzel köşesine assa veya eline alıp her zaman öpse, alnına koysa ya da günde onlarca kez okusa veyahut da içerisindekileri adı gibi ezberlese, bu reçetenin ona her hangi bir faydası olur mu? Bir başka örnek daha verecek olursak; bu hasta reçetenin karşısına geçip: *“Ey mübarek reçete! Sen ne kadar da değerlisin! Senin şanın, şerefın ne de büyük! Senin gibi bir reçeteye sahip olduğum için Allah'a şükrediyorum!”* dese bu ondan hastalığını giderir ve dertlerine deva olur mu?

İşte, bir reçete nasıl ki uygulamaya konulmadan fayda vermiyorsa, aynı şekilde Kur'ân'da uygulamaya konulmadan her hangi bir fayda vermez. Bizler eğer Kur'ân'ın bizlere fayda vermesini istiyorsak, o zaman hemen onu uygulamaya koymalı, ahkâmını hayatımızda tatbik etmeli ve bizlerden istediği kulluğu icra etmeliyiz. Aksi halde bizim durumumuzla, reçeteyi evinin en güzel köşesine asıp ondan şifa bekleyen hastanın durumu arasında en ufak bir farklılık olamaz!

Padişahın Fermanı!

Bir ülkenin her tarafına hâkim olmuş, sözü emir gibi algılanan, bir dediği iki edilmeyen bir padişahın ülkesinde

yaşadığınızı farz edin. Bu padişah, size bazı şeylere dikkat etmeniz, kimi emirleri yerine getirmeniz, kimisinden de sakınmanız için çok önemli bir ferman gönderiyor ve bu fermandaki emirlere uymanız halinde mükâfatlandırılacağınızı, kulak asmadığınız takdirde ise dehşetli bir şekilde cezalandırılacağınızı bildiriyor.

Bu durumda siz ne yaparsınız?

1- Ya o hükümleri içeren fermanı okuyup gerektirdiği şeylerle hemen amel edersiniz.

2- Ya fermana yazan şeyleri sürekli okur; ama içerisinde anlatılan şeyleri hiçbir şekilde uygulamaya koymazsınız.

3- Ya da o fermanı hiç kale almaz; ne okur ne de amel edersiniz.

Birinci şık zaten padişahın sizden istemiş olduğu şeydir. Siz bunu yaptığınız zaman neticesi çok hayırlı ve faydalı olacak, padişahın hoşnutluğunu kazanmaya sizi sevk edecektir.

İkinci şıkta ise padişahın emri ile adeta alay etme söz konusudur. Hem “Padişahımız ne dedi acep?” diye onun emirlerini daima okuyacaksınız, hem de içerisinde sizden istemiş olduğu şeyleri hiç uygulamaya koymayacaksınız. Bu onunla alay etme, onu küçümseme ve ona gereken değeri vermeme değildir de nedir?

Üçüncü şık ise aslında sizin padişahı hiç takmadığının, onun emirlerinin sizin nezdiniz de hiçbir şey ifade etmediğinin açık bir göstergesidir. Siz, onun emirlerinin okunmasına bile iltifat etmediğinize göre onun emirleri demek ki, sizin katınızda hiçbir şey ifade etmemektedir. Bu ise üç şık içerisinde en kötü olanıdır.

Allah’ı bir padişah, Kur’ân’ı da padişahın fermanı olarak düşünürsek, bu gün insanların da bu fermana karşı tavırları tıpkı üstte ki misalde olduğu gibi üç türlüdür:

Kimileri hem onu okumakta hem de içerisinde ki hükümlerle amel etmeye çalışmaktadır.

Kimileri ise onu belirli aralılarla sadece okumakta, ama amel etme amacı gütmemektedir.

Kimileri de onu ne okumakta ne de onunla amel etmektedir!

Bir padişah bile emir ve yasaklarına riayet edilmediğinde son derece hiddetlenip, kızılırsa, acaba Aziz ve Kahhar olan Allah hiç kızıp hiddetlenmez mi?

Hiç bu fermanı kale almayanlara ceza vermek istemez mi?

Bir komutan düşünün... Bu komutan askerlerinden birisini yanına çağırıp ona hayati önem taşıyan bir plan verdikten sonra o planı nasıl uygulayacağını gösteren emirleri de vermiştir. Asker, o planın doğru olduğunu bilir, buna kalbiyle inandığını söyler, diliyle komutanının emirlerine uyacağını taahhüt eder, her ortamda komutanının planının çok doğru olduğunu, bunu uygulamayanların savaşta asla başarılı olamayacağını dile getirir; ama bir türlü o emirleri kendisi yerine icra etmez...

Askerin böyle yapmasının iki nedeni olabilir:

1-Ya gerçekten bunun doğruluğuna kalben inanmamıştır.

2- Ya da inanmıştır; ama zaaflarından dolayı emirleri aksatmıştır.

Her iki halde de askerin yaptığı bu iş, cezalandırılmayı gerektiren bir şeydir. Birinci durumda inanmayanların cezasıyla, ikinci durumda da asilerin cezasıyla...

Rabbimiz de emirlerini yerine getirmeyenleri, fermanına kulak asmayanları cezalandırmak ister, ama rahmeti gazbını geçtiği için hemen ceza verme yerine mühlet tanır, zaman verir ve acaba vazgeçerler mi diye onları hemen cezaya çarptırmaz.

“Eğer Allah, yaptıkları yüzünden insanları (hemen) cezalandırısaydı, yeryüzünde hiçbir canlı yaratık bırakmazdı.

Fakat Allah, onları belirtilmiş bir süreye kadar erteliyor. Vakitleri gelince (gerekeni yapar). Kuşkusuz Allah, kullarını görmektedir.” (35/Fatır, 45)

Rabbimizin bu mühletini iyi değerlendirmeli ve hemen Rabbimize yönelerek onun mübarek fermanını okuyup anlamaya ve yaşamaya çalışmalıyız.

Hasan-ı Basrî der ki:

“Sahabîler, Kur’ân-ı Kerim’i Rablerinden gelen risaleler, mektuplar ve fermanlar olarak görürlerdi. Geceleyin sabahlara kadar onu okur ve düşünürler, sabahta onun hükümlerini yerine getirir, amel ederlerdi.”¹

Sahabeden Abdullah İbn-i Mesud der ki:

“Bizler, Kur’ân’ı on ayet, on ayet olarak alır ve aldığımız bu on ayeti hayatımızda yaşamadan diğer bir on ayete geçmezdik. Kur’ân, insanlara kendisi ile amel etmeleri için inmiştir. İlk nesiller onu amel etmek için okudular. Sizin her hangi biriniz ise, Kur’ân’ı başından sonuna kadar okur, tek bir harfini dahi bırakmaz; hâlbuki onunla amel etmeyi (neredeyse) tamamen terk etmiştir.”²

Efendi ve Köle

Gelin hep beraber bir köle düşünelim... Bu köle, efendisinin kendisinden yapmasını istediği işleri yapmayıp daima elleri bağlı bir şekilde efendisinin önünde duruyor ve sürekli onun ismini anıyor. Her daim “Efendim, efendim, efendim” diye onu zikrediyor...

Efendisi ona **“Git, şu işleri yap”** dediğinde; köle bulunduğu yerden kımıldamıyor, eğilip efendisini on kez selamlıyor ve *“Siz çok büyüksünüz efendim, size ne kadar şükretsem azdır! Siz ne de yücesiniz”* diyor, sonra tekrar ayağa kalkıp elleri bağlı öylece duruyor.

¹ Gazali, İhya, 3/13.

² A.g.e.

Efendisi ona **“Git, falan yanlışlıkları düzelt”** diye talimat veriyor; ama köle yine yerinden kımıldamıyor, efendisinin önünde eğilmeye devam ediyor.

Efendisi ona **“Hırsızın elini kes”** diye emrediyor. Bunun duyan köle, hırsızın elini keseceği yerde yüzlerce kez **“Hırsızın elini kesmek lazım”** diyerek efendisinin söylediklerini tekrarlamaktan başka bir şey yapmıyor

Şimdi bu kölenin efendisine gerçekten hürmet ettiğini söyleyebilir miyiz? Bu köle efendisini çok seviyor, diyebilir misiniz?

Bizim kendi kölelerimiz (bu günün tabiriyle işçilerimiz) böyle bir şey yapsa neler yapardık Allah bilir!

Ama bu gün nice insanın, üstte örneğini verdiğimiz köleden çokta farklı bir şey yapmıyor olmasına rağmen Allah’ın en takvalı kullarından kabul edilmesi ne de üzücü değil mi?

Böyleleri sabahtan akşama kadar Kur’an’daki emirleri Allah bilir kaç kere okuyorlar; ama bunları yerine getirmek için kollarını bile kımıldatmazlar. Diğer taraftan Allah’ını anıp, acıklı bir şekilde Kur’an okumaya çalışırlar; lakin Kur’an’ın hükümlerini yaşamak ve yaşatmak için en ufak bir gayret göstermezler. Hatta böylelerine “Ne de güzel Müslüman!” bile denilebiliyor.

Acaba bizlerde böylesi bir köle gibi miyiz? Bizlerde efendimizin emirlerini kulak ardı mı ediyoruz? Ya da o emirlere son derece hürmet göstermemize rağmen uygulama da gevşeklik mi gösteriyoruz?

Bu örneği iyi düşünmeli ve Efendimiz olan Rabbimizle aramızdaki ilişkilerimizi yeniden gözden geçirmeliyiz.

Siz Hiç “Kimse Anlamasın” Diye Bir Mektup Yazar mısınız?

Bir insanın mektup, kitap, dergi veya herhangi bir yazı yazmasının arka planında yatan en önemli sebeplerden birisi, yazdığı şeyin muhatapları tarafından anlaşılır olmasını sağlamaktır. Muhatabının anlamaması için hiçbir yazı kaleme alınmaz her halde.

Nasıl ki bir insanın, anlaşılır olmanın ötesinde bir amaç için kalem oynatması makul değilse, aynı şekilde insanları yönlendirmek için kendilerine kitap gönderen Yüce Allah’ın da anlaşılır olmaması için kitap göndermesi makul bir şey değildir. Bir insanın anlaşılır olmaması için bir şeyler yazması bile abes karşılaşırken bunun Allah’a nispet edilmesi ne kadar makul olur? Anlaşılır olamamak için yazı yazmak abesle iştigalin tâ kendisidir. Allah ise abesle iştigalden münezzeh-tir. Bu nedenle Rabbimizin “insanlar anlamasın!” diye bir kitap göndermesi asla düşünülemez. Böylesi bir düşünce tamamen batıldır. Ama gelin görün ki, hal ve tavırlarımız adeta Kur’an’ın anlaşılmasız bir kitap olduğunu haykırıyor, onu anlamamanın mümkün olamayacağını, sadece yetkili makamların bu işi becerebileceğini söylüyor.

Yeryüzünün en ufak kara parçasında dahi “anlaşılp, öğrenilmesin” diye yazılmış tek bir eser yokken, Kur’ân kimi insanlar tarafından sanki bu amaçla inmiş gibi telakki edilmektedir.

“Allah’ım! Seni tenzih ederiz. Bu gerçektende büyük bir iftiradır” (24/Nur, 16)

Siz Hiç Anlamamak İçin Bir Şey Okur musunuz?

Bunun kadar garip olan bir husus daha var ki o da şu: Yeryüzünde telif edilen tüm kitap, dergi, gazete ve benzeri eserler mutlaka anlaşılmalrı için okunur. Ama anlaşılma-

mak üzere okunan tekbir kitap vardır; o da —maalesef— Kur’ân-ı Kerim’dir!?

Herkes bir şeyleri anlamak için okur, ama Kur’ân özellikle anlaşılmaz diye okunur! Oysa Kur’ân tamamen anlaşılması ve bunun neticesinde tefekkür edilmesi için indirilmiş bir kitaptır.

“Bu Kur’ân, âyetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır.” (38/Sâd, 29)

Dr. Mecdî Hilalî der ki:

“İki kişinin bile üzerinde anlaşmazlığa düşmeyeceği apaçık gerçek, kişileri okumaya sevk eden faktörün öğrenme merakı olmasıdır. Okumak için eline bir kitap ya da dergi alan kişiyi bu eyleme sevk eden şey, öğrenme isteğidir; haberlerin arkasındaki gerçeği, haberlerin içerdiği bilgi ve gerçekleri öğrenme isteği...

Buna karşın akıllı bir kişinin, okudukları üzerinde aklını kullanmaksızın veya okuduğu şeylerin anlamını düşünmeksizin diliyle ya da gözü ile okuması mümkün değildir!

Bunu yapabildiğini söyleyen bir kişiyi hayal ediniz... Onun hakkında neler söylersiniz? O kişi hakkında ne tür bir değerlendirmede bulunursunuz? Bu kişinin sıra dışı bir kişi olduğunu söylemek uygun olmaz mı?

Mezhepleri ve dinleri farklı olmasına rağmen insanlar, okuma kavramının bu apaçık anlamı üzerinde her yüzyılda görüş birliği içerisinde olmuşlardır. Bir kişi ancak bir şeyler öğrenmek amacı ile okuma eylemini gerçekleştirir. Bu kural, dünya üzerinde mevcut bütün dergi, kitap ve gazeteler için geçerlidir. Sadece bir tek kitapla zikrettiğimiz türden bir ilişki içine girilmemektedir.

Pek çok insan yalnızca bir tek kitapla çok tuhaf bir ilişki içine girmiş bulunmaktadır. Onlar sadece bir tek kitabı sırf okumuş olmak için okumaktadırlar. Diğer bir deyişle yalnız-

ca okumaktadırlar. Okuma esnasında okuduklarının anlamını ~genel olarak~ kavrama konusunda akıllarını yormamaktadırlar. Bu kitabı okumada yarışmaktadırlar³ ve bu eylemi gerçekleştirirken kendilerinde herhangi bir eksiklik görmemektedirler...”⁴

“...Müslümanların çoğunluğunun anlamı üzerinde düşünmeksizin ve anlama konusunda akıllarını yormaksızın sadece lafızlarını okudukları biricik kitap Kur’ân-ı Kerim’dir. İşin daha ilginç yönü ise bu tür Müslümanların çok güzel bir iş yaptıklarını zannetmesidir.”⁵

Maalesef toplumumuzda Kur’ân’ın sadece hocalar tarafından anlaşılabilceği, avamın ise Kur’ân’ı anlayamayacağı şeklinde bir inanç hâkimdir. Bu inancın neticesinde Kur’ân’ın sadece lafzı üzerinde yoğunlaşmakta, anlam ve muhtevası üzerinde ise pek durulmamaktadır. Elbette ki Kur’ân’ın avam tarafından anlaşılamayacak yönleri vardır. Bu doğrudur; ama bunlar genele bakıldığında Kur’ân’ın çok az bir kısmını kapsamaktadır.

Unutulmamalıdır ki, Kur’ân tamamıyla anlaşılması için indirilmiş bir kitaptır. Eğer halktan birisi bir ayeti anlayamıyor ve ne demek istediğini hakkıyla idrak edemiyorsa, hemen kitabı terk etme yoluna gitmemelidir. Aksine anlayamadığı o ayeti bir bilenine havale etmeli ve Allah’ın kitabı ile olan ilişkisini kesintiye uğratmaksızın sürdürmelidir. Üstte zikrettiğimiz **“Bu Kur’ân, âyetlerini düşünsünler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye sana indirdiğimiz mübarek bir kitaptır.” (38/Sâd, 29)** ayeti bu bağlamda son derece önemlidir. Ayette zikredilen “öğüt alma” eylemi ancak hitabın anlaşılmasından sonra mümkün olabilir. Kendisine ne söylendiğini anlamayan birisi nasıl öğüt alabilir ki?

³ Bir ayda kaç hatim bitireceksin diye!

⁴ Diriliş Muhtusu Kur’ân-ı Kerim, sf. 103 vd.

⁵ A.g.e. sf. 105.

İşte, bu ayetleri kendimize rehber edinmeli ve Rabbimizin kitabını anlamak için elimizden gelen her türlü gayreti sarf etmeliyiz.

Fransızca Konuşan Sevgiliniz Size Mektup Gönderirse...

Burada meselemize ışık tutması açısından oldukça önemli olan uçuk bir örnek vermek istiyorum.

Şimdi bir kıza sıırıslıklam âşık olduğunuzu düşünün... Öylesine âşıksınız ki, onsuz bir hayat yaşamayı hayal dahi edemiyorsunuz. Geceniz, gündüzünüz hep onun sevgi ve özlemiyle geçiyor. Ama ortada bir sorun var. Âşık olduğunuz bu kız “Türk” değil, bir başka ülkeden örneğin Fransa’dan. Ve Türkçe konuşmayı hiç bilmiyor. Şimdi, bu kızın Fransızca olarak size bir mektup yazdığını düşünün. Sevdiginizi söylüyorsunuz ve sevgiliniz tarafından Fransızca bir mektup alıyorsunuz, Ne yaparsınız?

Sizin yerinize ben cevap vereyim. Ben böyle bir pozisyonla karşı karşıya kalsam hemen bir tercüme bürosuna gider ve “Sevgilim bana ne diyor?” sorusuna cevap bulmak için belirli bir meblağ karşılığında mektubu tercüme ettiririm. Hatta ben bunu sevgilim için değil, değer verdiğim yabancı bir dostum için bile yaparım.

Sizde aynı şeyleri yaparsınız herhalde?

İşte burada hemen şu soruları sormamız gerekmektedir: Allah en yüce sevgili değil mi?

Onun gönderdiği mektup (Kur’ân), birkaç lira verilip satın alınmaya ve okunmaya değmez mi?

Çok basit bir insan için bile bu fedakârlığı yapan, ama en yüce sevgili için böylesi bir işe tenezzül dahi etmeyen bir insanın sevgisinde samimi olduğundan söz edilemez her halde?

Böylesi bir sevgi yalancı bir sevgi değil de, ya nedir?

Bir kadından gelen mektup için heyecanından yerinde duramayan bir âşık, neden “en yüce sevgilim” dediği Rabbinden gelen mektubu okumak için aynı heyecanı hissetmiyor?

Bir kadından gelen mektup için bilmem ne kadar para veren, ama Rabbinden gelen mektup için birkaç lira vermekten geri duran bir insan nasıl olur da “Allah’ı seviyorum” diyebilir?

Bu sevgide yalancılık olmaz mı?

Gerçi bu gün Kur’ân meali için çeviri yaptırmaya gerekte yok; zira şu an için Türkiyede 185 Kur’ân çevirisi var ve bu rakam her geçen gün daha da artmakta.

Böylesi bir kitap için para vermeye de gerek yok; çünkü hemen hepimizin evinde bir Kur’ân çevirisi vardır. Haydi diyelim ki yok; önemli değil şu an itibarıyla her kitapçı da **1 liraya** Kur’ân çevirileri var. Hem de iki renkli ve güzel baskılı!

Bununla birlikte Rabbimizden gelen kitabı elde etmek için onlarca lira harcasak ne olur? Bu paralar hiç boşa gitmiş sayılır mı?

Evet, bu örnek üzerinde hepimiz düşünelim ve sevgiliimize verdiğimiz değeri Rabbimize veriyor muyuz, kendimizi hesaba çekelim.

Kur’an Okumaya Başlamadan Önce Şeytandan Allah’a Sığınmamız Gerekir

Şanı yüce Rabbimiz, Kur’an-ı Kerim’i ve onun ayetlerini okumaya başlamadan önce, kovulmuş şeytandan kendisine sığınmamızı emretmiştir.

“Kur’an okuduğun (okuyacağın) zaman, kovulmuş şeytandan Allah’a sığın.” (16/Nahl, 98)

Bu nedenle Kur'an okumaya başlayacağımız zaman sadece "*Bismillahirrahmanirrahim*" dememiz yeterli değildir; besmeleden önce euzü besmele çekmemiz, yani "*Euzubillahimineşşeytanirracim*" dememiz gerekmektedir.

Neden acaba? Gerçekten Rabbimiz bunu niye emretti! Mesela bir insan Kur'an'ı eline alsın ve "euzü besmele" çekmeden okumaya çalışsın, harfleri ve kelimeleri göremez mi, bunları okuyamaz mı?"

Elbette ki okuyabilir.

Kişinin "euzü besmele" çekmemesi, okumasına mani, okumasına engel değildir. Peki, o zaman euzü besmele çekmesinin hikmeti nedir? "Euzü besmele" çekmemek okumaya engel değilse acaba neye engeldir?

Cevap:

Kişinin "euzü besmele" çekmemesi ayetleri okumasına engel değildir, ama bu ayetleri **doğru anlamasına** engeldir. Çünkü kovulmuş şeytandan Allah'a sığınmadığı zaman, şeytan, onun okumasını değil, anlamasını engellemeye çalışacaktır. Zaten şeytan, bir insanın Kur'an okumasından ziyade, okuduğu Kur'an'ı doğru anlamasından ve anladığı doğruları yaşamasından korkar. Herhangi bir insan isterse günlerce, isterse yıllarca Kur'an okusun, fakat okuduğu Kur'an'ı hiç anlamasın veya yanlış anlansın ister. İşte bunun için Kur'an okuyan herkese, her fırsatta müdahale eder. Kur'an okuyan o kimse şayet "euzü besmele" çekerek şeytandan Allah'a sığınmamışsa, o kimseye okuduğu ayetlerle ilgili öyle yanlış vesveseler, öyle yanlış manalar verir ki, o konudaki gerçeği bilmeyen insan, kalbine gelen bu vesveseleri, bu manaları kendi düşüncesi zannederek bunları kabul eder. Dolayısıyla hak olan ayetleri okuduğu zaman anladığı şeyler batıl, doğru olan ayetleri okuduğu zaman anladığı şeyler yanlış olur. İşte bunun için, bizlerin en büyük düşmanı olan şeytana böyle bir müdahale fırsatı vermemek için,

Kur'an-ı Kerim'i kovulmuş şeytandan Allah'a sığınarak okumamız gerekir.

“Hiç şüphe yok ki şeytan sizin için bir düşmandır. Öyle ise (siz de) onu düşman edinin.” (35/Fatır, 6)

Bu arada Kur'an'ı okurken olduğu gibi dinlerken de “euzü besmele” çekmeyi, kovulmuş şeytandan Allah'a sığınmayı unutmamamız gerekmektedir. Çünkü okurken ayetleri yanlış anlamamız mümkün olduğu gibi, dinlerken de yanlış anlamamız mümkündür. Bu nedenle, her iki durumda da merhamet sahibi Rabbimize sığınmamız gerekmektedir.

Kur'ân'da Kur'ân

Kur'ân'ı en iyi tanıyabilmenin yolu onu Kur'ân'dan öğrenmekle mümkündür. Nasıl bir kitap olduğu, insanlara ne amaçla gönderildiği, temel hedeflerinin neler olduğu gibi sorulara en iyi cevabı verecek olan yine Kur'ân'dır. Kur'ân, insanlara hayatları boyunca takip etmeleri gereken esasları, yasaları gösteren ve onları teşvik eden bir kitaptır. Kur'ân, akleden insanlar için bir öğüt ve hatırlatmadır. Şimdi gelin, Kur'ân'ı, kendi dilinden tanımaya çalışalım:

“Kur'ân, âlemler için bir öğüt ve hatırlatmadan başka bir şey değildir.” (68/Kalem, 52)

“Bu Kur'ân, onunla uyarılsınlar, tek bir ilah bulunduğunu bilsinler ve akıl sahipleri öğüt alsınlar diye insanlara tebliğ edilmiştir.” (14/İbrahim, 52)

“Âlemlere uyarıcı olsun diye kulumna hak ile bâtılın arasını ayıran ölçüyü (Furkan'ı) indiren (Allah) ne yücedir!” (25/Furkan, 1)

Bu ayetlerden Kur'ân'ın insanlara bir öğüt ve hatırlatma üzere indiğini anladığımız gibi, aynı şekilde Kur'ân'ın insanların şirk, küfür ve haram gibi kötü hasletlere karşı uyarma amacı ile nazil olduğunu ve onlara “La İlahe İllallah” gerçeğini açıklamayı amaç edindiğini anlamaktayız.

**“De ki, Kur’ân’ı Ruhu’l-Kudüs (Cebrail) Rabbinin ka-
tından müminlerin imanlarını pekiştirmek, müslümanlara
doğruluk rehberi ve müjde olmak üzere hak olarak indirmiştir.”** (16/Nahl, 102)

Bu ayet ise Kur’ân’ın, Allah’ın istediği gibi iman eden kulların kalplerini pekiştireceğini ve onları doğru yola ileticeğini ortaya koymaktadır. Şu ayetlerde de bu gerçeğe bir işaret vardır:

**“Doğrusu size Allah’tan bir ıstık ve apaçık bir Kitap
gelmiştir. Allah, rızasını gözetenleri onunla selâmet yolları-
na erİştirir ve onları, izni ile karanlıklardan aydınlığa çıkarır,
onları doğru yola iletir.”** (5/Mâide, 16)

“De ki, bu (Kur’an), müminlere doğruluk rehberi ve şifâdır.” (41/Fussilet, 44)

Kur’an’ın indiriliş gayelerinden birisi de insanların anlaşmazlığa düştüğü meselelerde hüküm vermesi ve kendisi ile insanlar arasında hükmedilmesidir. Yani Kur’an, hüküm kitabıdır; bu günün tabiriyle anayasadır.

**“O halde Allah’ın indirdiği Kitap ile aralarında hük-
met. Allah’ın sana indirdiği Kur’ân’ın bir kısmından seni
vazgeçirmelerinden sakın. Onların heveslerine uyma. Eğer
yüz çevirirlerse bil ki, Allah, bir kısım günahları yüzünden
onları cezalandırmak istiyor. İnsanların çoğu gerçekten
fâsıktırlar.”** (5/Mâide, 49)

Kur’an kendi hükümlerini yaşamaktan yüz çevirenlerin zor, sıkıntılı ve huzursuz bir hayat geçireceklerini söyler:

**“Benim Kitabımdan yüz çeviren bilsin ki, onun dar bir
geçimi olur ve kıyamet günü de onu kör olarak haşrederiz.
O zaman, ‘Rabbim, beni niye kör olarak haşrettin? Oysa
ben gören bir kimseydim’ der. Allah: ‘İşte böyle, âyetlerimiz
sana gelmişti de sen onları unutmuştun (önemsememiştin,
arkana atmıştın) bugün de öylece unutulursun’ der.”** (20/Tâhâ, 124-126)

Buna karşın iman edip Kur'an'ın hükümleri gereğince amel edenlerin ise rahat, huzurlu, sakın ve güzel bir hayat yaşayacaklarını bildirir:

“Erkek veya kadın, kim “mümin” olarak salih amel işlerse, elbette biz ona hoş bir hayat yaşatacağız ve onların mükâfatlarını yapmakta olduklarının en güzeli ile vereceğiz.” (16/Nahl, 97)

Kur'an; bizden kendi hükümlerine uymamızı, o hükümlere sırt çevirmememizi ve bazısını uygulayıp bile bile bazısını da terk etmememizi ister:

“Rabbinizden size indirilen Kitaba uyun; ondan başka veliler edinerek onlara uymayın. Pek az öğüt dinliyorsunuz.” (7/A'râf, 3)

“Yoksa siz Kitab'ın bir kısmına inanıp bir kısmını inkâr mı ediyorsunuz? Sizden öyle davrananların cezası dünya hayatında ancak rüsvaylık; kıyamet gününde ise en şiddetli azaba itilmektir. Allah sizin yapmakta olduklarınızdan asla gafil değildir.” (2/Bakara, 85)

En güzel kıssalar bu kitaptadır. İbret alıp akletmemiz için Allah bu kitapta en faydalı olan kıssaları en faydalı miktarda bize anlatmıştır.

“Elif Lâm Râ; Bunlar, gerçeği açıklayan Kitab'ın âyetleridir. Biz, onu anlayasınız diye Arapça bir Kur'ân olarak indirdik. Biz, bu Kur'ân'ı sana vahyederek en güzel kıssaları anlatıyoruz. Oysa daha önce sen bunlardan habersizdin.” (12/Yûsuf, 1-2)

“Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır. Kur'an, uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi ayrı ayrı açıklayan ve inanan bir toplum için de bir yol gösterici ve bir rahmettir.” (12/Yusuf, 111)

Kur'an bizleri içerisindeki hükümleri, kıssaları ve ibret verici örneklendirmeleri düşünmeye davet eder ve bu düşünmeyi terk edenleri ince bir üslupla eleştirir:

“Onlar Kur’ân’ı düşünmezler mi, yoksa kalpleri mi kitli?” (47/Muhammed, 24)

Bu ve daha nice Kur'an ayetleri, Kitabımızın hangi maksatları gerçekleştirmek için indirildiğini bize anlatmaktadır. Kur'an okuyan birisi bu amaçları bir bir tespit etmeli ve bu doğrultuda hayatına yön vermelidir.

Peygamber Dili İle Kur'ân

Kur'ân; Allah'ın kitabı, insanlığın hidayet kaynağı ve Rabbimiz tarafından bizim için indirilmiş sağlam bir kulp... Onunla konuşan doğru söylemiştir, onunla hükmeden adaleti ifa etmiş olur, ona davet eden doğru yola iletilir. O, Allah'ın aramızdaki sağlam sözü, Rasûlü'nün biricik emanetidir. Efendimiz şöyle buyurur:

“Müjdeler olsun size! Şüphesiz ki bu Kur'ân, bir tarafı Allah'ın elinde diğer tarafı da sizin elinizde olan bir iptir. Ona sınıksız sarılın! Şayet böyle yaparsanız asla sapmaz ve helake uğramazsınız.”⁶

Bir üstteki başlıkta Kur'ân'ı kendi dilinden tanımaya çalışmıştık. Şimdi ise Kur'ân'ı, onun ilk müfessiri olan Peygamberimizden tanıyalım.

Ali (*radıyallâhu anhı*) anlatır: Bir gün Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)'in şöyle buyurduğunu işittim:

- “Dikkat edin ileride büyük bir fitne olacaktır!” Ben:
- “Ey Allah'ın Rasûlü! Bu fitneden kurtuluş nasıl olacaktır?” dedim. Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu:
- “Allah'ın Kitabı'na sarılmakla... Çünkü onda sizden öncekilerin tarihi, sizden sonrakilerin haberi, aranızdaki meselele-

⁶ Taberânî rivayet etmiştir. Şeyh Elbanî hadisin “sahih” olduğunu belirtir. Bkz. “*Sahihu'l-Camü's-Sağır*”, 34.

rin hükmü vardır. O, hak ile batılı birbirinde ayıran kesin bir hüküm olup gayesiz bir kelam değildir. Her kim zorbalık yaparak ondan uzaklaşırsa Allah onun işini bitirir. Her kim de doğru yolu ondan başkasında ararsa Allah onu sapıklığa düşürür. O, Allah'ın sağlam ipidir ve hikmet dolu sözleridir. O, Sırat-ı müstakîm'dir. Arzu ve istekler sadece onunla hakkın dışına çıkmaz, diller onunla karışıklığa düşmez. Âlimler ona doyamaz. Fazla tekrarlamaktan dolayı eskimez ve tadı azalmaz. Onun hayranlık veren mesajları, bitip tükenmez. O, öyle bir kitaptır ki: Cinlerden bir gurup onu dinleyince şöyle demek mecburiyetinde kalmışlardır: *“Biz ne güzel bir Kur’ân dinledik, doğruyu eğriden ayırt etme bilincine ulaştıran bir Kur’ân ve böylece ona iman ettik artık bundan sonra Rabbimizden başkalarına ilahlık yakıştırmayacağız.”* (72/Cin süresi, 1-2) Kim ona dayanarak konuşursa doğru söz söylemiştir. Kim onunla amel ederse sevap kazanır. Kim onunla hüküm verirse adaletli davranmış olur. Ona davet eden doğru yola iletilir.”⁷

Şimdi bu hadisi elimizden geldiğince izah ederek içeriğinde bizlere verilmek istenen mesajları anlamaya çalışalım:

1- Allah'ın Kitabı bizlere hem bizden önce yaşayanların kıssalarını, hem de bizden sonra vuku bulacak hadiseleri anlatır. Hadisin *“Onda sizden öncekilerin tarihi, sizden sonrakilerin haberi vardır...”* kısmı buna işaret etmektedir.

“...Biz, bu Kur’ân'ı sana vahyederek en güzel kıssaları anlatıyoruz. Oysa daha önce sen bunlardan habersizdin.” (12/Yûsuf, 1-2)

“Andolsun ki, onların kıssalarında akıl sahipleri için ibret vardır...” (12/Yusuf, 111)

Âdem (*aleyhisselâm*)'ın nasıl yaratıldığı, cennetten nasıl kovulduğu, tevbesinin nasıl kabul edildiği hep bu kitaptadır.

⁷ Tirmizî, 2906.

Hız. Nuh'un nasıl sabrettiği, insanların cehenneme gitmemesi için 950 yıl nasıl tebliğle uğraştığı, hanımı ve çocuğu ile nasıl ağır bir imtihana tabi tutulduğu hep bu kitaptadır.

İbrahim (aleyhisselâm)'ın tevhidî mücadelesi, putları nasıl devirdiği, putlaşan insanlarla nasıl mücadele ettiği, tağutlarla nasıl tartıştığı, Kâbe'yi yapış, evlatlarını kurban etme girişimi, Allah'a olan tevekkülü hep bu kitaptadır.

Eğer Allah onların bu güzel kıssalarını bizlere anlatmasaydı bizler onları nereden öğrenir, nasıl bilebilirdik ki?

İşte bu yüce kitapta hayat içerisinde bizlerin ihtiyaç duyduğu hikâyeler en güzel üsluplarla en veciz bir şekilde anlatılmıştır.

O kitapta belki bizim göreceğimiz, beklide bizden sonra vuku bulacak Dabbetü'l-Arz veya Yecüc ile Mecüc gibi şeylerin anlatımı da vardır.

“(Kıyametin kopacağına dair) o söz başlarına gelince, onlar için yerden kendilerine bir dâbbe (canlı bir yaratık) çıkarırız. O, onlara insanların âyetlerimize kesin olarak inanmadıklarını söyler.” (27/Neml, 82)

Peygamber efendimizin dediği gibi bu kitapta hem öncekilerin, hem de sonrakilerin olayları mevcuttur. Bu olayları öğrenen kimse, binlerce yıllık insanlık tarihini okumuş ve ona göre önemli bir tecrübe sahibi olmuş olur.

2- Hadisin devamında şöyle buyrulur:

“ Onda aranızdaki meselelerin hükmü vardır...”

Yani ihtilaf ettiğimiz, anlaşımadığımız her meselenin hükmü ondadır. O zaten hak ile batılı birbirinden ayırt eden bir kitaptır.

Biz Müslümanların, her mesele hakkındaki hükmü her şeyden önce Yüce kitabımızda araması gerekmektedir. Hiç onun hükmü dururken başkalarının hükümlerine gidilir mi? Kur'an benim kitabım, diyen hiç ona yüz çevirebilir mi?

“Aralarında hüküm vermek için Allah’a (Kur’an’a) ve Resûlüne davet edildiklerinde, mü’minlerin söyleyeceği söz ancak, “ışittik ve iman ettik” demekten ibarettir. İşte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.” (24/Nur, 51)

“Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mü’min erkek ve hiçbir mü’min kadın için kendi işleri konusunda tercih kullanma hakları yoktur. Kim Allah’a ve Resûlüne karşı gelirse, şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.” (33/Ahzab, 36)

Bu gün Allah’ın koyduğu pak hükümleri bırakıp, dün söylediğini bu gün yalanlayan insanoglunun çıkardığı kanunlara gidenler, acaba ne kadar “Kur’an benim kitabımdır” demeye hak sahibidirler?

Melekler kabirde kendilerine “Kitabın nedir?” diye sual ettiklerinde acaba nasıl olacaktaki “Kur’an” diyecekler?

Allah’ın yaptığı miras taksimini üç kuruş daha fazla alabilmek için terk edenler ahirette ne yüzle O’na bakacaklar?

Hele hele Kur’an’ın hükümlerinin bu çağa uymadığını, onların 1400 yıl önce geçerli olduğunu, şimdileri yeni kanunlara ihtiyaç duyulduğunu dillendirenler, Allah’ın huzurunda nasıl olacaktaki “Biz senin kitabına uyduk” diyecekler?

Tüm bunları iyi düşünmek gerekir.

Bizim kitabımızda başka kitaplara gitmeye ihtiyaç bırakmayacak hüküm ve kanunlar vardır. Bu kanunları dün dediğini bu gün değiştiren biri değil; insanları, onların zaaf- larını ve nelere ihtiyaç duyduklarını en iyi bilen Zat koymuş- tur. Bu kanunlar hiç terk edilip de başka kanunlara gidilir mi?

3- “O, hak ile batılı birbirinde ayıran kesin bir hüküm olup gayesiz bir kelimedir...”

Kur’an Furkan’dır; yani hak ile batılı, doğru ile yanlış birbirinden ayırt eden kitap.

“Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna Furkân’ı (hak ile batılı tamamıyla ayırt eden Kur’an’ı) indiren Allah’ın şanı ne de yücedir!” (25/Furkan, 1)

O’nun hak dediği hak, batıl dediği batıldır. O, ne derse doğrudur. Neye hükmederse haktır.

Hakkı ve hidayeti onun dışında arayanlar yanlış yapmışlar, hata etmişlerdir. Hiç o bırakılırdı başka kitaplarda hak ve hidayet aranır mı?

Kur’an, gayesiz bir sözde değildir. Onun bir takım gayeleri vardır:

İnsanları uyarmak, onlara doğru yolu göstermek, şirk, küfür ve nifak karanlığından onları kurtarmak, onların ahlakını güzelleştirmek, Allah’la olan bağlarını kuvvetlendirmek, imanlarını perçinlemek, takvalarını artırmak... Kur’an’ın zikrettiği gayelerden bazılarıdır.

Bu zikredilen gayelerin hepsi, sahabe nesli arasında hakkıyla gerçekleşmiştir. Eğer bizde onlar gibi olmak istiyorsak bu ve Kur’an’ın bizde gerçekleştirmek istediği diğer gayeleri hayatımızda tatbik etmeli, amel olarak onları hal ve davranışlarımızda sergilemeliyiz.

4- hadisin diğer bir ifadesi ise şöyledir:

“Her kim zorbalık yaparak ondan uzaklaşırsa Allah onun işini bitirir. Her kim de doğru yolu ondan başkasında ararsa Allah onu sapıklığa düşürür...”

Kur’an’dan uzaklaşmak, kendini ona muhtaç hissetmemek, o olmadan da hayatın devam edebileceğini söylemek; zorbalığın, haddi aşmanın, kibrin ve müstağniliğin ta kendisidir. Kim böyle yaparak kendisini Kur’an’dan uzak tutarsa Allah onu ya kendi haline bırakarak ya da helak ederek işini bitirecektir. Kur’an’dan uzak kalarak yaşamaktan daha büyük ne gibi bir felaket olabilir ki? Bir insanın hayatından Allah Kur’an’ı çekip almışsa artık o adam için başka bir musibete gerek var mıdır? En büyük felaket, en büyük afet, en büyük musibet, kişinin Allah’ın kalamından

uzak bir hayat yaşamasıdır. Bu nedenle Kur'an'ı asla terk etmemeli, her daim onunla olan beraberliğimizi hem "yenilemeli" hem de "yinelemeli"yiz.

Kur'an, hidayet kitabıdır. Doğru yolu bulma kitabıdır. Doğru yola ancak onunla ulaşılabilir. Onun insanları doğruya sevk etmek için geldiği yine Kur'an içerisinde onlarca kez zikredilmiştir. İşte o ayetlerden bazıları:

"De ki: "O (Kur'an), inananlar için bir hidayet ve şifâdır. İnanmayanların kulaklarında bir ağırlık vardır ve Kur'an onlara kapalı ve anlaşılmaz gelir. (Sanki) onlara uzak bir yerden sesleniliyor (da anlamıyorlar)." (41/Fussilet, 44)

"Ey insanlar! İşte size Rabbinizden bir öğüt, kalplerde olan (manevî hastalıklara) bir şifâ ve inananlar için yol gösterici bir rehber (hidayet) ve rahmet (olan Kur'an) geldi. De ki: Ancak Allah'ın lütuf ve rahmetiyle, yalnız bunlarla sevinirler. Bu, onların toplayıp durduklarından daha hayırlıdır." (10/Yunus, 57)

"Her kim de benim zikrimden (Kur'an'dan) yüz çevirirse, mutlaka ona dar bir geçim vardır." (20/Tâhâ, 124)

Hidayeti Kur'an'dan başka bir kitapta aramak musibetin en büyüklerindendir. Her kim hidayet hususunda o kitabı bırakır da başka kitaplara yönelirse, Allah ona doğru yolu göstermeyecek, Peygamberimizin ifadesi ile Allah onu sapıklığa yani dalalete düşürecektir.

Bu gün Kur'an'ı okumaktan kendilerini müstağni gören ve hocalarının yazdığı kitapların kendilerine yeteceğini iddia edenlere ne demeli peki? Peygamber (aleyhisselâm) bile kendisini Kur'an'dan, Allah'ın direktif ve yönlendirmelerinden bağımsız göremezken bu tip insanlara ne oluyor da kendilerini Kur'an'dan müstağni görüyorlar? Kur'an'ı değil de hocalarının yazdığı yazıları okuyanların doğruyu bulacağını, zaten o yazıların

Kur'an'ın en iyi açıklaması olduğunu, bu nedenle Kur'an okumaya gerek olmadığını söyleyenler... acaba bunlara ne demeli?

Allah bizleri doğruya iletin. Hakkı görebilmeyi bizlere kolay kılın. (Âmin)

5- “O, Allah'ın sağlam ipidir...”

Kur'an, Allah'ın kopmak bilmeyen ve bir ucu cennette olan sağlam ipidir. Sağlamdır, kopmaz. Yarı yolda koymaz. Sonuna kadar gitmek istediğin yere seni çeker. Sonu cennete giden bir iptir o. Ne mutlu o ipe tutunmayı başarabilenlere!

“Müjdeler olsun size! Şüphesiz ki bu Kur'ân, bir tarafı Allah'ın elinde diğer tarafı da sizin elinizde olan bir iptir. Ona sımsıkı sarılın! Şayet böyle yaparsanız asla sapıtmaz ve helake uğramazsınız.”⁸

Kur'an bizlerden Allah'ın ipine sımsıkı sarılmamızı ister.

“*Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin.*” (3/Âl-i İmran, 103)

Haydi; Allah'ın kopmayan, çözülmeyen ve yarı yolda koymayan ipine sarılmaya!

6- “Âlimler ona doyamaz. Fazla tekrarlamaktan dolayı eskimez ve tadı azalmaz...”

Yüce Allah, Kur'an'ı Kerim'i bizlere indirdiğini ifade ederken “Nûzul” kelimesini ve türevlerini kullanıyor. Örneğin “**Onu biz inzal ettik**” diyor. Bu kelime Arapçada sofrâ, yemek ikramı, misafir ağırlama gibi manalara gelir. Bu açıdan baktığımızda Kur'an'a “*Allah'ın sofrası, Allah'ın ikramı*” diyebiliriz.

İşte bu nedenle Kur'an, âlimlerin doyamayacağı bir kitap olmuştur. Ondaki incelikleri, nükteleri, mesajları bilen âlimler daha çok inceliklere vakıf olabilmek için onu yeniden okumayı, daha çok okumayı, hep okumayı istemişlerdir. Sende ey Müslüman, o âlimler gibi Kur'an'ın inceliklerini kavradıkça, mesajla-

⁸ Taberânî rivayet etmiştir. Şeyh Elbanî hadisin “sahih” olduğunu belirtir. Bkz. “*Sahihu'l-Camü's-Sağır*”, 34.

rını idrak etmeye başladıkça ona doymayacaksınız; yeniden onu okumak, bir daha onun tadına varmak isteyeceksin. O halde ne duruyorsun?!

Haydi, hemen o mübarek sofradan istifade et! Daha fazla ye! Daha fazla almaya bak! Sen ne kadar alır, ne kadar çok yersen ev sahibi o kadar memnun olacaktır!

Bu Kur'an'ın en önemli özelliklerinden birisi de fazla tekrarlanmaktan dolayı bıkkınlık vermemesidir. Örneğin günde aşağı yukarı 40 kere Fatiha suresini okumamıza rağmen bıkkınlık hissetmiyoruz. Her okuyuşumuzda farklı bir atmosfere, farklı bir duygu ortamına yolculuk ediyoruz.

Efendimiz (*sallallahu aleyhi ve sellem*), bazen teheccüd namazı için kalktığında bir ayeti sabaha kadar belki yüzlerce belki de binlerce kez tekrar ediyordu. Ama asla bıkkınlık hissetmiyor, asla usanmıyordu; aksine her okuyuşunda duygulanıyor, gözünden yaşlar akıyor, kalbi hüznle doluyordu.

Eğer Kur'an yerine başka bir kitabı, örneğin bir şairin şiirini sürekli tekrarlayacak olsak, artık belirli bir süre sonra usanır ve bıkarız. Hatta bazen bir daha onu duymak bile istemeyiz.

Kur'an'ın fazla tekrardan ve sürekli okunmaktan dolayı bıkkınlık vermeyişi ise Allah'ın mucizelerinden bir mucizedir. Allah'ım! Böylesi bir kitabı bizlere bahşettiğin için sana nasıl şükretsek bilmiyoruz. Bu nimetin şükrünü eda edebilmeyi bizlere nasip eyle! (Âmin)

7- “Onun hayranlık veren mesajları, bitip tükenmez...”

Kur'an tıpkı çağlayan bir pınar gibidir. Sürekli kaynar, her daim yeni bir hayat verir. Dün anlaşılamayan manalar, bu gün gün yüzüne çıkar. Dün bilinmeyen gerçekler bu gün bilinir hale gelir. Bir insan Kur'an'dan bir ayet okur, ama okuduğu ayeti o an için anlayamaz. Daha sonra aradan belirli bir zaman geçer, bazı olaylar yaşar, sonra ayeti tekrar okur. Aman Allah'ım o da ne? Sanki ayet tıpkı kendisini anlatmaktadır. Sanki yeni iniver-

miş gibidir. Adeta Allah 1400 yıl önce o insanın yaşayacağı olayı anlatmıştır!

Kur'an okuyan herkesin böylesi tevafukları vardır. Kur'an okuyan herkes anlattığım bu şeyi hayatın akışı içerisinde yaşamıştır. Dün okuyup anlayamadığı ayet bir olay yaşamasının ardından anlaşılır hale gelmiştir. İşte bunun nedeni, Kur'an'ın bir pınar gibi sürekli kaynamasıdır.

Kur'an 1400 yıl önce ilk olarak Arap bir topluma inerek onları düzeltmiş, dertlerine deva olmuştu. Ama 2012 yılında hatta (eğer kıyamet kopmazsa) 2500 yılında da o günün toplumunu düzelterek, onların dertlerine tıpkı ilk indiği andaki gibi derman olacaktır. Bu söylediğimiz inkârı mümkün olmayan bir gerçektir.

8- “Kim ona dayanarak konuşursa doğru söz söylemiştir. Kim onunla amel ederse sevap kazanır. Kim onunla hüküm verirse adaletli davranmış olur.”

Evet, Kur'anla konuşan, ona göre hüküm veren, onun öğretileri ile amel eden doğru yapmış olur. Onunla konuşmayan, onun kanunlarıyla hüküm vermeyen ve onunla amel etmeyenler ise, hata etmişlerdir.

Kur'an'ın en temel indiriliş gayelerinden birisi hiç şüphesiz, kendisi ile amel edilmesi ve verdiği hükümlerle hükmedilmesidir. Onunla hükmetmeyenler her ne kadar adaletten dem vursalar da boştur, beyhudedir. Çünkü yegâne adalet Kur'an'dır, onun pak hükümleridir.

Kur'an hükmedilmek için indirilmiştir. İnsanlar arasında, insanların karşılaştığı meselelerde söz söylemek ve hüküm vermek için. İnsanlar onu bu gayeden uzaklaştırdığı anda dalalet ve sapıklığa kapı aralamış olurlar.

Bu günün insanları katında Kur'an, maalesef hükmeden bir kitap olmaktan öte; mezarlıklarda, kandil gecelerinde veya merasimlerde okunan bir kitap olarak telakki edilmektedir. Oysa Kur'an, ölülerin istifade edeceği bir kitap değil, aksine dirilerin

hayatını düzenleyecek bir kitaptır. Yani bizim gibi şu an hayatta olanların kitabıdır.

“Biz, o Peygamber’e şiir öğretmedik. Bu, ona yaraşmaz da. O (na verdiğimiz) ancak bir öğüt ve apaçık bir Kur’an’dır. Diri olanları uyarsın, kâfirlere de azap hak olsun (diye indirilmiştir)” (36/Yasin, 69, 70)

Mehmed Akif Ersoy, bu hakikati çok iyi anladığı için bir şiirinde insanların Kur’an karşısındaki bu yanlış anlayışlarını eleştirmiş ve Kur’an’ın böylesi gayeler için inmediğini vurgulamaya çalışmıştır:

“Ya açar Nazm-ı Celil’in, bakınız yaprağına,
Yahut üfler geçeriz bir ölüünün toprağına.
İnmemiştir hele Kur’ân, bunu hakkıyla bilin!
Ne mezarlıkta okumak, ne de fal bakmak için.”

Kur’an kesinlikle böylesi amaçlar için inmemiştir. Kur’an, insanlar arasında hükmetmek ve neticesinde onları cennete sevk etmek için inmiştir.

Burada önemine binaen bir meseleye daha temas etmek istiyorum. Kur’an “hükmedilmek için inmiştir” dedik. Eğer o hükmedilmek için varsa peki onunla hükmetmemenin suçu nedir o zaman?

Kur’an, kendi içerisinde bu soruya cevap vermiş ve onunla hükmetmeyenlere çok ağır tehditlerde bulunmuştur:

“Kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, kâfirlerin tâ kendileridir.” (5/Maide, 44)

“Kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, zalimlerin tâ kendileridir.” (5/Maide, 45)

“Kim Allah’ın indirdiğiyle hükmetmezse, işte onlar, fasıkların tâ kendileridir.” (5/Maide, 47)

Kur’an ile yönetip hükmetmediği halde böylelerinin adaletten dem vurmaları, mitinglerde adalet sloganları atmaları Kur’an nazarında hiçbir değer ve kıymet ifade etmemektedir. Çünkü onlar adaletin kaynağı olan kitap ile hükmet-

memişleridir. İnsanlar bu hakikati acaba ne zaman anlayacaklar?

Adaletin kaynağı olan Allah'ın hükümleri ile hükmetmek bereket kaynağıdır. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Eğer onlar Tevrat’ı, İncil’i ve Rableri tarafından kendilerine indirileni (Kur’an’ı) gereğince uygulasalardı, elbette üstlerinden ve ayaklarının altından (bol bol rızık) yiyeceklerdi. Onlardan orta yolu tutan bir zümre vardır. Ama onların birçoğunun yaptığı ne kötüdür!” (5/Maide, 66)

Ayetin belirttiğine göre Allah'ın kitabı ile hükmetmek (ki önceleri bunun adı Tevrat ve İncil idi; şimdi ise Kur'an'dır) bol bol rızık verilmesine sebeptir.

Allah'ın kitabı ile hükmetmeyi terk eden toplumları ise Allah musibetlere gark edecektir. İbn Ömer (radıyallâhu anh) anlatır: “(Bir gün) Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) yanımıza gelip şöyle buyurdu:

“Ey muhacirler! Beş şey vardır ki, onlarla imtihan olacağınız zaman artık cemiyette hiçbir hayır kalmamıştır. Onların siz hayatta iken zuhurundan Allah’a sığınırım. (Bu beş şey şunlardır:)

1- Zina: Bir toplumda zina ortaya çıkar ve alenî işlenecek bir hale gelirse, mutlaka o toplumda tâun hastalığı (bulaşıcı hastalık) yaygınlaşır ve onlardan önce gelip geçmiş toplumlarda görülmeyen hastalıklar yayılır. (Dün frengi, bugün AIDS, kanser..., yarın?!)

2- Ölçü-tartıda hile: Ölçü ve tartıyı eksik yapan her toplum, mutlaka kıtlık, geçim sıkıntısı ve sultanın zulmüne uğrar.

3- Zekât vermemek: Hangi toplum mallarının zekâtını vermezse mutlaka gökten yağmur kesilir. Hayvanlar da olmasaydı tek damla yağmur düşmezdi.

4- Ahdin bozulması: Hangi toplum Allah ve Rasûl'ün ahdini bozarsa, Allah, o toplumda, kendilerinden olmayan

bir düşmanı musallat eder ve ellerindeki (servet)lerin bir kısmını onlar alır.

5- Allah'ın kitabı ile hükmetmeyi terk: Hangi toplumun liderleri Allah'ın kitabı ile hükmetmeyi terk ederse, Allah onları kendi aralarında savaştırır.”⁹

Efendimizin bu söyledikleri ne de doğru! Hepsi tek tek çıkmış, bildirdikleri bir bir gerçekleşmiştir.

“Peygamber Dili İle Kur'an” başlığı altında verdiğimiz bu hadisi önemine binaen biraz izah etmek istedik. Umarım fayda hâsıl olmuş, Kur'an'ın nasıl bir kitap olduğu hususunda bizleri bilgilendirmiştir. Rabbim hepimizi gereği gibi Kur'an'a tabi olanlardan eylesin. (Âmin)

Kur'ân Niçin İndirilmiştir?

Kur'an'ın niçin indirildiğini tespit etmeden ondan istifade etmeye kalkışmak bizleri maksadımıza ulaştırmayacaktır. Bu nedenle Kur'an öncelikle niçin indirildiğini çok iyi tespit etmek gerekmektedir. Rabbimiz *celle celaluh* bu kitabın indiriliş gayesini şu ayetlerinde şöyle bildirmektedir:

“Bu, Allah'ın izniyle, insanları karanlıklardan aydınlığa, güçlü ve hamde lâayık olan, göklerde ve yerde olanların sahibi Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz kitaptır.” (14/İbrahim, 1-2)

“Bu Kur'an; kendisiyle uyarılsınlar, Allah'ın ancak tek ilâh olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri düşünüp öğüt alsınlar diye insanlara bir bildiridir. (14/İbrahim, 52)

Rabbimiz bu ayetlerinde Kur'an'ın indiriliş gayesini açıklıyor. Bu gayeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) İnsanları karanlıklardan aydınlığa çıkarmak,
- 2) İnsanların uyarılması,
- 3) İnsanların Allah'ın tek bir ilah olduğunu bilmeleri,

⁹ İbn Mâce, 4019. Hadis “hasen”dir.

4) Düşünüp öğüt almaları.

“Karanlıklar” ifadesi Kur’ân’ın sapıklık olarak nitelendirdiği tüm yollardır ki, bunların başında şirk ve küfür gelir. Yani Kur’ân’ın indiriliş gayesi her şeyden önce insanların akidesini düzeltmek; onları, hayatlarında var olan şirk ve küfürlerden arındırmaktır. Eğer bu gaye gerçekleşmez ve insanlar şirklerini bırakmadan Kur’ân’dan istifade etme yönüne giderlerse, bu durumda Kur’ân’dan hakkıyla faydalanamayacaklardır. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Bu Kitap, hiç şüphesiz muttakiler için rehberdir.”
(2/Bakara, 2)

“Bu Kur’ân, insanlara bir açıklama, muttakilere yol gösterme ve bir öğüttür.” (3/Âl-i İmran, 138)

Kur’ân’ın rehberliği ancak muttakiler içindir. Muttaki olmayanlar onun rehberliğinden hakkıyla istifade edemezler. Malum olduğu üzere muttaki olmanın en temel özelliği şirk ve küfürden sakınmaktır. Zira “muttaki” demek sözlük itibarıyla “sakınan” demektir. Rabbimiz sadece “sakınanlar” demiş; ama nelerden sakınacaklarını zikretmemiştir. Biz nelerden sakınılması gerektiğini Kur’ân bütünlüğü içerisinde düşündüğümüz zaman sakınılması gereken şeylerin şu üç şey olduğunu görürüz:

1) Şirk.

2) Haramlar.

3) İçerisinde şüphe olan şeyler.

Bir insan bunlardan hakkıyla sakınmadığı sürece asla muttaki olamaz. İşte Allah’ın hidayet kaynağı olan bu kitap ancak bu şeylerden sakınanlar için hidayettir, rahmettir. Kapılarını ancak onlara açar. Sırlarını yalnız onlara verir. Sadece ve sadece onların kulaklarına ince manalarını fısıldar. Ama yukarıda bahsedilen şeylerden kendilerini sakındırmayanların Kur’ân’dan anlamaları yüzeyseldir, sathîdir; istifadeleri hakiki değildir.

Bu gün kendilerini İslam'a nispet eden insanlar hayatlarında birçok şirk veya şirk bulantısı olduğu halde Kur'an'a yöneliyor ve ondan istifade etmeye çalışıyorlar. Oysa Kur'an'ın temel hedefi şirki ve şirk amellerini yok ederek insanları aydınlığa, yani şirksiz bir hayata sevk etmektir.

Sahabe Kur'an'a yönelmeden önce imanı öğreniyor, hangi şeylerin imana zarar verdiğini iyice idrak ettikten sonra Kur'an üzerinde yoğunlaşıyorlardı.

Cündüb b. Abdillâh şöyle der:

*“Bizler ergenlik çağında iken üç-beş genç olarak Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile beraber bulunduk. Biz Kur'an'ı öğrenmeden önce imanı öğrendik. Ondan sonra Kur'an'ı öğrendik. Bu sayede de imanımız arttı.”*¹⁰

Abdullah İbn-i Ömer (radıyallâhu anh)'ın üstte nakledilen rivayeti destekler nitelikteki şu mükemmel tespiti çok iyi düşünmek gerekir:

*“Uzun bir ömür sürdüm. Bizim her birimize Kur'an'dan önce iman veriliyordu. Sonra öyle insanlar gördüm ki, onlara imandan önce Kur'an veriliyor, o da Fatihâ'dan sonuna kadar onu okuyor, ama ne emrettiğini, neleri yasakladığını ve nelerin bellenmesi gerektiğini bilmiyor.”*¹¹

Sahabe böyle idi. Kur'an okyanusuna dalmadan önce imanı ve imanla alakalı meseleleri güzelce öğrenir, sonra Kur'an okyanusuna dalarak onun derin manaları içerisinde yüzerlerdi. Bu nedenle bir insanın Kur'an'a yönelmeden önce “Acaba benim hayatımda şirk var mı? Allah'ın razı olmadığı bir inanışa sahip miyim?” diye kendisini iyiden iyiye hesaba çekmesi gerekmektedir. Bunu yaptığında Allah onu mutlaka doğruya iletecek ve kendisine —şayet varsa— şirklerini göstererek tevbe etme imkânı verecektir.

¹⁰ İbn-i Mâce, hadis no: 61. Hadis 'sahih'tir.

¹¹ Hadislerle Müslümanlık, 3/512.

“Allah dilediğini kendisine seçer ve kendisine yöneleni doğru yola iletir.” (42/Şûrâ, 13)

Bu yapılmadan Kur’ân’dan hakkı ile istifade etmek beyhudedir.

Yaşadığımız coğrafya itibariyle söyleyecek olursak, insanlarımız maalesef hakkı arama ve bulma gayretini neredeyse kaybetmiş durumdadır. “Yaptığım doğru mu, yoksa yanlış mı?” muhasebesi yapmadan bazı ameller işlemektedirler. Oysa her yaptığı işin Allah katındaki hükmünü bilmesi ve neticesinde nasıl hesap vereceğini düşünerek amel etmesi gerekmektedir insanların.

Bir insanın hidayet bulabilmesi ve Allah’ın rızasını kazanabilmesi için “din adına” kendisine anlatılan her şeyi red veya kabul etmeden önce onu mutlaka Kur’ân ve Sünnet süzgecinden geçirmesi ve anlatılan şeylerin delillerini incelemesi gerekmektedir. “Ya anlatılan doğruysa, ben ne derim Rabbim’e?” diyerek hakkı bulma arzusu her şeyin önünde tutulmalıdır.

“İnsanlarımızın hakkı bulamamadaki en büyük problemi nedir?” diye bir soru sorsak buna verilecek cevap herhalde: “Yaptıkları işleri Allah’a ve Rasulü’ne sormadan yapmaya başlamalarıdır” olacaktır. Kişi bir işe gireceğinde, bir görev alacağında veya her hangi bir iş icra edeceğinde etrafındaki hocaların sözlerine itibar etmekte, kendisini uyaran Müslümanların sözlerine ise kulak asmamaktadır. Oysa Allah’tan korkan bir insandan beklenen tavır böyle olmamalıdır. Kendisine fetva veren kim olursa olsun Allah’ın ve Rasulü’nün böylesi bir işten razı olup olmadığını araştırmadan o işe başlamaması veya o şeyi yapmaması gerekmektedir. Hakkı söyleyen bir sapık bile olsa ~söylediği eğer hak ise~ ona dört elle sarılması gerekir müslümanın. “Söyleyene değil, söylenene bak” düsturu kişinin asla kulak ardı etmemesi gereken bir hakikat olduğu halde, taassup ve ön yargının hüküm sürdü-

ğü bu belde insanı her ne kadar hak üzere olursan ol, belirli mühürlerle seni damgalamakta ve söylediklerinin hak ölçüsüne uyup-uymadığını asla muhakeme etmemektedirler.

Örneğin; onlara Allah Teâlâ'nın şu ayetlerini hatırlatıp hakka boyun eğmeyen, Allah'ın şeriatını kabul etmeyen ve hakikatte İslam'a ve Müslümanlara düşman olan bir sisteme itaat etmemeleri gerektiğini söylediğinde sana dua edecekleri yerde, hemen seni tekfircilik veya haricîlik gibi vasıflarla damgalar ve söylediklerinin doğrulu olup-olmadığını araştırmadan hemen seni tekzip ederler.

“O halde, yalanlayanlara itaat etme!” (68/Kalem, 8)

“Ve itaat etme çok yemin edene, âdî fikirli olana. Daima kusur arayana, lâf götürüp getirene, hayırdan engellemeye çalışıp durana, haddi tecavüz edene ve çok günahkâr olana...” (68/Kalem, 10, 12)

“Ey Peygamber! Allah'a karşı gelmekten sakın. Kâfirlerle ve münaфіklara itaat etme. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” (33/Ahzab, 1)

“Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, boş arzularına uymuş ve işi hep aşırılık olmuş kimselere boyun eğme.” (18/Kehf, 28)

Acaba sakındırdığımız bu sistemin sahiplerinde bu vasıflar hiç mi yok? Yani onların itaat edilmemesi için ille de “Allah yok, Peygamber yok” mu demeleri gerek? Yalan söylemeleri, fazla yemin etmeleri ve günah işlemeleri onlara itaatten vazgeçilmesi için yeterli değil mi? Böylelerinin Allah'ın hükümleri ile hükmetmemeleri günah olarak onlara yetmez mi?

Allah'ım bizlere şuur ver.

Temas ettiğimiz bu vasıflara sahip olan bir kişi Allah'ın tertemiz ve pak kelimandan nasıl istifade edebilir ki?

İşte, Rabbimizin bizler için gönderdiği bu mükemmel kitaptan istifade edebilmek için önyargılarımızı, taassuplarımızı-

zı ve “falancalar şöyle demişti, filancalar şöyle fetva vermişti” gibi insanların ilahî kelama alternatif olarak söyledikleri sözleri bir kenara atmak gerekir. İşte o zaman Rabbimiz, kitabının inceliklerini bizlere açacak ve bizleri o mübarek kitabın rehberliğinde hidayet üzere baki bırakacaktır. Aksi halde dalalet kaçınılmazdır.

Bu girişimizden sonra Rabbimizin bizleri cennete ulaştırmak için göndermiş olduğu bu mübarek kitabı nasıl okumamız gerektiğini, ona karşı nasıl bir programımızın olmasını ve hem Rasulullah’ın hem de güzide ashabının bu kitabı nasıl okuduklarını örnekleriyle anlatmaya çalışacağız. Rabbim şimdiden nasibimizi almayı ve Kur’ân’ı ilk nesil gibi anlayıp hayatımıza tatbik etmeyi nasip ve müyesser eylesin.

Kur’ân’ı Anlamak Farzdır!

Namaz, oruç, zekât ve benzeri ibadetler nasıl ki farz ise, aynı şekilde Kur’ân’ı anlamak da farzdır. Bu bizim kendi nefsimizden uydurduğumuz bir hüküm değil, aksine büyük İslam âlimlerinin ortaya koyduğu bir hakikattir.

İslam âlimleri demişler ki: Bir farz ne ile tamam oluyorsa, o tamamlayıcı şeyde farzdır.¹² Çok basitleştirerek bir örnek verecek olursak, mesela namaz, abdest olmadan sahih olmaz. Bir namazın sahih olabilmesi ancak abdestin varlığına bağlıdır. Bu nedenle hüküm olarak abdestte farzdır.

İşte bunun gibi kişinin tevhidî, şirkî, Allah’a kulluğun ne demek olduğunu tanıması; Allah’ı peygamberleri, melekleri ve buna benzer İslam’ın “zarurat-ı diyîniyye”den telakki ettiği temel iman konularını öğrenmesi farzdır. Bu farz Kur’ân bilinmeden asla yerine getirilemez. Bu nedenle Kur’ân’ı anlamak ve bunun üzerine kafa yormak farzdır.

Biz, Kur’ân’ı okumaktan bahsederken burada onu Arapçasından ezbere veya yüzüne okumayı kastetmiyoruz. Elbet-

¹² Bu kaidenin orijinali şu şekildedir: ما لا يتم الواجب إلا به فهو واجب

te yerine getirene bu tarz bir okuyuş ne kadar güzel ve faydalıdır. Ancak bizim burada üzerinde durduğumuz husus, Kur'ân'ın anlaşılması olduğundan dolayı Arapça bilmeyen ya da Arapça bilgisi Kur'ân'ı orijinal metinden okuyup anlayacak bir düzeyde olmayan kişinin bu okuyuşu bizim konumuz dışında kalmaktadır. Dolayısıyla bizim "Kur'ân'ı okumak" ifadesiyle kastımız; onun mushaftan, yani Arapçasından **anlamaksızın** okunmasını değil, aksine anlamının ön plana çıkarılarak mana eksenli okunmasıdır.

Kur'ân, anlaşılacak için okunur. Zira Allah'ın, Resûlullah'a Kur'ân'ı indirmesinin amacı onu insanlara duyurması ve iletmesidir.¹³ İnsanlar da kendilerine duyurulan ve iletilen bu mesajı anlamakla yükümlüdürler.¹⁴ Zira hayatlarını Allah'ın istediği istikamette düzenlemekle sorumlu tutulan insanlar bunu ancak kendilerinden isteneni anladıkları zaman yerine getirebilirler. Bu yüzden Kur'ân okumak farzdır. *"Bir de Kur'ân'ı okumakla emrolundum..."*¹⁵

Kur'an'ı Nasıl Okumalıyım?

Kur'an okuyup-anlamanın gerekli olduğuna inanmışsak, o zaman "onu nasıl daha iyi anlayabilirim?" şeklindeki soruya cevap bulmamız gerekmektedir.

Bir insan birisi ile arkadaşlık kurduğu ilk anda hemen ona bütünüyle kendisini açamaz, biraz çekingen durur. Ama aradan belirli bir zamanın geçmesi bu çekingenliği kısmen veya bütünüyle ortadan kaldırır. Artık bundan sonra ilk başlarda konuşamadıkları meseleleri konuşabilir, dertleşemedikleri şeyleri dertleşebilirler. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de aynen böyledir. Onunla ilk defa tanışanlara kendi-

¹³ 16/Nahl, 44, 64; 5/Mâide, 15,19; 14/Ibrâhîm, 4.

¹⁴ 2/Bakara, 219, 221, 243, 266; 24/Nûr, 61; 7/A'râf, 176; 10/Yûnus, 24; 16/Nahl, 44; 38/Yâsîn, 29; 4/Nisâ 82; 47/Muhammed, 24; vd.

¹⁵ 27/Neml, 92. Bkz. Akmed Kalkan, Kuranî Kavramlar Serisi 5, sf. 47, 48.

sini tamamıyla açmaz, biraz çekingendir. Lakin kişi onu sürekli ziyaret eder, onunla olan ilişkisini daima artırmaya çalışır ve sık sık onunla buluşursa o zaman Kur'an ona kendisini açar, sırlarını verir ve onunla adeta sıcak bir dost olur.

Bu nedenle Kur'an'ı daha iyi anlayabilmek için her şeyden önce onunla iyi bir irtibat kurulmalı, onunla gerçekleştirilecek görüşmeler sıklaştırılmalı, ayda bir veya yılda bir değil, hemen her gün kendisi ile konuşulmalıdır. Biz eğer bunu hakkıyla becerebilirsek o zaman Kur'an'la artık gerçek bir dost olmuşuz demektir. Onunla gerçek bir dost olduğumuz zaman o, insanların korku ve dehşetten tir tir titrediği günde bizlere Allah huzurunda şefaet edecek ve –inşâallah– lehimize şahitlikte bulunacaktır.

Kur'an'la iyi ve sıkı bir irtibat kurmamız bizim için kaçınılmazdır. Onu her zaman okumaya, anlamaya ve direktifleri doğrultusunda yaşamaya çalışmamız gerekmektedir. Ancak bu okuma ve anlama nasıl gerçekleşecek, onu daha iyi kavramamız nasıl olacaktır? Şimdi bu sorunun cevabını aramaya çalışalım.

Kur'an'ı (Türkçe çevirisini) ilk defa okuyacak kişinin her şeyden önce yanına –birisi yazı, diğeri ise çizmek veya işaretlemek için– iki kalem koyması gerekir. İşaretleyecek kalemin renkli olması güzel olur. Ayetler hakkında kafasına takılan soruları yazmak için de bir defter almalıdır. Sonra Fatiha Suresinden başlayarak Nas Suresine kadar Kur'an'ı baştan sona dikkatlice okumalıdır. Bu esna da kendisini etkileyen veya o an için önemli gördüğü¹⁶ ayetlerin altını çizmeli, anlayamadığı ayetleri ise defterine not etmelidir.

¹⁶ Bu ifademizden “Kur'an'da önemsiz ayetlerde varmış!?” şeklinde hatalı bir sonuç çıkarılmamalıdır. Elbette ki Kur'an'ın her ayeti bizim için hayati önem taşımaktadır. Ama bazı ayetler diğerlerine nispetle zaman ve mekân faktöründen dolayı o an için daha fazla önem arz edebilir.

Kişinin bu şekilde gerçekleştireceği ilk okuma ona ortalama Kur'an'ın yarısını veya biraz daha fazlasını anlamış olma olasılığı sağlayacaktır. Anlayamadığı ayetleri ise not ettiği için sürekli olarak cevaplandırmaya ve Kur'an içerisinde cevabını bulmaya çalışmalıdır. Böyle bir okumada kişi ortalama 150 veya 200 soru çıkarabilir.

Daha sonra zikretmiş olduğumuz tarzda baştan sona tekrar okumalıdır. Bu şekilde bir okumayı daha gerçekleştirdiği zaman önceden çıkarmış olduğu soruların belirli bir miktarını Kur'an içerisinde kendisi bulacaktır. Çünkü Kur'an'ın bir kısmı diğer bir kısmını bizatihi kendisi tefsir etmektedir. Önemli olan Kur'an içerisindeki bu açıklamaları bulabilmektir.

Sonra kişi üçüncü kez tekrar bu tarz bir okuma gerçekleştirmelidir. Bu okumasında da aradığı cevapların bir kısmını daha bulacaktır. Üçüncü kez okumasını da tamamladıktan sonra ona "*Riyazu's-Salihîn*" adlı hadis kitabını okumasını tavsiye ederiz. Bu kitabı da okuduğu zaman not ettiği sorularından ciddi bir miktarı cevaplandırmış olacaktır.

Böyle bir metodu uyguladıktan sonra geriye kalan sorularına –ki bu sorular muhtemelen ahkâmla, ya da müteşabih ayetlerle alakalıdır– cevap bulamayacaktır. Ama kişi bunlara cevap bulamadım diye üzülmemelidir. Zira âlimlere veya tefsir kitaplarına müracaat ederek eninde sonunda hak cevaplara ulaşacaktır. Çünkü Kur'an, anlaşılacak için vardır. İnsanların kendisini anlamalarını ve manaları üzerinde düşünmelerini ister. Ama bununla birlikte bazı sorulara hiç cevap bulunamıyorsa çokta fazla zorlama yapmamalıdır. Çünkü belki aradığı cevabın bilinmesini âlemlerin Rabbi henüz dilememiş olabilir!

İşte bu tarz bir okumayı gerçekleştiren kişi Allah'ın izni ile Kur'an'ı ve Kur'an'ın maksatlarını anlayacaktır. Bunu

anladığı zaman Rabbine olan kulluğu daha da güzelleşecek, Rabbini razı etmesi daha da kolaylaşacaktır.

Kur'an Okurken Hüzünlenebilmek!

Abdu'l-A'lâ et-Teymî der ki:

“Bir kimseye kendisini ağlatmayan bir ilim verilmişse, o kimse, faydası olmayan bir ilim verilmiş demektir. Çünkü Allah Teâlâ, âlimleri şöyle vafsetmiştir: **De ki: Ona ister inanın, ister inanmayın. Şüphesiz, daha önce kendilerine ilim verilenler, Kur'an kendilerine okunduğunda derhal yüzüstü secdeye kapanırlar. (17/İsra, 107)**”¹⁷

Kur'an'ın bize bildirdiğine göre mü'minler, Allah anıldığı zaman kalpleri titreyen, kendilerine Rablerinin âyetleri okunduğunda imanları artan kimselerdir.¹⁸

Kur'an, biz insanlara değil de; dağa indirilmiş olsaydı, onu Allah korkusundan baş eğerek, parça parça olmuş görecektik.¹⁹

Aklı ve hissi olmadığı halde eğer dağlar bile bu mübarek kitabın ağırlığından dolayı boyun eğip paramparça olacaksa bizim gibi aklı, hissi ve duyguları olan kulların nasıl olması, bu kitap karşısında nasıl davranması gerekir? Allah, bizlere dağlara ve diğer canlılara vermediği duygular bahşetmiştir. Bu nedenle bizim, Kur'an'ı huşû içinde, duygulanarak, hüzünlü ve ürpertili bir şekilde gözyaşları içerisinde okumamız gerekir. Zaten Kur'an iyi anlaşılıp hissedilerek okunduğunda huşû duymamak, ürpermek mümkün değildir.

“Rasûl'e indirileni (Kur'an'ı) duydukları zaman, kavradıkları gerçekten dolayı gözlerinden yaşlar boşandığını görürsün.” (5/Mâide, 83)

¹⁷ İbn Mubarek, ez-Zühed, 41.

¹⁸ 8/Enfâl, 2.

¹⁹ 59/Haşr, 21.

“Rablerinden korkanların bu Kitaptan tüyleri ürperir. Sonra hem derileri ve hem de kalpleri Allah’ın zikrine yumuşar ve yatıştır.” (39/Zümer, 23)

“...Ağlayarak yüzüstü kapanırlar. Kur’an onların huşuunu artırır.” (17/İsrâ, 109)²⁰

Rasûlullah (s.a.s.), Kur’an okurken çok duygulanır ve çok ağlardı. O, zaman zaman İbn Mes’ûd’a Kur’an okutur ve dinlerken gözyaşlarını tutamazdı. Abdullah İbn-i Mes’ûd (*radıyallâhu anhu*) anlatır: Nebî (*sallallâhu aleyhi ve sellem*):

– “Bana Kur’ân oku” buyurdu.

–Yâ Rasûlallah! Kur’ân sana indirilmişken ben sana nasıl Kur’ân okurum? dedim.

– “Ben Kur’ân’ı başkasından dinlemeyi gerçekten çok severim” buyurdular. Bunun üzerine ben kendilerine Nisâ sûresini okudum. **“Her ümmetten gerçek bir şahit, seni de bunlara hakkıyla şahit getirdiğimiz zaman halleri nice olur” (4/Nisa, 41) âyetine gelince:**

– “Şimdilik yeter” buyurdular. Kendisine dönüp baktım, iki gözünden yaşlar boşanıyordu.²¹

Abdullah b. Sıhhir şöyle anlatır: “Bir gün Rasûlullah’ın yanına gelmiştim; namaz kılıyordu ve ağlamaktan, göğsü kaynayan kazan gibi fokurduyordu.”²²

Abdullah İbn Ömer der ki: Biz birkaç arkadaş Aişe (*radıyallâhu anhâ*)’nın yanına gittik. Ona, ‘Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’den görmüş olduğun en hayret verici şeyi bize haber ver’ dedik. Aişe ağladı ve: “Onun her işi hayret vericiydi. Benim sıram olduğu bir gece bana geldi. Cildi cildime temas etti sonra:

²⁰ Bu ayet hakkında İbn Abbas (*radıyallâhu anhu*)’ın şöyle dediği nakledilir: “İsrâ sûresindeki secde ayetlerini okuyunca, ağlayınca kadar secde etmekte acele etmeyin. Şayet sizden birinin gözü ağlamıyorsa bari kalbi ağlasın!”

²¹ Buhârî, Fezâilü’l-Kurân, 33, 35.

²² Riyâzu’s-Sâlihîn, 1/486.

– ‘Beni bırak da, Rabbime ibadet edeyim’ buyurdu. Ben de:

– ‘Allah’a yemin ederim ki; ben, Senin bana yakın olmanı çok severim. Lakin Rabbime ibadet etmende benim için sevimlidir’ dedim. Sonra kalktı, su kırbasını alarak abdest aldı. Suyu fazla harcamadı. Ardından namaza durdu ve o kadar ağladı ki sakalı ıslandı. Sonra secdeye vardı ve yer ıslanıncaya kadar ağladı. Sonra yan üzeri uzanıp yine ağladı. Bu Bilâl’in kendisine gelerek sabah namazını haber vermesine kadar devam etti. Bilâl:

– ‘Ey Allah’ın Rasûlü, seni ağlatan nedir? Hâlbuki Allah Teâlâ senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamıştır’ dedi. Bunun üzerine Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem):

– ‘Yazık sana ey Bilâl, ben nasıl ağlamayayım; bu gece bana; “Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelmesinde akıl sahipleri için elbette ibret veren işaretler vardır.” âyet-i kerîme’si nazil oldu. Ker kim bu âyeti okuyup da üzerinde düşünmezse ona yazıklar olsun’ buyurdu”²³

Kur’an’ı indiği şekle ve ortama uygun olarak okumak gerekir. İndiği ortam da genellikle hüzün ortamı idi. “Kur’an’ı hüzünle okuyun. Çünkü o, hüzünle nâzil olmuştur.”²⁴

“Kur’an’ı okuyun ve ağlayın. Şâyet ağlayamıyorsanız ağlamaya çalışın veya (hiç olmazsa) ağlar gibi olun.”²⁵

“Muhakkak ki bu Kur’an hüzün ile nâzil olmuştur. O’nu okuduğunuz zaman ağlayın. Şâyet ağlayamıyorsanız ağlayanın hali içinde olmaya çalışın.”²⁶

Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)’in Kur’an okurken ağladığı gibi, Onun terbiyesinden geçmiş ve hayatını Onun gibi yaşamaya vakfetmiş olan sahabe neslide aynı şekilde,

²³ Bkz. Tefsîru’l-Kur’âni’l-Azîm, 1/440.

²⁴ Mecmau’z Zevâid, 7/170.

²⁵ İbn Mâce, İkame, 176.

²⁶ İbn Mâce, 1/424.

Kur'an'ı kendilerinden geçerek huşû içinde, hüzünlü bir edâ ile okumuştı.

Ümmetin ilk halifesi olan Ebû Bekir (*radıyallâhu anh*) Kur'an okurken gözyaşlarını tutamaz, hıçkırıklara boğulurdu. Mekte'de iken evinin avlusuna bir mescid yapmıştı. Ebu Bekr (*radıyallâhu anh*) orada namaz kılar ve Kur'an okurdu. Müşriklerin kadınları ve çocukları, onun başında toplanır, şaşkın şaşkın ona bakarlardı. Ebu Bekr gözü yaşlı birisiydi; Kur'an okunduğunda gözyaşlarına hâkim olamazdı.²⁷

Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), vefatına neden olan hastalığında 'Ebû Bekir'e söyleyin insanlara namaz kıldırın' buyurdu. Bunun üzerine Aişe (*radıyallâhu anhâ*) 'Gerçek şu ki, Ebu Bekr senin yerine geçerse ağlamasından dolayı insanlar hiçbir şey işitemezler. Ömer'e namaz kıldırmasını emretseniz (olmaz mı?)' dedi. Diğer bir rivayette ise Aişe (*radıyallâhu anhâ*)'nın şöyle dediği nakledilmiştir:

"Ebu Bekr, hüzünlü bir kimsedir. Senin yerine geçtiğinde, (okuduğu Kur'an nedeniyle ağlayacağı için) insanlara namaz kıldırıamaz. Keşke onun yerine bir başkasını tayin etseniz!"²⁸

İkinci halife olan Ömer (*radıyallâhu anh*)'da Kur'an okurken sık sık ağlar, kendisini tutamazdı. Bir keresinde Ömer (*radıyallâhu anh*), cemaate yatsı namazını kıldırırken Yûsuf sûresini okudu. "**Oğulları: 'Vallahi sen, Yûsuf'u ana ana hasta olacaksın yahut öleceksin' dediler. Ya'kub: 'Ben hüzniümü ve kederim yalnız Allah'a arz ederim ve Allah'tan (vahiy ile) sizin bilmediğiniz şeyleri biliyorum' dedi.**" (12/Yûsuf, 85-86) âyetine geldiğinde kendisini tutamayarak yüksek sesle ağlamaya başladı; öyle ki hıçkırıkları en arka saftan bile duyulmuştu.²⁹

²⁷ Buharî, 3905.

²⁸ Buharî, 664.

²⁹ Ebu Ubeyd, Fedailu'l-Kur'an, 64, 65.

Ömer (*radıyallâhu anh*) bir gün Ukbe b. Âmir'i yanına çağırarak:

– “Ey Ukbe! Bana biraz Kur’ân oku!” dedi. O da:

– “Hay, hay, ey müminlerin emiri” dedi ve bir miktar Kur’ân okudu. Ukbe (*radıyallâhu anh*)’ın tatlı tatlı okuyuşunu huşu ile dinleyen Hz. Ömer (*radıyallâhu anh*) gözyaşlarını tutamadı ve sakalını ıslatıncaya kadar ağladı.

Sahabe nesli işte böyle idi. Kur’an okurken veya onu dinlerken ondan etkilenir, onun atmosferine girmek için tüm çabasını ortaya koyar, ayetleri önce anlamaya, sonra da onlardan etkilenmeye ve onlarla hayatlarını ikame etmeye çalışırlardı. Allah’ın kelimasına karşı kalplerinde bir yumuşaklık, derin bir saygı, içten içe bir hürmet ve rikkat vardı. Bununla birlikte kalpleri korku, hüzn, ürperme, ağlama; sevinç, ümit ve muhabbetle dolup taşardı. Rablerinin kelamına karşı böylesi derin bir saygı duydukları içindir ki, Allah onları nesillerin en hayırlısı ve ümmetlerin en faziletlisi olarak kabul etti. Onların sevgisini bizlerin kalplerine yerleştirdi. Allah hepsinden razı olsun.

Hz. Ali (*radıyallâhu anh*) der ki:

“Ben, Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’in ashabını gördüm. Bu gün ise onlara benzeyen hiç kimseyi göremiyorum. Onlar, saçları darmadağınık, benizler sararmış ve tozlu-topraklı bir şekilde sabahlarıydı. Gözlerinin arasında (çok secde etmekten dolayı) keçinin dizi gibi kararmış noktalar oluşurdu. Bütün gece Allah’a secde eder, kıyamda dururlar ve Allah’ın kitabını okurlardı. Alınları ile ayakları arasında uyuklar, istirahat ederlerdi. Sabah olup Allah’ı zikrettiklerinde de rüzgârlı günde sallanan ağaç (dalları) gibi sallanırlardı. Gözleri yaşarır, hatta ağlamaktan elbiseleri ıslanırdı. Allah’a yemin ederim ki, bu topluluk ise gaflet içerisinde

gecelemiş ve uyumuşlardır. Hz. Ali bu sözü ile arkasındakileri kastediyordu.”³⁰

Abdullah İbn Ömer (*radıyallâhu anh*) geceleri namaz kılar, namaz kılariken içinde cennetin zikredildiği bir ayete geldiğinde durur, Allah’tan cenneti ister ve dua ederdi. Bazen de ağlardı. İçinde cehennemın anlatıldığı bir ayete geldiğinde de dururdu. Cehennemden Allah’a sığınır ve dua ederdi. Bazen de ağlardı. Bir ara **“İman edenlerin Allah’ı zikretmekten ve inen haktan dolayı kalplerinin saygı ile ürpermesinin zamanı gelmedi mi?” (57/Hadid, 16)** ayetine geldiğinde durdu, ağladı hatta hıçkırıklara boğuldu. Sonra da “Geldi ya Rabbi, elbette geldi ya Rabbi” dedi.³¹

Yine Abdullah İbn Ömer, bir keresinde Mutaaffifin suresi ile namaza başlamıştı. **“O günde insanlar kalkıp âlemlerin Rabbiin huzurunda dururlar.” (83/Mutaaffifin, 6)** ayetine gelince ağladı. Öylesine çok ağladı ki, bu ayetten sonrasını okuyamadı.³²

Hasan-ı Basrî şöyle derdi: “Kur’an’ı, O’na inanarak okuyanların hüznü artar, sevinci azalır; ağlaması çoğalır, gülmesi azalır; meşgalesi çoğalır, tembelliği ve neşesi azalır.”³³

İbn Abbas (*radıyallâhu anh*), bir ara Kur’an okuyordu. **“Herkes beraberinde bir sevk edici, bir de şahitlik edici (bir melek) ile gelir.” (50/Kâf, 21)** ayetine gelince hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı. Öyle ki, artık hıçkırıkları (dışarıdan) duyuluyordu.³⁴

Abdurrahman b. Aclan der ki: “Bir gece Rebi‘ b. Haysem’in yanında kaldım. Geceleyin namaz kılmak için kalktı. **“Yoksa kötülük işleyenler, kendilerini, inanıp salih**

³⁰ Hilvetü'l-Evliyâ, 1/76.

³¹ Muhtasarı Kıyami'l-Leyl, 143.

³² A.g.e. sf. 143.

³³ İhyâ 1/810.

³⁴ Şuabu'l-İman, 2/365.

amel işleyenler gibi kılacağımızı; hayatlarının ve ölümlerinin bir olacağını mı sanıyorlar? Ne kötü hüküm veriyorlar!” (45/Câsiye, 21) ayetine gelince, sabaha kadar bu ayet üzerinde durdu. Şiddetli ağlamaktan dolayı bu ayetten diğere geçemedi.”³⁵

Temim ed-Dârî de, bir gece namaz kılmak için ayağa kalkmıştı. Sabah oluncaya kadar şu ayeti tekrarladı durdu: *“Yoksa kötülük işleyenler, kendilerini, inanıp salih amel işleyenler gibi kılacağımızı; hayatlarının ve ölümlerinin bir olacağını mı sanıyorlar? Ne kötü hüküm veriyorlar!” (45/Câsiye, 21)* İmam Kurtubî der ki: “Bu ayet, ‘Abidleri ağlatan ayet’ diye adlandırılmıştır.”³⁶

Meymûn b. Mihran bir defasında *“Bu gün ayrılın bakalım ey mücrimler!” (36/Yâsîn, 59)* ayetini okudu, korktu ve ağladı. Sonra da şöyle dedi: “Hiçbir varlık, bundan daha şiddetli bir azar işitmemiştir.”³⁷

Fudayl b. İyad bir gece ağlayarak Muhammed suresini okudu. *“Andolsun, içinizden, cihad edenleri ve sabredenleri belirleyinceye ve durumlarınızı ortaya koyuncaya kadar sizi deneyeceğiz.” (47/Muhammed, 31)* ayetine gelince ayeti tekrarladı durdu. Ardından *“Allah’ım! Haberlerimizi (gerçek durumumuzu) ortaya çıkarma! Çünkü haberlerimiz ortaya çıkarak olursan bizi rezil eder, üzerimizdeki örtüleri paramparça edersin. Eğer gerçek durumumuz ortaya çıkarsa bizi helak eder, azaba uğrattırsın”* dedi ve ağladı.”³⁸

Muhammed b. Munkedir bir gece kalktı, namaza durdu ve Kur’an okumaya başladı. Derken ağlamaya başladı. Ağladı, ağladı, ağladı... Öyle ki ağlaması gittikçe arttı. Aile halkı onun bu durumunu görünce korkuya kapıldı ve kendisine

³⁵ Hilyetu’l-Evliyâ, 2/212.

³⁶ Tefsîru’l-Kurtubî, 16/166.

³⁷ Hilyetu’l-Evliyâ, 4/92.

³⁸ A.g.e. 8/111.

neden ağlamakta olduğunu sordu. Ne dediğini anlayamadılar. Muhammed ağlamaya devam edince arkadaşı Ebu Hazim'i oraya getirmesi için ev halkından birilerini gönderdiler. Vgidenler Ebu Hazim'e durumu anlattılar. Bir süre sonra Ebu Hazim oraya geldi. Muhammed hâlâ ağlamakta idi. Bunu gören Ebu Hazim:

– ‘Kardeşim, seni ağlatan da nedir? Acaba ailenin yanında bir hastalık mı, yoksa başka bir şey mi var?’ diye sordu. Muhammed şöyle dedi:

– ‘Aziz ve Celil olan Allah’ın kitabında bir ayete rastladım (bu nedenle ağlıyorum)’ dedi. Ebu Hazim:

– ‘O, hangi ayetmiş?’ diye sordu. Muhammed:

– “(O gün) *artık hiç hesaba katmadıkları şeyler, Allah tarafından (bir bir) karşılarına çıkarılmıştır.*” (39/Zümer, 47) ayetini okudu. Ayeti duyunca Ebu Hazim’de onunla birlikte ağlamaya başladı. Her ikisinin de ağlaması şiddetlendi. Bu manzarayı gören kimi ev halkı Ebu Hazim’e: “Biz onun sıkıntısını gidermen için sana gelmiştik. Oysa sen onun sıkıntısını daha da artırdın” dedi. Bu sözleri işiten Ebu Hazim, onlara kendisini ağlatan şeyi anlattı...³⁹

İmam Gazâli şöyle der:

“Ağlamanın yolu, kalbe hüzn getirmektir. Hüzünden dolayı ağlama meydana gelir. Hüzünlenmenin yolu da, Kur’an’daki tehditleri, mîsakları ve ahitleri düşünmektir. İnsan, Allah’ın emirleri ve yasakları karşısında kendi kusurlarını düşünerek hüznlenir ve ağlar. Kalpleri tertemiz olan kimselerin yaptığı gibi hüznlenip ağlayamazsa, o zaman hüzünden yoksun olduğuna ağlasın. Çünkü bu, musibetlerin en büyüğüdür!”⁴⁰

³⁹ Hilvetu'l-Evliyâ, 3/146.

⁴⁰ İhyâ, 2/692.

Kur'ân Huzur Kaynağıdır

Allah'ın kitabı Kur'ân'ı okuyan, anlamaya çalışan ve öğretilerini hayatında yaşamaya çalışan kimseler —her ne kadar fakir, ekmeğe muhtaç ve zor durumda olsalar da— huzur, neşe ve mutluluk içerisinde bir hayat süreceklerdir. Buna mukabil Allah'ın kitabını okumayan veya okuyup anlamak için çaba sarf etmeyen ya da onun öğretilerini hayatına geçirmeyen kimseler ~her ne kadar zengin, varlıklı ve hiçbir şeye muhtaç olmayan bir pozisyonda olsalar da~ zor, sıkıntılı ve huzursuz bir hayat yaşayacaklardır. Rabbimiz şöyle buyurmaktadır:

“Her kim de benim zikrimden (Kur'ân'dan) yüz çevirirse, mutlaka ona dar bir geçim vardır.” (20/Tâhâ, 124)

“Erkek veya kadın, kim mü'min olarak iyi iş işlerse, elbette ona hoş bir hayat yaşatacağız ve onların mükâfatlarını yapmakta olduklarının en güzeli ile vereceğiz.” (16/Nahl, 97)

“Allah, her kimi doğruya erdirmek isterse, onun göğsünü İslâm'a açar. Kimi de saptırmak isterse, onun da göğsünü göğe çıkıyormuşçasına daraltır, sıkar. Allah, inanmayanlara azap (ve sıkıntıyı) işte böyle verir.” (6/En'am, 125)

Bu gün bu hakikate şahit olmaktayız. Etrafımızda nice fakir, ama Rabbine kul olan insanlar var ki etrafına neşe ve huzur saçmaktalar. Öte yandan zengin olup maddi hiçbir sıkıntısı olmayan öyle insanlar mevcut ki, dünyadan bezmiş, hiçbir şeyden zevk almamakta ve adeta iflas etmiş birisi gibi huzursuz bir hayat yaşamaktalar.

Sizde etrafınıza bir bakın! Benim söylediğim bu sözler doğru mu yanlış mı?

Gerçektende Kur'ân'ı yaşayanlar huzurlu, Kur'ân'dan yüz çevirenler huzursuz değil mi?

İnsanların genelinde hayattan nefret etme, bir bıkkınlık ve bir bezginlik yok mu?

İnsanlar paraları olmasına rağmen neden dünyadan zevk alamıyorlar?

Neden durumları iyi olduğu halde kendilerini içkiye ve benzeri kötü alışkanlıklara mahkûm ediyorlar?

Neden intiharların ve cana kıymaların sayısı her geçen gün artıyor?

Acaba insanlar niçin boşanıyor ve huzurlu bir aile hayatı yaşayamıyorlar?

Yuva, bir zamanlar insanlar için mutluluğu simgeliyor ve insanlar dışarıda bunalınca evlerine giderek huzuru arıyordu. Acaba şimdi ne oldu da bu mutluluk yeri adeta bir zindana dönüştü?

Bu ve benzeri soruların cevabı belli: Kur'ân'ı yaşamaktan yüz çevirdik, Allah bizden huzuru aldı!

Allah Ebu Hureyre'ye rahmet etsin. Bu hakikati ne de güzel idrak etmiş! O, şöyle demiştir:

“Herhangi bir evde Kur'ân okunursa, şeksiz ve şüphesiz o ev (mânen) aile efradı için genişler, hayrı çoğalır, oraya melekler dolar ve şeytanlar kaçar. İçinde Kur'ân okunmayan ev ise, aile efradı üzerine daralır, hayrı azalır, melekler oradan çıkıp şeytanlar dolar.”

Kur'ân Hem Gönüllere Hem de Bedenlere Şifadır

Kur'ân'ın mucizevî birçok yönü olduğu kesin. Bu mucizevî yönlerden biriside hiç şüphesiz, Kur'ân'ın hem gönüllere hem de bedenlere şifa olmasıdır. Kur'ân; kalbinde küfür, şirk, nifak, riya, kibir, haset ve nefret gibi hastalık bulunanları tedavi etmede benzeri olmayan ilahî bir ilaçtır. Kalbi bu tür hastalıklarla hastalanmış kişiler Allah'ın muradına uygun olarak Kur'ân okudukları zaman, bu hastalıklarından geride eser kalmayacak şekilde kurtulacaklardır. Çünkü Kur'ân zaten bu hastalıkları tedavi ederek insanları kurtarmak için gelmiştir. Kur'ân ayetlerini dikkatle inceleyen kim-

seler Kur'ân'ın bu yönünü rahatlıkla görebilirler. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Ey insanlar! İşte size Rabbinizden bir öğüt, kalplerde olan (manevî hastalıklara) bir şifâ ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet (olan Kur'ân) geldi. De ki: Ancak Allah'ın lütuf ve rahmetiyle, yalnız bunlarla sevininler. Bu, onların toplayıp durduklarından daha hayırlıdır.” (10/Yunus, 57)

“Biz Kur'ân'dan, mü'minler için şifa ve rahmet olacak şeyler indiriyoruz. Zalimlerin ise Kur'ân, ancak zararını artırır.” (17/İsra, 82)

“De ki: “O (Kur'ân), inananlar için bir hidayet ve şifâdır. İnanmayanların kulaklarında bir ağırlık vardır ve Kur'ân onlara kapalı ve anlaşılmaz gelir. (Sanki) onlara uzak bir yerden sesleniliyor (da anlamıyorlar).” (41/Fussilet, 44)

Bu ayetlerde Rabbimiz; kalplerde olan şirk, küfür, nifak ve şüphe gibi hastalıklara Kur'ân'ın şifa olacağını, müminlerin kendilerine böyle bir nimet verildiği için sevinmeleri gerektiğini ve kendilerine böylesi bir nimetin verilmesinin biriktirip durdukları mallardan daha hayırlı olduğunu bildirmiştir.

Gerçektende böylesi bir kitaba sahip olduğumuz için sevinmeli ve Rabbimize sırf bu nedenle uzun uzun secde ederek bu nimetin şükrünü eda etmeye çalışmalıyız ki, bu sayede Rabbimiz bize acıyıp verdiği bu nimeti bizden geri almasın.

Kur'ân'ın sadece gönüllerdeki marazlara değil, bedenlerdeki hastalıklara da şifa olacağı hem Rasulullah Efendimizin sözleri ile hem de güzide ashabının uygulamaları ile sabittir. Vücudunun her hangi bir yerinde ağrı hisseden kimse şifayı sadece Allah'tan bekleyerek bu sureyi ihlâsla okursa, Allah'ın izniyle şifa bulur veya hastalığı hafifler.

Enes (*radıyallâhu anıhı*)’den şöyle rivayet edilmiştir:

Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’in ashabından bir grup, bir Arap köyüne uğradı. Köy halkından kendilerini ağırlamalarını talep ettiler, ancak köylüler bu teklifi reddetti. Bu esnada köyün liderini yılan sokmuştu. Ne yaptılarsa hiçbir şey fayda vermedi. İçlerinden birisi:

– “Köyümüze gelen şu insanlara gidin. Belki onlardan birisinde fayda verecek bir şeyler vardır.” dedi. Bir grup hemen gitti ve köyde mola veren Sahabîlere:

– “Liderimizi yılan soktu ve ne yaptıysak fayda vermedi. Acaba sizden birisinde fayda verecek bir şeyler var mı?” dediler. Sahabîlerden birisi:

– “Evet, Vallahi ben tedavi edebilirim. Ancak siz, rica etmemize rağmen bizi misafir etmediniz. Bende karşılığında ücret almadan tedavi yapmam.” dedi. Nihayet bir sürü koyun üzerinde anlaştılar. Sahabî üflemeye ve Fatiha Suresini okumaya başladı. Adam bağdan çözülür gibi oldu ve sanki onu yatağa düşüren hiç bir şey olmamış gibi kalkıp yürüdü. Köylüler anlaştıkları ücreti ona verdiler. İçlerinden birisi “paylaşalım” dedi. Ancak rukye ile tedavi yapan sahabî: “Peygambere gidip durumu anlatarak bize ne emredeceğini görmedikçe bunu yapmayın” dedi. Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’in yanına vardılar ve olayı anlattılar. Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*): sahabiye: **“Fatiha’nın şifa verici bir dua olduğunu nereden anladın?”** dedi. Sonra: **“İsabet etmişiniz. Paylaşın. Sizinle beraber bana da pay ayırın”** buyurdu ve güldü.⁴¹

Bu ve daha birçok rivayet, Kur’ân ayetlerinin halis niyetle okunduğu zaman Allah’ın dilemesi ile insana fayda verebileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Kur’ân’ın asıl

⁴¹ Buhari, 2276.

amacı bu olmamakla birlikte, bundan da faydalanmanın her hangi bir sakıncası yoktur.

Hidayet Rehberi Kitabımızın Fazileti

Bir müslümanın Kur'ân'dan hakkıyla istifade edebilmesi için öncelikle o kitabın kıymet, değer ve faziletini bilmesi gerekir. Bununla birlikte “*Kur'ân nasıl bir kitaptır? Okunduğunda sahibine ne kazandırır? Bizden ne istemektedir?*” gibi bazı soruları da kitabı okumaya başlamadan önce cevaplandırması gerekmektedir. Müslüman bu soruları olumlu bir şekilde cevapladığı zaman kitabına bakışı daha farklı olacak ve Allah'ın kendisine ne büyük bir nimet ihsan ettiğinin farkına varacaktır. Şimdi gelin, hep beraber Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)'in dilinden Kur'ân'ın nasıl bir kitap olduğunu ve hamiline ne gibi faziletler kazandıracağını dinleyelim. Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurur:

* “Kur'ân okuyunuz. Çünkü Kur'ân, kıyamet gününde kendisini okuyanlara şefaatçi olarak gelecektir”⁴²

* “Kim Kur'ân-ı Kerîm'den bir harf okursa, onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, “elif, lâm, mîm” bir harftir demiyorum; bilâkis “elîf” bir harftir, “lâm” bir harftir, “mîm” de bir harftir.”⁴³

* “Her zaman Kur'ân okuyan kimseye şöyle denecektir: Oku ve yüksel, dünyada tertîl ile okuduğun gibi burada da tertîl ile oku. Şüphesiz senin merteben, okuduğun âyetin son noktasındadır.”⁴⁴

* “Kıyamet gününde Kur'ân ve dünyadaki hayatlarını ona göre tanzim eden Kur'ân ehli kimseler mahşer yerine getirilirler. Bu sırada Kur'ân'ın önünde Bakara ve Âl-i

⁴² Müslim, Müsâfirîn 252.

⁴³ Tirmizî, Fezâilü'l-Kurân 16

⁴⁴ Ebû Dâvûd, Vitr 20.

İmrân sûreleri vardır. Her ikisi de kendilerini okuyanları müdafaa için birbiriyle yarışılar”⁴⁵

* “Sizin en hayırlılarınız, Kur’ân’ı öğrenen ve öğretenlerinizdir.”⁴⁶

* “Kur’ân’ı gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kur’ân’ı kekeleyerek zorlukla okuyan kimseye de iki kat sevap vardır.”⁴⁷

* “Kur’ân okuyan mü’min portakal gibidir: Kokusu hoş, tadı güzeldir. Kur’ân okumayan mü’min hurma gibidir: Kokusu yoktur, tadı ise güzeldir. Kur’ân okuyan münâfık fesleğen gibidir: Kokusu hoş fakat tadı acıdır. Kur’ân okumayan münâfık Ebû Cehil karpuzu gibidir: Kokusu yoktur ve tadı da acıdır.”⁴⁸

* “Allah şu Kur’ân’la bazı kavimleri yükseltir; bazılarını da alçaltır.”⁴⁹

* “Sadece şu iki kimseye gıpta edilir: Biri Allah’ın kendisine Kur’ân verdiği ve gece gündüz onunla meşgul olan kimse, diğeri Allah’ın kendisine mal verdiği ve bu malı gece gündüz O’nun yolunda harcayan kimse.”⁵⁰

* “Kalbinde Kur’ân’dan bir miktar bulunmayan kimse harap ev gibidir.”⁵¹

* “Evlerinizi kabirlere çevirmeyiniz. Şüphesiz şeytan, içinde Bakara Suresi okunan evden kaçır.”⁵²

⁴⁵ Müslim, Mûsâfirîn 253.

⁴⁶ Buhârî, Fezâilü’l-Kurân 21.

⁴⁷ Buhârî, Tevhîd 52; Müslim, Mûsâfirîn 243.

⁴⁸ Buhârî, Et’ime 30.

⁴⁹ Müslim, Mûsâfirîn 269.

⁵⁰ Buhârî, İlm 15.

⁵¹ Tirmizî, Fazâilü’l-Kurân 18.

⁵² Müslim, Mûsâfirîn 212.

Sahabe ve Tabîîn'in Kur'ân'ın Faziletine Dair Sözlerinden Seçmeler

İbn-i Mes'ud (*radıyallâhu anh*) şöyle demiştir: “Bu Kur'ân'dan ayrılmayınız. Çünkü o, Allah'ın sofrasıdır. Sizden kim Allah'ın sofrasından alma gücüne sahipse alsın. Bu da ilim öğrenmekle olur.”

Ebû Hüreyre (*radıyallâhu anh*) şöyle demiştir: “Herhangi bir evde Kur'ân okunursa, şeksiz ve şüphesiz o ev (mânen) aile efradı için genişler, hayrı çoğalır, oraya melekler dolar ve şeytanlar kaçar. İçinde Kur'ân okunmayan ev ise, aile efradı üzerine daralır, hayrı azalır, melekler oradan çıkıp şeytanlar dolar.”

Hasan Basrî (*rahmetullahi aleyh*) şöyle demiştir: “Allah'a yemin ederim ki, Kur'ân'dan daha üstün bir zenginlik olmadığı gibi, ondan mahrum olmak kadar da büyük bir fakirlik yoktur.”

Kasım b. Abdurrahman (*rahmetullahi aleyh*) şöyle der

“Abidlerden birine ‘Senin oturduğun bu boş evde kendisiyle arkadaşlık edeceğin kimse yok herhâlde!’ dedim. Bunun üzerine elini mushafa uzatıp dizlerinin üzerine koydu ve dedi ki: ‘İşte arkadaşım budur.’

Burada zikrettiğimiz hadisler ve selevin sözleri, Kur'ân'ın faziletini anlatan rivayetlerden sadece bazılarıdır. Kur'ân'ın faziletini anlatan daha birçok hadis ve selev kavli vardır.

Bu gün biz Müslümanların Kur'ân karşısındaki tutumu tıpkı denizde susuzluktan ölen veya hazinesi olup da açlık sıkıntısı çeken kimselere benzemektedir. Elimizde mükemmel bir değer var ama bunun kıymetini bilmiyor ve ona karşı gereken ilgiyi gösteremiyoruz.

Kur'ân İnsanın İzzet ve Şerefini Artırır

Allah'ın kitabı bizler için şeref kaynağıdır. İzzet ve şeref sahibi olmak isteyenler ona sarılmalı, izzet ve şerefi yalnızca onda aramalıdır. İzzeti başka yerde arama gibi bir hataya düşenler, hem dünyada hem de ahirette pişman olacaklardır. Kendimizi gözden geçirmeli ve izzeti başka yerde aramamalıyız.

Rabbimiz, indirdiği kitabın bizler için izzet ve şeref kaynağı olduğunu bildirmektedir:

“Andolsun, size öyle bir kitap indirdik ki, sizin bütün şeref ve şanınız ondadır. Hâlâ aklınızı kullanmayacak mısınız?” (21/Enbiya, 10)

“Hayır, biz onlara şereflerini (Kur'ân'ı) getirdik. Onlar ise bu şereflerinden yüz çeviriyorlar.” (23/Müminun, 71)

Bu ayette Rabbimiz, Peygamber Efendimiz ile aynı dönemde yaşayan Mekkeli müşrikleri kınamakta ve kendilerine gele şeref kaynağı Kur'ân'dan yüz çevirmelerini, ona gereken önemi vermemelerini ve hayatlarını ona göre tanzim etmemelerini eleştirmektedir. Onlar bu dünyada —ilk muhatapları oldukları halde— Kur'ân'dan yüz çevirerek tüm izzet ve şereflerini kaybettiler. Bu nedenle Allah —tıpkı Firavun ve hanedanına yaptığı gibi— kıyamete kadar kendilerini lanete uğrattı.

“Bu dünya hayatında biz onların ardına bir la'net taktık (dâimâ la'netle anılacaklardır). Kıyâmet günü ise onlar çirkinleştirilenlerdendir.” (28/Kasas, 42)

Bizlerde eğer Rabbimizin kitabına karşı kayıtsız kalır, ona gereken ilgi-alakayı göstermez ve içerisindeki hükümler hayatımıza taşımazsak, bu açıdan bizimde Mekkeli kâfirlerden hiçbir farkımız kalmaz ve Kur'ân'dan yüz çevirme noktasında onlarla aynı hükme tabi olmuş oluruz.

Kur'ân insanın izzet ve şeref kaynağıdır, demiştik. Bu, gerçektende böyledir. Kur'ân ehli olan nice fakir kimse, top-

lum nazarında manevî olarak nice zenginden daha üstünüdür. Fakir olmalarına rağmen Kur'ân'ı bilen insanlarla, zengin olduğu halde Kur'ân'ı bilmeyen insanların bir cenaze evinde bir araya geldiğini düşünün... ("Cenaze evi" dedim; çünkü orası dünyanın ve dünyalıkların kısa bir süre için bile olsa unutulduğu yerlerdir.) Bu ortamda insanlar bu iki tipten hangisine daha fazla yakınlık gösterir? Kur'ân bilmeyen zengine mi iltifat ederler yoksa fakir olduğu halde Kur'ân ehli olan Müslümana mı? Hangisine?

Bir kardeşimizin yakını vefat etmişti. Bizde kardeşimizin talebi üzerine orada bulunduk. Vefat eden şahıs Avrupalı olduğu için cenaze evinde bulunan kimselerin çoğunluğu Avrupalılardan oluşuyordu. Hepsi zengin ve şatafatlı kimse-lerdi. Cenaze evinin önünde normal araba neredeyse yok gibiydi. Herkes, maddi durumunun ne düzeyde olduğunu çok net bir biçimde gösteren son model arabasını uygun bir yere park etmiş ve cenazeyi bekliyordu. Cenaze defnedildikten sonra herkes tekrar aynı eve geldi ve terk edilmesi mümkün olmayan adetler bir bir icra edilmeye başlandı. Tabi ki bu adetlerin başında Kur'ân kıraati geliyordu. Mey-yit acaba bu kitabı hayatında tatbik eden birisi miydi, değil miydi buna hiç bakılmaksızın Kur'ân okunacaktı. Tabi ki içlerinde bu işi hakkıyla becerecek birisi yoktu. Hatta hak-kıyla değil, idare edecek tarzda bile bunu yapabilecek birisi bulunmamaktaydı. Hemen bir hoca aramaya koyuldular. Bu durumu fırsat bilen kardeşimiz, hemen Kur'ân bilgisi ve Kur'ân kıraati güzel olan ilim ehli bir arkadaşımızı aradı ve bu fırsatın kaçmayacağını, tebliğ için iyi bir ortam oluştuğu-nu, insanların kulağına Allah kelamına ve tevhide dair bir şeylerin anlatılması gerektiğini, söyleyerek ilim ehli kardeşi-mizi oraya davet etti. Gelen kardeşimiz hem dış görünüş itibariyle hem de ilmî birikimi ile insanları adeta cezp etmiş-ti. Gelen bu insanın "iyi bir âlim" olduğu önceden dillendiri-

lince bütün zenginler yere diz çökerek oturdu. Gelen kardeşimizi ise yüksekçe bir yere aldılar. O, bu ayrıcalığı kabul etmek istemese de yapılan ısrarlı ricalar üzerine oraya oturmayı kabul etti.

Sonra Kur'ân'dan ahreti hatırlatan bir bölüm okudu. Herkes huşu içerisinde dinliyordu. Ardından okuduğu ayetlerden bazılarını tefsir etmeye ve orada bulunan insanlara öğüt vermeye başladı. Oradakiler sohbet bitince hemen ilim ehli olan o kardeşimizle tanışmaya koyuldular. En zengin tipler bile kendisinden etkilenmişti.

Tüm bu olup-bitenleri ibret gözü ile izleyen ben, ilmin bir kere daha mala üstün geldiğini ve âlimlerin halk nezdinde zenginlerden kıyaslanamayacak derecede üstün olduğunu bir kere daha gözlerimle görmüş oldum. O ortamda yakinen bir kere daha anladım ki, Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)'in buyurduğu gibi, Allah bu Kur'ân sayesinde kimi insanları alçaltıyor, kimilerini de yüceltiyor.

Şimdi, benim anlattığım bu olayla paralellik arz eden sahabe döneminde yaşanmış bir başka olayı sizinle paylaşmak istiyorum:

Hız. Ömer'in Mekke'ye vali tayin ettiğı Nâfi' İbn-i Abdülhâris, Mekke taraflarındaki "Uşân" bölgesinde Halîfe Ömer'e rastlar. Halife kendisine:

– Bu vadi halkına kimi memur tayin ettin, diye sorar? O da:

– İbn-i Ebzâ'yı tayin ettim, der. Ömer:

– İbn-i Ebzâ kimdir? diye sorunca, vali:

– Bizim âzatlı kölelerimizden biridir, cevabını verir. Hız. Ömer:

– Sen onların üzerine bir âzatlı köleyi mi tayin ettin? deyince, Nâfi':

– Fakat o, Allah'ın kitabını iyi okuyan ve bütün farzları da bilen biridir, der. Bunun üzerine Ömer:

– Dikkat edin, Peygamberiniz (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) şöyle buyurdu: **“Allah şu Kur’ân’la bazı kavimleri yükseltir; bazılarını da alçaltır.”**⁵³

İnsan eğer Kur’ân biliyor ve onunla amel ediyorsa ~bir köle bile olsa~ insanlar nezdinde değer kazanır, şerefi artar ve kendisine hürmet gösterilir. Böylesi birisi, elbette hürmet görmek ve itibar elde etmek için Kur’ân okumamaktadır; ama okuduğu kitap kaçınılmaz olarak kendisine böyle bir meziyet kazandıracaktır.

Üstte de değindiğimiz gibi, Allah’ın kitabını bilen nice fakir, mazlum ve toplum nezdinde zahiren hiç bir değeri olmayan kardeşlerimiz Allah’ın kitabı sayesinde birçok zenginden daha üstün hale gelmiş, hatta zenginlerin bile bizzat saygı gösterdikleri şahsiyetler oluvermişlerdir. Bunların hepsi elbette Kur’ân sayesinde.

Kur’ân —eğer kendisini okur ve içindekilerle amel ederse— bizlere izzet, şeref ve dik başlı olma özelliği kazandıracaktır.

Sahabe ve Tabiînden nice fakir ve basit insanın, bu kitap sayesinde çok üst makamlara ulaştığı hepimizin malumdur. Bizde şu üç günlük dünyada eğer izzetli ve onurluca bir hayat yaşamak istiyorsak Allah’ın kitabına sarılmalı ve onun pak hükümlerini hayatımızda tatbik etmeliyiz. Böyle yaparsak Allah padişahları bile bize köle yapacaktır!

Kur’ân Ehli Olan Bir Müslüman Nasıl Olmalıdır?

Kur’ân, Allah’ın bizleri kendisi ile hidayete erdirdiği yüce bir kitaptır. Bu kitap ile hidayet bulanlar, o kitapla ilişkisini kesmiş kimselerden farklı olmak zorundadırlar. Allah, böylesi kullarını ve onların insanlar arasındaki temayüzünü görmek ister. Bu nedenle Kur’ân ehli kimseler, insanlar ara-

⁵³ Müslim, Musafirîn, 269.

sında, daha ciddi, daha vakûr ve daha olgun olmalıdırlar. Bakın, selef Kur'ân ehli kimselerin nasıl olması gerektiğini ne de güzel izah etmiş!

Abdulah İbn-i Mes'ud (*radıyallâhu anıh*) der ki:

“Kur'ân'la amel eden kimse, halk uyurken, geceleri ibadet etmesiyle, halk yerken, oruç tutmasıyla, halk sevinçliyle, üzüntüsüyle, halk gülerken, ağlamasıyla, halk böbürlenerek yürürken, tevazusuyla tanınmalıdır. Kur'ân'ı göğsünde taşıyan kimsenin gözleri yaşlı, üzgün, akli başında, yumuşak huylu, bilgili ve ağırbaşlı olması gerekir. Kur'ân'ı göğsünde taşıyan kimseye hırçmık, şımarıklık, bağırıp çağırmak, feryat etmek ve sert tabiatlı olmak yakışmaz.”

Fudayl b. İyâz (*rahmetullahi aleyh*)'de şöyle der:

“Kur'ân hamili/taşıyıcısı, İslâm bayrağının taşıyıcısıdır. Bu bakımdan ağır başlı olup oynayanlarla beraber oynamamalı, unutanla beraber unutmamalı, gevezelik yapanlarla teşrik-i mesâi etmemelidir. Bütün bunları yüce Kur'ân'ın tazimine binaen yapmamalıdır.”

Yine Fudayl b. İyâz şöyle demiştir:

“Kur'ân ile amel edene en yakışan hareket, hiç kimseye hatta sultanlara ve rütbece onlardan daha küçük olan diğer idarecilere de muhtaç olup el açmamasıdır! Bu bakımdan Kur'ân hâmilinin insanlara muhtaç olmaması, aksine insanların ona muhtaç olması, ona daha uygun ve yaraşır bir harekettir.”

Selefin bu nasihatleri kulaklarımıza küpe olmalıdır. Bir Kur'ân okuyucusunun nasıl bir kimliğe sahip olması gerektiği bu sözlerden daha güzeli ile ifade edilebilir mi? Selefin bu nasihatlerini dikkate almalı ve bir Kur'ân talebesi olarak diğer insanlardan farklı olduğumuzu duruşumuzla ortaya koyabilmeliyiz.

Kur'ân Karşısında Nasıl Bir Programımız Olmalı?

Allah'ın kitabını “kitap” olarak benimseyen bir müslümanın Kur'ân'a karşı üç türlü programı olması gerekmektedir:

- 1) Okuma programı.
- 2) Ezber programı.
- 3) Tedebbür/düşünme ve anlamaya çalışma programı.

Müslüman her şeyden önce kendisi için bir “okuma” programı çizmeli ve bunu uygulamak için elinden gelen her türlü çabayı sarf etmelidir. Amellerin —az bile olsa— devamlı olanı Allah'a sevimli geldiği için, okuma programını çok dengeli götürmeli ve günlük 5, 10 veya —şayet güç yetirebiliyorsa— 20 sayfa okumalı ve bunu asla ihmal etmemeye çalışmalıdır. Okumaya devam ederken okumanın “amel etmek” için olduğunu da kafasından çıkarmamalıdır.

Müslüman Allah'ın kitabını okumaya devam ederken bir yandan da —azda olsa— ezber yapmayı ihmal etmemelidir. Ezber yapmanın namazları huşulu kılmaya ve davet yaparken insanlara Allah'ın ayetlerini hatırlatmaya son derece faydası vardır. Müslüman, günde bir ayet bile olsa ezber yapmaya devam eder ve gün gelir Allah'ın kitabını tamamıyla ezberlemiş olur. Unutmayalım ki, cennette makamlar belirlenirken kimin daha fazla ayet bildiğine bakılacak ve örneğin; 1001 ayet ezberi olan 1000 ayet ezbere bilenden bir üst seviyeye, daha güzel bir mekâna yerleştirilecektir.

“Her zaman Kur'ân okuyan kimseye şöyle denecektir: Oku ve yüksel, dünyada tertîl ile okuduğun gibi burada da tertîl ile oku. Şüphesiz senin merteben, okuduğun âyetin son noktasındadır.”⁵⁴

Üçüncü olarak müslümanın kendisine mutlaka bir “tedebbür” programı yapması gerekmektedir. Tedebbür;

⁵⁴ Ebû Dâvûd, Vitr 20.

manalarını inceden inceye düşünerek, üzerinde kafa yorarak ve sanki Rabbi kendisine hitap ediyormuşçasına Kur'ân'ı akletmek, düşünmek ve tefekkür etmektir.

Müslüman, okuduğu ve ezberlediği Kur'ân ayetlerini düşünmeli ve bunun için zaman ayırmalıdır. Veya Kur'ân'dan belirli bir pasajı okuyup onun üzerinde gerekli düşünmeyi yapmalıdır ki, bunun için belirli bir zaman kaydı yoktur. Bu düşünme, belirli kısa bir süre olabileceği gibi —duruma göre— günlerce de devam edebilir; önemli olan ayetlerin hakkını vererek tedebbür etmektir. İbn-i Abbas (*radıyallâhu anh*) şöyle demiştir:

“Bakara ve Al-i İmrân sûrelerini mânâlarını düşünerek tertil ile okumak bence bütün Kur'ân'ı bir çırpıda okumaktan daha iyidir.”

Rabbimiz, kitabını düşünmeyen ve onun tertemiz ayetleri üzerinde kafa yormayanları eleştirmiş ve istifham/soru yoluyla Kur'ân üzerinde düşünmeyenlerin aslında kalpleri kilitli olan insanlar olduğuna işaret etmiştir.

“Onlar, Kur'ân (ayetlerini) hiç düşünmezler mi, yoksa kalpleri üzerinde kilitler mi var?” (47/Muhammed, 24)

İşte bir Müslüman, Rabbisinin kitabını hayatı boyunca bu üçlü döngü içerisinde takip etmeli ve pratiğine yansıyan Kur'ân ayetleri ile etrafına nur saçmalıdır.

Tertil Üzere Okumanın Önemi

“Tertil” kelimesi Arap dilinde bir metni; ağır ağır, düşünme düşünme, mana ve maksadını anlayarak kurallar çerçevesinde okumaya denir. Bu ifade, Müzzemmil Suresi'nde geçmekte olup orada Rasulullah'tan Kur'ân'ı bu şekilde okuması istenmektedir. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Ey örtünüp bürünen (Peygamber)! Birazı hariç, geceleri kalk namaz kıl. (Gecenin) yarısını (kıl). Yahut bunu biraz

azalt, ya da çoğalt ve Kur'ân'ı tertil üzere (tane tane) oku.”
(73/Müzzemmil, 1-4)

Soru: Sebze ekilmiş bir araziye suyun bir anda bol miktarda verilmesi mi faydalı olur, yoksa yağmurlama sistemi ile azar azar verilmesi mi?

Cevap: Bu işlerden birazcık haberi olan herkes çok iyi bilir ki, suyun yüklü miktarda bir anda bahçeye salınıvermesi orada ekili olan tohumlara veya sebzelere zarar verir. Kökten yok etmese de gereği gibi fayda da sağlamaz. Bu nedenle bahçelere suyun damlatma usulü ile veya yağmurlama yaparak verilmesi daha uygundur.

İşte Kur'ân-ı Kerimde tıpkı bu su gibidir. Eğer bir çırpıda müminlerin gönüllerine bırakılırsa orada gerekli faydayı temin etmeyebilir. Ama usul usul ve sindirilebilecek tarzda verilirse, işte o zaman beklenen fayda temin edilecektir.

Kur'ân'ı tertil üzere okumak, tıpkı bahçeye damlama usulü su vermeye benzer. Bu şekilde okunan Kur'ân mümin gönüllere damla damla inecek ve onların tâ iliklerine kadar işleyecektir. Mana ve maksatları hakkıyla idrak edilerek Allah'ın rızası kazanılacaktır.

Çağımızın etkin davetçilerinden birisi olan Dr. Mecdî Hilâlî der ki:

“Ölmüş yeri sulayarak diriltten ve orada bitkileri yeşerten yağmur maddesi ise, kalbi sulayarak onun hayat bulmasına vesile olan ve kalpte imanı yeşerten yağmur maddesi de Kur'ân'dır. Yere yağan yağmur sürekli olmazsa (yerde) hiçbir şey bitirmez. Aynı şekilde kalp sürekli Kur'ân'a arz edilmezse, kalpte canlı ve etkin bir iman yeşermeyecek ve imanın umulan meyveleri ortaya çıkmayacaktır.”⁵⁵

Kur'ân'ı anlayarak ve manalarını idrak ederek okumayı ihmal etmemeliyiz ki, bu sayede Rabbimizin “**Kur'ân'ı tertil**

⁵⁵ Diriliş Muştusu Kurân-ı Kerim, sf. 165.

üzere oku!” (73/Müzzemmil, 4) buyruğunu yerine getirmiş olalım.

İsra Suresinde yer alan şu ayet meselemiz açısından oldukça önemlidir. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Biz Kur’ân’ı, insanlara dura dura okuyasın diye âyet âyet ayırdık ve onu peyderpey indirdik.” (17/İsra, 106)

Kur’ân’ın ayet ayet ayrılmasındaki hikmetlerden birisi de, onun usul-usul ve tek-tek okunarak anlaşılmasını sağlamaktır. Rasulullah bu İlahî buyruğa riayet etmek için ~gerek namazda olsun gerekse namaz dışında~ Kur’ân’ı ağır-ağır, dura-dura okumuş; hızlıca okumaktan hep kaçınmıştır. Ayetlerin sonunda durmak O’nun genel âdeti olmuştu. Efendimiz (aleyhisselâm), Kur’ân okurken rahmet ayetleri geldiğinde Allah’tan rahmet istemiş, azap ayetleri geldiğinde de ondan Allah’a sığınmıştır. İşte Kur’ân’ı bu şekilde oku- muş ve ayetlerini içine sindirerek tilavet etmiştir.

Sahabesi de bu hususta tıpkı O’nun gibi davrandı. İbn-i Abbas (radıyallâhu anh)’ın şöyle dediği rivayet edilir:

“Bakara ve Al-i İmrân sûrelerini mânâlarını düşünerek tertil ile okumak bence bütün Kur’ân’ı bir çırpıda okumaktan daha iyidir.”

Yine onun şöyle dediği nakledilir:

“Manasını düşünerek ‘Zilzâl’ ve ‘Karia’ surelerini okumak ‘Bakara’ ve ‘Al-i İmran’ surelerini hızlı bir şekilde okumaktan bana daha sevimlidir.”⁵⁶

Bir Müslümanın en büyük gayesi, Kur’ân’ı hakkıyla anlama ve gereğince yaşama olmalıdır. Bu nedenle bir çırpıda Kur’ân’ı hatmetmek, bir an önce okuduğu surenin sonuna varmak bizi asıl maksadımızdan uzaklaştıran şeylerdir. Surenin hemen sonuna ulaşp bir an önce Kur’ân okuyuşunu sona erdirmek âhir zamanın Müslümanlarının müptela ol-

⁵⁶ Kurân’ı Nasıl Okudular? sf. 114.

duğu belalardandır ve kesinlikle tedavi edilmesi gereken bir hastalıktır. Rabbim, Kur'ân'dan hakkıyla istifade etmeyi bizlere nasip etsin.

Kur'ân'ı Ağır Ağır Az Okumak mı

Yoksa Hızlı ve Çok Okumak mı Daha Faziletlidir?

İbn Kayyim (*rahimehullah*) der ki: “İnsanlar, Kur'ân'ı ağır ağır ve az miktarda okumanın mı, yoksa hızlı ve çok miktarda okumanın mı daha faziletli olduğu hususunda iki görüşe ayrılmışlardır:

1- İbn Mes'ûd, İbn Abbas ve diğeri birçokları düşünerek ve tefekkür ederek az miktarda okumanın, hızlı ve çok miktarda okumaktan faziletli olduğu görüşündedir. Deliller şunlardır:

a. Kur'ân'dan asıl maksat onu anlamak, tefekkür etmek, içindeki hükümleri idrak edip onlarla amel etmektir.

b. İman amellerin en üstünüdür. İman meyvesini veren de Kur'ân'ı tefekkür etmek, anlamaktır. Kur'ân'ı anlamadan ve düşünmeden okumayı ise muttaki de yapar günahkâr da, mü'min de yapar, münafık da. Nasıl ki Kur'ân'sız iman verilmiş kimse imansız Kur'ân verilmiş kimseden üstünse, Kur'ân'ı tefekkür etme ve anlama ihsanında bulunulmuş kimse de onu çok okuma lütfüne mazhar olmuş kimseden daha üstündür.

c. Ayrıca bu Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)'in sünneti ve âdetiydi. Âyetleri ağır ağır okur, normalden daha çok uzunmuş gibi olurdu. Tek bir ayeti sabaha kadar okuduğu olurdu.

2- Şafii âlimleri ise, çok miktarda Kur'ân okumak daha faziletlidir, demişlerdir. Bunların delili İbn-i Mes'ud'un Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)'den rivayet ettiğ*“Her kim Allah'ın kitabından bir harf okursa, ona bir sevap yazılır.”* hadisi şerifidir. Ayrıca Osman b. Affan'ın Kur'ân'ın

tümünü bir rekâtta okuyuşunu delil getirmişlerdir.

Bu konuda en doğru olanı şöyle söylemektir: Ağır ağır ve düşünerek okumanın sevabı kıymet ve değer yönünden fazla, çok miktarda okumanın sevabı ise sayıca çoktur. Birincisi çok değerli bir mücevheri sadaka veren veya çok para eden bir köleyi azad eden kimse gibiyken, ikincisi çok miktarda dirhem sadaka veren veya değeri düşük çok sayıda köle azad eden kimse gibidir.⁵⁷

İbn Kayyım, başka bir kitabında da şöyle der:

“Eğer insanlar Kur’an’ı düşünerek gereğince okumanın önemini bir bilselerdi, her şeyi bırakırlar, sadece onunla ilgilendirirler, düşünerek onu okur ve kalbine şifa olan bir ayet geldiğinde yüzlerce kez onu tekrar ederlerdi. Dolayısıyla bir ayeti düşünerek ve anlayarak okumak, düşünmeden ve anlamadan Kur’an’ı hatmetmekten daha hayırlı, kalp için daha faydalı, imanı elde etme ve Kur’an’ın tadını alma hususunda daha etkilidir.”⁵⁸

İmam Âcurrî ise şöyle der:

“Üzerinde tefekkür ederek ve düşünerek okumakla Kur’ân’dan alacağım azıcık bir dersi, üzerinde düşünmeksiz çokça okumaktan daha fazla severim. Kur’ân’daki ayetler, Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’in sözleri-uygulamaları ve Müslümanların önde gelen imamlarının kavilleri hep bunu göstermektedir.”⁵⁹

Bu yaptığımız nakiller ve farklı kaynaklardan elde ettiğimiz bilgiler, ağır ağır, düşünce düşünce ve manasını özümseye özümseye azıcık Kur’ân okumanın, bir çırpıda, hiçbir manayı idrak edemedi ve bizden ne istenildiğinin farkına varmadan Kur’ân okumaktan çok daha iyi ve çok daha hayırlı olduğunu gösteriyor.

⁵⁷ Gece Namazına Nasıl Kalkabilirim? Hüseyin Affani, sf: 84-85.

⁵⁸ Miftahu Dâri’s-Saâde, 1/181.

⁵⁹ Diriliş Muştusu Kurân-ı Kerim, sf.173.

Kur'ân'ın temel gayesi öncelikle ayetlerinin derinden derine düşünülmesi sonrasında da kendisi ile **amel** edilmesidir. Okumak ise, sadece bu gayeye götüren bir vesiledir. Bu nedenle, vesile ile gayenin çok iyi analiz edilmesi ve bu iki olgunun asla birbirine karıştırılmaması gerekmektedir.

Bizler, okumanın ulvî bir amaca matuf olduğuna inandığımız için Kur'ân'ı düşünerek azıcık okumanın, düşünmeden çok okumaktan daha faziletli olduğuna inanıyoruz. Dolayısıyla kardeşlerimizin amacı Kur'ân'ı bir çırpıda okumak değil, geniş zaman aralığında anlaya anlaya okumak olmalıdır.

Kur'ân'ı Nasılda Anlayarak Okumuşlar!

Hız. Ömer yolculuklarından birinde bir kabileyle karşılaşır. Gece vakti ve karanlık olduğu için kafilenin adamlarını tanıyamaz. Oysa kabilede Abdullah İbn-i Mesud'da vardır. Ömer (*radıyallâhu anhu*) hemen yanındaki askerlerden birisini onlara gönderir ve:

– “Bu topluluk nereden gelir?” diye seslenmesini söyler. Kendilerine yöneltilen bu soruya Hız. Ömer'in henüz tanıyamadığı İbn-i Mesud cevap verir ve:

– “Fecc-i Amîk'den (derin vadiden) geliyoruz”, der. Bunun üzerine Hız. Ömer:

– “Peki, Nereye gitmek istiyorsunuz?” diye sorar. İbn-i Mesud:

– “Beyt-i Atîk'e (Kâbe'ye)”⁶⁰ diye cevap verir.

⁶⁰ Bu ifadelerin her ikisi de Kuran'da zikredilen ilmî birer tabirdir. Bunları ancak ilimle meşgul olanlar bilirler. Hız. Ömer'de bunu çok iyi bildiği için sorularına cevap veren şahsın kesinlikle bir âlim olduğunu anlamış ve ilmini artırmak için hemen Kuranla alakalı sorular sormaya başlamıştır. “Fecc-i Amîk” “Derin vadi, derin yol” gibi anlamlara gelir ve hac için kullanılmış özel bir ifadedir. Kâbe, dünyanın merkezi olduğu için oraya nispetle her yer “Fecc-i Amîk” hükmündedir. Bu, çok latif ve ince bir ifade tarzıdır. Rabbimiz şöyle buyurur: «*İnsanlar içinde haccı duyur; gerek yaya gerekse yorgun düşmüş develer üstünde her fecc-i amîk'den/uzak yollardan sana gelsinler.*» (Hac, 27) İkinci ayette geçen “Beyt-i Atîk” ifadesi ise Kâbe'nin diğer bir adıdır ve “Eski ev” anlamına gelir. Rabbimiz

Bu Kur’ânî cevapları alan Ömer (*radıyallâhu anh*) içlerinde kesinlikle bir âlimin olduğunu anlar ve bu fırsatı kaçırmak istemediğinden hemen birkaç soru sormaya koyulur. Yanındaki askerlere:

– “Gidin sorun bakalım, Kur’ân’ın en büyük âyeti hangisidir?” der. İbn-i Mesud:

– **“Allah, kendisinden başka ilah olmayan, kendisini uyuklama ve uyku tutmayan, diri, her an yarattıklarını gözetip durandır...”** (2/Bakara, 255) diye cevap verir. Ömer:

– “Onlara seslenin bakalım. Kur’ân’ın en çok hüküm taşıyan âyeti hangisidir?” der. İbn-i Mesud:

– **“Şüphesiz ki Allah adaleti, iyiliği, akrabaya vermeyi emreder; hayâsızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt verir.”** (16/Nahl, 90) âyeti ile cevap verir. Bu sefer Hz. Ömer onlara:

– “Kur’ân’ın en veciz âyeti hangisidir?” der. İbn-i Mesud’da:

– **“Kim zerre kadar iyilik yapmışsa onu görür. Kim de zerre kadar kötülük yapmışsa onu görür”** (99/Zilzâl, 7-8) âyetini okur. Hz. Ömer:

– “Onlara seslenin bakalım, Kur’ân’ın en korkutucu âyeti hangisidir?” der. İbn-i Mesud şöyle cevap verir:

– **“İş, ne sizin kuruntunuza, ne de kitap ehlinin kuruntusuna göredir. Kim kötü bir iş yaparsa, onunla cezalandırılır. O, kendisine Allah’tan başka ne bir dost, ne de bir yardımcı bulabilir.”**(4/Nisa, 123)

– Ömer yanındakilere: Onlara birde “Kur’ân’ın en çok ümit veren âyeti hangisidir?” diye sorun bakalım der. İbn-i Mesud şöyle cevap verir:

şöyle buyurur: «**Onlarda** (kurbanlık hayvanlarda veya hac fillerinde) sizin için belli bir süreye kadar birtakım yararlar vardır. Sonra bunların varacakları yer, Beyti Atik (Kâbe)dir.» (Hac, 33)

– “De ki: Ey kendilerine kötülük edip aşırı giden kullar! Allah’ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü o, bağışlayandır, merhametlidir.” (39/Zümer, 53)

Ömer (radıyallâhu anh), tüm bu müthiş cevapları ancak Abdullah İbn-i Mesud gibi bir âlimin verebileceğini tahmin eder ve der ki:

– “Onlara sorun bakalım, aranızda Abdullah İbn-i Mesud mu var?” Onlar da:

– “Evet, başka kim olabilir ki?” diye cevap verirler.⁶¹

Bu harika diyalog, ashabın Kur’ân’a ne kadar vakıf olduklarını, kendi aralarında Kur’ân’ı ayet ayet nasıl kodlayarak tedris ettiklerini ve Kur’ân’ı nasıl gündemde tuttuklarını yansıtmaları bakımından oldukça anlamlıdır. Elbette onlara Kur’ân’ı böyle öğreten Allah Rasulü idi. Onlar Kur’ân la yürüyor, Kur’ân’la oturuyor ve kalkıyor; hayata, olaylara Kur’ân’la bakıyorlardı.

Gelin bir güzellik yapalım, karşılaştığımız müminlere yukarıdaki beş soruyu soralım ve cevabı olan ayetleri önce kendimiz öğrenelim, sonra da müminler arasında gündemleştirip yaygınlaştıralım.⁶²

En Çok Kur'an Bilen Derecelerinin En Büyüğüne Sahip Olacak

Biricik Önderimiz Hz. Muhammed (sallallâhu aleyhi ve sellem)’in sahih hadislerinden öğrendiğimize göre Kur’ân’ı en çok bilen cennette en büyük dereceleri elde edecek; kim daha fazla ayet bilgisine sahipse, kim daha çok ayet öğrenmişse, kim daha çok Kur’ân’ı öğrenmek için çabalamışsa o

⁶¹ Gelin Bir Saat İman Edelim, 1/52.

⁶² Kuran’ı Nasıl Okudurlar? sf. 179.

ahirette daha kârlı, daha kazançlı olacaktır. Efendimiz (sallallâhu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur:

“Her zaman Kur’ân okuyan kimseye şöyle denecektir: Oku ve yüksel, dünyada tertîl ile okuduğun gibi burada da tertîl ile oku. Şüphesiz senin merteben, okuduğun âyetin son noktasındadır.”⁶³

Bu hadisten anladığımıza göre kim dünyada iken bir ayet daha fazla biliyor ise o cennette daha yüksek bir mertebede olacak, daha üstün bir makamı hak edecektir. Örneğin 1001 ayet bilgisi olan kimse, 1000 ayet bilgisine sahip olana oranla bir derece daha yüksek bir yere yerleştirilecektir. 1002 ayet bilen ise 1001 ayet bilene göre daha üst bir makama getirilecektir. Bu, böyle devam edip gidecektir.

Bu hakikati öğrenmiş müminler olarak bizler, daha çok Kur’anla haşır-neşir olmalı ve ona daha fazla ihtimam göstermeliyiz. Mükâfatın en büyüğüne nail olmayı kim istemez? Birisi size aynı anda hem 100 TL, hem de 20 TL uzatsa ve dilediğinizi almakta serbest olduğunuzu söylese, siz hangisini tercih edersiniz? Veya böyle bir pozisyonla karşı karşıya kalan siz değil de, paranın ne demek olduğuna akli yeni eren 7 yaşındaki bir çocuk olsa, acaba o hangi parayı tercih eder? 20 lirayı mı, yoksa 100 lirayı mı?

Bir çocuk bile bu hususta neyi tercih edeceğini çok iyi biliyorsa, acaba bizler neden bizim için en iyi ve en değerli olanı tercih etmeyi iyi bilmiyoruz?

Bunu çok iyi düşünmemiz gerek...

Laf buraya gelmişken burada bir hakikatin altını çizmek istiyorum:

Acaba bu ayetleri sadece bilenler, ezberlemiş olanlar mı bu dereceleri elde edecek, yoksa bu ayetlerin gereğince ha-

⁶³ Ebû Dâvûd, Vitr, 20.

yatını düzenleyenler, okudukları ayetleri hayatlarına aktarınlar, yani Kur'an'ı yaşayanlar mı?

Bu sorunun cevabını –Kur'an ve Sünnet bütünlüğünde düşündüğümüz zaman– kesinlikle ikinci şık olarak cevaplandırmamız gerekmektedir. Her ne kadar bu hadisin zahirinden sadece Kur'an'ı okuyanlara bu vaat yapılmış gibi görünse de, konuyla alakalı diğer ayet ve hadisleri beraberce düşündüğümüz zaman bu okumadan kastın amele ve pratiğe yönelik bir okuma olduğunu rahatlıkla anlayabiliriz.

Yani eğer cennette yüksek yüksek derecelere nail olmak ve en üst makamları elde etmek istiyorsak, o zaman Kur'an'ı öncelikle okumalı sonrasında da okuduğumuz ayetlerden öğrendiğimiz hakikatleri hayatımıza geçirmeliyiz. Gıybetin yanlışlığını bildiren **“Ey iman edenler... Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz (değil mi?) (49/Hucurat, 12)** ayetini sürekli okuyan, ama daima insanların gıybetini yapan birisi Efendimizin bu müjdesine nail olabilir mi sizce?

Ya da **“...Artık namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin ve Allah'a bağlanın. O, sizin sahibinizdir. O, ne güzel sahip, ne güzel yardımcıdır!” (22/Hac, 78)** ayetini her gün tilavet edip durduğu halde namazı kılmayan, zekâtını vermeyen ve Allah'a bağlanmayan bir kimse acaba bu müjdeye muhatap olabilir mi?

İşte bu iki örnekten hareketle diyoruz ki: Okumaktan maksat; amel etmeye, hükümleri uygulamaya ve ayetleri yaşamaya yönelik bir okumadır. Böyle olmayan okumalar insan için bir fayda temin etmediği gibi onun için yük bile olabilir.

“Tevrat'la yükümlü tutulup da onun (içindeki hükümlerle) amel etmeyenlerin durumu, ciltlerle kitap taşıyan eşeğin durumu gibidir. Allah'ın âyetlerine karşı kâfirce bir tutum

sergileyen topluluğun hâli ne de kötüdür! Allah, zalimler topluluğunu hidayete erdirmez.” (62/Cuma, 5)

Bu hakikati öğrendiğimize göre şimdi gelin, hep beraber Kur'an'ı amel etmek, ayetlerini yaşamak, hükümlerini tatbik etmek, bizden istediklerini pratiğe dökmek üzere okuyalım ve cennetteki makamımızı bir derece daha artıralım!

Ya Davacın Peygamber Olursa?

Kuran-ı Kerim, kıyamet gününde çok dehşetli bir mah-kemeleşmeden söz etmektedir. Bu mahkemede davacı, â-lemlere rahmet olarak gönderilen Hz. Muhammed; davalı ise Onun, Kuran'ı terk eden ümmeti...

“(O gün) Peygamber: “Rabbim! Benim kavmim şu Kur'an'ı terk edilmiş bir şey hâline getirdi” diyecek.” (25/Furkan, 30)

Ayetten anladığımıza göre Rasuluullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*), âlemlerin Rabbi olan Allah'ın huzurunda birilerini şikâyet edecek ve onlardan hak talebinde bulunacaktır. Şi-kâyetçi Allah'ın en değerli peygamberi olunca insan davayı basite alamıyor, bu şikâyete muhatap olmamak için kendisi-ni hesaba çekmekten kendisini tutamıyor.

Bir insanın başka bir insanı farklı makamlara şikâyet et-mesi mümkündür. Şikâyet edilen mercinin yüksekliğine göre bu şikâyet değer bulacaktır. Örneğin bir insan başka bir in-sanı;

- a. Bir insana şikâyet edebilir,
- b. Polise şikâyet edebilir,
- c. Savcıya şikâyet edebilir,
- d. Başbakana şikâyet edebilir,
- e. Cumhurbaşkanı şikâyet edebilir.

Bu şikâyetlerin her biri makamına göre değer bulacak ve öncelik kazanacaktır. Eğer şikâyetin kendisine iletildiği yer, seviye itibarıyla diğerlerinden daha aşağıda ise şikâyet ona

göre değerlendirilecek, yok makamca daha üst bir yerde ise değerlendirme biraz daha farklı olacaktır. Bu, iki insanın dahi hakkında ihtilaf etmeyeceği bir gerçektir.

Mesele, şikâyet edilen makam itibari ile böyledir. Olaya birde şikâyet edenin rütbesi itibari ile bakmak gerekir. Üstteki örneklendirmemize uygun olarak düşünecek olursak, şikâyet eden bazen;

- a. Sıradan bir insan olabilir,
- b. Bir polis olabilir,
- c. Savcı olabilir,
- d. Başbakan olabilir.

Bunların her birinin bir diğerini şikâyeti, öbürüne nazaran farklıdır. Mesela bir şahsı senin polise şikâyet etmenle, polisin o şahsı savcıya şikâyet etmesi arasında dağlar kadar fark vardır. Veya polisin o şahsı savcıya şikâyeti ile başbakanın onu cumhurbaşkanına şikâyeti farklıdır. Şikâyet edenin ve kendisine şikâyet olunanın rütbesi yükseldikçe şikâyet o kadar önem kazanır.

Bu örneklendirme ile lafı nereye getirmek istiyoruz?

Kıyamet günü bazı insanları şikâyet edecek olan merci, insanların Allah katında en üstün ve en şerefli olan Hz. Muhammed. Şikâyetin kendisine iletileceği merci ise, âlemlerin Rabbi olan Allah!

Şikâyet makamının en üstünü ile kendisine şikâyet iletilen makamların en yücesi! Biri Allah, diğeri Rasulullah!

İşte böylesi bir ortamda Allah'ın peygamberi birilerini Allah'a şikâyet edecek ve onların hesap vermelerini Adil olan Allah'tan talep edecek.

Bu manzara karşısında hiç sanık sandalyesinde olmak ister misiniz?

Hâkim, Allah; müşteki, Rasulullah; sanık ise siz!

Herhalde böylesi bir durumda hiç kimse sanık olmak istemez. Hatta bırakın sanık olmayı, böylesi dehşetli bir mah-

kemeye tanıklık dahi etmek istemez. Çünkü Allah bir kimseyi hesaba çekti mi, artık onun kurtulması çok zordur. O dilemezse artık kurtuluş yoktur!

İşte böylesi dehşetli bir mahkeme; dünyada iken Kuran'ı arkalarına atan, onu dikkate almayan, hayatını onun ilkelelerine göre ayarlamayan, "Allah bu konuda ne buyuruyor" diye kitaba müracaat etmeyen, kısacası kitabı terk edenler için kurulacak.

Kitabı terk edenler...

Ama nasıl?

Hangi şekilde?

Neden?

Hangi amaçla ve hangi şekilde olursa olsun, kitaba müracaat etmesi gerektiği halde ona dönüp bakmayan, onu dikkate almayan ve onun ilkelerine kulak asmayanlar...

Evet, onlar Allah'ın huzurunda dava edilecekler; ama ne dava!

Şikâyetçisi Allah katında bir dediği iki edilmeyen, kolay kolay kimseyi şikâyet etmeyen, ama şikâyet ettiğinde de asla peşini bırakmayan bir Nebi'nin davası...

Allah'ım! Merhametine sığınıyor, affını diliyoruz. Şimdi den en samimi dileklerle oradaki sanık sandalyesinde olamamayı niyaz ediyoruz. Şüphesiz ki sen kullarına karşı çok şefkatli olansın. Ne olur bizlere acı da o dehşetli günde bizleri korkularımızdan emin kıl. Amin.

Şimdi, Kuran'ın nasıl terk edilebileceğini maddeler halinde zikretmeye çalışalım:

Terk Etmenin Çeşitleri

1- Okuma Bakımından Terk

Kuran'ın asıl gayesi, içerdiği hükümlerle amel edilmesidir. Ancak bu gayeye ulaşmak o hükümleri okumak ve onların ne dediğini anlamak ile mümkün olur. Bu nedenle oku-

mak bu amaca bizleri götüren biricik yol olduğu için, bizden istenen bir şeydir.

Kuran, bu ümmetin elinden düşmemesi gereken en önemli kitap olduğu halde maalesef bu gün okunması terk edilmiş durumdadır. İnsanlar gazete, dergi, kitap ve benzeri nice okunacak şeyleri hiç ihmal etmeden okumakta, ama Allah'ın biz insanların ebedî mutluluğu için göndermiş olduğu yüce kitabı bir türlü eline alıp okuma yolunu seçmemektedirler. Bu, gerçektende büyük bir afettir.

İnsan Kuran'dan mahrum olduktan sonra onlarca kilo ağırlığındaki hukuk, tıp, hendese ve benzeri ilim dallarının kitaplarını okusa ne yazar?!

Veya dünyasını imar etme adına farklı farklı kitapları inceleyip ezberlese ne olur?

Allah'ın kitabına gereken ilgi ve alaka gösterilmedikten sonra bunların hepsi olsa ne ifade eder?

Biz, inşaallah bu hataya düşmeyecek ve Rabbimizin şerefli kitabını sürekli okuyarak kulluğumuzu icra edeceğiz.

“Okuma” dedim de bununla sadece yüzünden Arapça metni takip etmeyi veya sadece ezberden tekrarlamayı anlamadınız herhalde?

Bir metni anlamadan tekrar etmek okumak sayılır mı?

Elbette ki hayır!

Bir metnin ne demek istediğini anlamadan yapılan okuma, okuma değildir. Bu nedenle biz okuma dediğimizde, onun anlamlarını idrak etmeyi, ne demek istediğini anlamayı, mana ve mefhumunun zihninizde canlanmasını kastediyoruz. Bu yapılmadan okunan Kur'an, insana fazla bir şey kazandırmayacağı gibi, Allah'ın istediği bir kulluğa da kulu sevk etmeyecektir.

Kur'an'ı bu ekseninde okumak her insana farzdır. Kitabımızın bir başlığı bu konuyu anlattığı için burada lafı uzatmayacağım. Rabbimiz şöyle buyurur:

“De ki: “Bana ancak, bu beldenin (Mekke’nin) Rabbine kulluk yapmam emredildi ki O, orayı mukaddes kılmıştır ve her şey kendisine aittir. Yine bana, müslümanlardan olmam ve Kur’an’ı okumam emredildi.” Artık kim doğru yola girerse yalnız kendisi için girer. Kim de doğru yoldan saparsa, de ki: “Ben ancak uyarıcılardanım.” (27/Neml, 91, 92)

Bu ayetler Rasulullah’a Kur’an okumasını emretmektedir. Rasulullah’a hitap —O’na özgü olduğunu ortaya koyan bir delil olmadığı sürece— biz ümmetine de hitaptır. Yani O’na yapılan emir, yasak ve tavsiyeler aynı zamanda biz Müslümanlara da yapılmıştır. Bu nedenle Kur’an okumak, her müslümana Allah tarafından emredilmiş bir husustur. Dolayısıyla Rasulullah onun nasıl okumuşsa bizde onu aynı şekilde okumalı ve bu şekilde Rabbimizin emrini yerine getirmeliyiz.

Son olarak bir şeye daha temas etmek istiyorum:

Bu gün kimi insanlar Kur’an’ı yalnızca bazı gecelerde veya bazı özel günlerde okumaktalar. Kimileri ise onun okunmasını sadece kabirlere has kılmış! Biz her iki tür okumanın da Allah’ın muradına uygun olmayan okuma tarzı olduğunu yeniden hatırlatmakta yarar görüyoruz.

Peki ya evinde okuduğu Yasin-i Şerifleri bir balona üfleterek mezar ziyaretine gelen kimselere satanlara ne demeli?

Ya da Kur’an okumayı terk edip üstatların yazdığı kitapları Kur’an’a alternatif olarak okuyanlara?

Varın, bunların cevaplarını da siz düşünün.

Yaptığımız bu açıklamalardan, Kur’an’ı yalın bir şekilde okumanın yanlış bir iş olduğu sonucu çıkarılmamalıdır. Neticede o, Allah’ın tertemiz ayetlerinden müteşekkildir ve sırf okunması bile insana ecir kazandırır. Ama böylesi bir okuma elbette ki Kur’an’ı anladıktan sonra yapılsa daha güzel olur.

2- Dinleme Bakımından Terk

Kuran okumak ne kadar ulvî bir amelse onu dinlemekte aynı derecede ulvî bir ameldir. Dinlemek de okumak kadar anlamaya yardımcı olan hususlardan birisidir. Bu nedenle Müslüman hem kitabını okumalı, hem de dinlemelidir.

Anlamak için dinlemeli, ağlamak için dinlemeli, etkilenecek için dinlemeli, duygulanmak için dinlemeli...

Tüm bu amaçlar için Kur'an dinlemek ne güzel bir iştir!

Bunu becerebilenler ne büyük bir iş yapmışlardır! Allah hepimize bu amaçlarla Kur'an okumayı nasip etsin.

Kur'an, okuma bakımından terk edildiği gibi dinleme bakımından da terk edilmiş durumdadır.

Kâfirler onu terk ettiği gibi Müslümanlarda onu terk etmiş durumdadırlar. Maalesef Müslümanlar onu dinleyeceği yerde yerine müziği, çalgı aletlerini veya "lehve'l-hadis" diyebileceğimiz Allah'ın yasak kıldığı boş şeyleri dinleyebilmekteler.

Allah İmam Şafi'ye rahmet etsin! "*Sen kendini hak ile meşgul etmezsen, batıl seni işgal eder*" demekle ne de güzel buyurmuş!

Gerçektende biz kendimizi hak olan işlerle meşgul etmediğimizde batıl olan işler etrafımızı sarıyor ve bizi hak ile işgal etmekten alıkoyuyor.

Kur'an dinlemezsek veya Kur'an'ın anlatıldığı vaazlara kulak vermezsek boş kalan kulağımızı elbette ki batıl şeyler dolduracaktır.

Burada şu gerçeğe de dikkat çekmeden geçemeyeceğim: İnsan 24 saat Kur'an dinleyemeyebilir. Zaten bu fiziksel olarak da mümkün değildir. Çünkü insan bazen çok dalgın olur, bazen yorgun, bazen de telaşlı... Bu gibi durumlarda hep Kur'an dinlemesi gerekmez. Aksi halde Kur'an ona bir bıkkınlık verebilir. Zaten Efendimiz *aleyhisselam*'da bıkkınlık verme korkusunu hissettiğimiz anda başka şeylere yönel-

memizi bize tavsiye buyurmuştur. Böylesi anlarda Müslüman müzikten uzak ezgileri, şiirleri ve marşları dinleyebilir. Eski-den belki müziksiz ezgi bulmak zordu; ama Allah’a hamd olsun ki, bu gün artık alternatif olarak müziksiz ezgiler yapılmakta ve Müslümanların büyük bir problemi halledilmeye çalışılmaktadır.

Müslüman bu hassas dengeyi iyi kurmalı ve ne zaman Allah’ın kitabını dinleyeceğini, ne zaman da müziksiz marşlara kulak vereceğini iyi tayin etmelidir.

Bununla birlikte bilmemiz gerekir ki Kur’an okurken hem dinlenecek hem de “din”leneceğiz.

Rabbimiz, Kur’an okunduğunda ona pür dikkat kesilmemizi ve rahmete nail olabilmemiz için onu dinlememizi emir buyurmuştur:

“Kur’an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin.” (7/Araf, 204)

Kur’an’ın okunduğu mekânlarda gereksiz konuşmalar yapmamalı ve mümkün mertebede okunan -Kur’an’ı dinlemeliyiz. Bir büyüğümüz konuşurken onun meclisinde lafa dalmak, konuşmak ve o ortamı bozacak tavırlar içerisine girmek nasıl ki edep dışı bir davranış ise, Allah konuşurken aynı tavırları sergilemek de aynı şekilde edep dışı bir davranıştır.

“Ey iman edenler! Seslerinizi, Peygamber’in sesinin üstüne çıkarmayın. Birbirinize bağırdığınız gibi, Peygamber’e yüksek sesle bağırmanın, yoksa siz farkına varmadan amel-leriniz boşa gider.” (49/Hucurat, 2)

Rasulullah’ın huzurunda ses yükseltmek ne kadar edep dışı ve tehlikeli bir iş ise, Allah’ın konuştuğu yerlerde seslerimizi yükseltmemizde aynı derecede edep dışı ve tehlikeli bir iştir.

Cuma hutbesinde bile hatibi sessizce dinlemeyi emreden bir din, hiç Allah ve Rasulü'nün huzurunda konuşmaya müsaade eder mi?

Hutbe veren imamı güzelce dinlemek günahların bağışlanmasına vesile oluyorsa, Allah ve Rasulü'nü edeplince dinlemek hiç günahların bağışlanmasına vesile olmaz olur mu?

Bize, her hangi bir insan konuştuğunda onun sözünü kesmemeyi emreden bir dinimiz var elhamdulillah. Bu din insanın bile sözüne değer veriyorsa Allah ve Rasulü'nün sözlerinin dinlenmesine ne kadar önem veriyordur onu da varın siz düşünün.

Kur'an dinlemek, sadece makamlı bir şekilde kıraat eden kişiyi dinlemek değildir. Bununla birlikte tartışma veya münazara ortamında "Allah şöyle buyurur" diyeni dinlemeyi de içerisine alır. Yani biri ile konuşurken Allah namına bir şey okumaya bağlarsa onun sözünü kesmememiz ve sonuna kadar güzelce dinlememiz gerekmektedir. Bu da **"Kur'an okunduğu zaman ona kulak verip dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin."** (7/Araf, 204) ayetinin kapsamına girmektedir.

Rabbimizden bu noktada bizlere şuur vermesini diliyorum.

3- Tedebbür (İnceden İnceye Düşünüş) Bakımından Terk

Rabbimizin kitabı sadece okuma ve dinleme bakımından değil, ayetlerini derinden derine düşünme bakımından da terk edilmiş durumdadır. İnsanlar o mübarek kitabı okumadıkları gibi, manasını anlama noktasında da gereken ilgiyi göstermemektedirler. Oysa bu mübarek kitap sadece okunmak ve dinlenmek için gelmemiştir; aksine hem okunmak hem dinlenmek hem, ayetleri üzerine düşünmek hem de amel edilmek için gelmiştir. Bunlar asla birbirinden ayrılmayan bir bütünün parçalarıdır.

Tedebbür; manalarını inceden inceye düşünerek, üzerinde kafa yorarak ve sanki Rabbi kendisine hitap ediyormuşçasına Kur'ân'ı akletmek, düşünmek ve tefekkür etmektir.

“Tedebbür” kelimesi Türkçede “makat” anlamda kullanılan “dübür” kelimesinden türetilmiştir. Dübür her ne kadar Türkçede insanın arka avret mahalline kullanılsa da Arapçada “Bir şeyin arkası” anlamında istimal edilir. Bu şekliyle Kur’anda da kullanılmıştır. Dolayısıyla “tedebbür” dediğimizde bir şeyin geri planını ve arka yüzünü araştırmak anlamı kastedilir. İşte Müslüman okuduğu ayetlerin geri planını, arka yüzünü ve hakikatini araştırmalıdır. Bunu yaptığında Allah’ın ayetlerini daha iyi anlamaya ve onları gereği gibi idrak etmeye hak kazanacaktır.

Müslüman, okuduğu ve ezberlediği Kur’ân ayetlerini düşünmeli ve bunun için en değerli zamanlarını ayırmalıdır. Veya Kur’ân’dan belirli bir pasajı okuyup onun üzerinde gerekli düşünmeyi yapmalıdır ki, bunun için belirli bir zaman kaydı yoktur. Bu düşünme, belirli kısa bir süre olabileceği gibi –duruma göre– günlerce de devam edebilir; önemli olan ayetlerin hakkını vererek tedebbür etmektir. İbn-i Abbas (radıyallâhu anı) şöyle demiştir:

“Bakara ve Al-i İmrân sûrelerini mânâlarını düşünerek tertil ile okumak bence bütün Kur’ân’ı bir çırpıda okumaktan daha iyidir.”

Rabbimiz, kitabını düşünmeyen ve onun tertemiz ayetleri üzerinde kafa yormayanları eleştirmiş ve istifham/soru yoluyla Kur’ân üzerinde düşünmeyenlerin aslında kalpleri kilitli olan insanlar olduğuna işaret etmiştir.

“Onlar, Kur’ân (ayetlerini) hiç düşünmezler mi, yoksa kalpleri üzerinde kilitler mi var?” (47/Muhammed, 24)

Bu ayetin ve Rasulullah’ın şikâyetinin muhatabı olamak için düşünmeli ve bu hususta ihmalkâr davranmamalıyız.

4- Amel Bakımından Terk

Kur'an'ın asıl indiriliş amacı kendisi ile amel edilmesi olmasına rağmen insanlar –dinlemesini ve düşünmesini terk ettikleri gibi– onunla amel etmeyi de terk etmiş durumdadırlar.

Allah ve Rasulü bir işe hükmedip “Bu böyledir” dediğinde aslında Müslüman için iş bitmiş, mesele kapanmıştır. Bunun üzerine artık ne bir söz söyler, ne de bir söz söyler. Tüm dünya bir araya gelse artık o mesele hakkında müslümanın kanaatini değiştiremez.

“Allah ve Resûlü bir iş hakkında hüküm verdikleri zaman, hiçbir mü'min erkek ve hiçbir mü'min kadın için kendi işleri konusunda tercih hakları yoktur. Kim Allah'a ve Resûlüne karşı gelirse, şüphesiz ki o apaçık bir şekilde sapmıştır.” (33/Ahzab, 36)

Allah ‘şunu yapacaksın, bundan uzak duracaksın’ dediğinde Müslüman hemen o işe imtisal etmeye ve emrin içeriği ile amel etmeye koyulmalıdır. Aksi halde duyduğu halde duymazlıktan gelen ve kitapları ile amel etmeyi terk eden Yahudiler gibi olur.

Kur'an okumaya yönelmiş bir insanın ilk hedefi onun verdiği mesajlarla amel etmek olmalıdır. Bu amacın haricinde sırf ondan bilgi edinmek ve tartışmalarına onu alet etmek gibi bir amaçla okumak hem caiz değildir, hem de Allah'ın muradına terstir.

Efendimiz Kur'an'ı “uygulama” ve “amel etme” amacıyla okuyan müminleri övmüş; Kur'an'ı hayatına aktarmayanları ise “münafık” olarak nitelendirerek onları yermiştir. Buharî'nin rivayetinde Efendimiz şöyle buyurur:

“Kur'ân okuyan ve onunla amel eden mü'min portakal gibidir; kokusu hoş, tadı güzeldir. Kur'ân okumayan ama onunla amel eden mü'min hurma gibidir; kokusu yoktur, tadı ise güzeldir. Kur'ân okuyan münâfık fesleğen gibidir;

kokusu hoş fakat tadı acıdır. Kur'ân okumayan münâfık Ebû Cehil karpuzu gibidir; kokusu yoktur ve tadı da acıdır.”⁶⁴

Rasulullah'ın dizinin dibinde yetişen sahabe nesli Kur'an'ı amele dönük olarak okudular. Seyyid Kutup merhumunda dediği gibi⁶⁵, kültürlerini geliştirmek ve bilgi edinmek maksadıyla Kur'an okumadılar. Onlar Kur'an'ı tıpkı savaş alanında komutanından emir alan asker gibi okudular. Verilen emirleri sorgulamadılar; anında pratiğe döktüler.

Sahi, savaşın en şiddetli anında kendisine emir veren komutanın direktiflerini sorgulayan ve bu nedenle kendisinden istenilen talepleri geciktiren veya yapmayan askere ne denir? Onun bu yaptığı hiç makul müdür? Oysa iyi bir asker, komutanı kendisine “Yat” dediğinde yatan, “Kalk” dediğinde kalkan ve “Vur” dediğinde vuran askerdir. Bu emirleri sorgulamaya ve “Neden yatacakmışım? Burası yatmaya elverişli mi? Niçin vuracaktım?” tarzında sorular sormaya başlayan asker hem savaşın kaybedilmesine hem de kendisinden nefret edilmesine sebep olabilir.

İşte sahabe tıpkı komutanının direktiflerini sorgulamayan ve kendisine verilen emirleri hemen yerine getiren asker gibi Kur'an okudu. Bu nedenle de Allah'ın övgüsüne mazhar oldular.

İşte iki binli yılların müslümanı olan bizlerde Kur'an'dan istifade etmek istiyorsak tıpkı bu örnekteki gibi, Rabbimizin emirlerine sarılmalı ve Onun direktiflerini sorgusuz-sualsiz tatbik etmeye koyulmalıyız. Bunu becerdiğimizde Allah'ın izni ile sahabe nesli gibi bir nesil olmaya hak kazanacak ve bu yüz yılda Rabbini razı eden cennete namzet Kur'an hamilleri olacağız.

⁶⁴ Buhârî, Fadılu'l-Kur'an, 36.

⁶⁵ Yoldaki İşaretler, sf. 18.

5- Şifa Dileme Bakımından Terk

Kur'an; okuma, anlama ve amel yönüyle terk edildiği gibi, kendisinden şifa istenmesi yönüyle de terk edilmiştir. İnsanlar hem maddî hem de manevî hastalıklarına ondan şifa bekleyecekleri yerde bunu bırakmışlar ve yerine bazı sihirbazlardan, kâhinlerden, cincilerden ve bakıcılardan medet ister hale gelmişlerdir.

Örnek sahabe nesli Kur'an'ı hem maddî hem de manevî hastalıklara şifa vesilesi olarak görüyordu.

Kur'an'ın; kalplerde bulunan küfür, şirk, nifak, riya, kibir, haset ve nefret gibi hastalıklara şifa olduğu aşikârdır. Rabbiniz şöyle buyurur:

“Ey insanlar! İşte size Rabbinizden bir öğüt, kalplerde olan (manevî hastalıklara) bir şifâ ve inananlar için yol gösterici bir rehber ve rahmet (olan Kur'ân) geldi. De ki: Allah'ın lütf ve rahmetiyle, (yani) yalnız bununla sevininler. Bu, onların toplayıp durduklarından daha hayırlıdır.” (10/Yunus, 57, 58)

“Biz Kur'ân'dan, mü'minler için şifa ve rahmet olacak şeyler indiriyoruz. Zalimlerin ise Kur'ân, ancak zararını artırır.” (17/İsra, 82)

Kur'an'ın maddî ve bedensel rahatsızlıklara şifa olduğuna ise, kitabımızın bir başka yerinde de naklettiğimiz şu olayı zikredebiliriz:

Enes (radıyallâhu anı) anlatır:

Rasulullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)'in ashabından bir grup, bir Arap köyüne uğradı. Köy halkından kendilerini ağırlamalarını talep ettiler, ancak köylüler bu teklifi reddetti. Bu esnada köyün liderini yılan sokmuştu. Ne yaptılarsa hiçbir şey fayda vermedi. İçlerinden birisi:

–“Köyümüze gelen şu insanlara gidin. Belki onlardan birisinde fayda verecek bir şeyler vardır.” dedi. Bir grup hemen gitti ve köyde mola veren Sahâbîlere:

– “Liderimizi yılan soktu ve ne yaptıysak fayda vermedi. Acaba sizden birisinde fayda verecek bir şeyler var mı?” dediler. Sahabîlerden birisi:

– “Evet, Vallahi ben tedavi edebilirim. Ancak siz, rica etmemize rağmen bizi misafir etmediniz. Bende karşılığında ücret almadan tedavi yapmam.” dedi. Nihayet bir sürü koyun üzerinde anlaştılar. Sahabî üflemeye ve Fatiha Suresini okumaya başladı. Adam bağdan çözülür gibi oldu ve sanki onu yatağa düşüren hiç bir şey olmamış gibi kalkıp yürüdü. Köylüler anlaştıkları ücreti ona verdiler. İçlerinden birisi “paylaşalım” dedi. Ancak rukye ile tedavi yapan sahabî: “Peygambere gidip durumu anlatarak bize ne emredeceğini görmedikçe bunu yapmayın” dedi. Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’in yanına vardılar ve olayı anlattılar. Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*): sahabiye: **“Fatiha’nın şifa verici bir dua olduğunu nereden anladın?”** dedi. Sonra: **“İsabet etmişiniz. Paylaşın. Sizinle beraber bana da pay ayırın”** buyurdu ve güldü.⁶⁶

Bu ve daha birçok rivayet, Kur’ân ayetlerinin halis niyetle okunduğu zaman Allah’ın dilemesi ile insana fayda verebileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Kur’ân’ın asıl amacı bu olmamakla birlikte, bundan da faydalanmanın her hangi bir sakıncası yoktur.

Bizler hem maddî hem de manevî hastalıklarımıza Kur’an’dan şifa dilemeyi kesinlikle ihmal etmemeliyiz. Eğer bu işi Kur’an ile yapmazsak o zaman onun yerini İslam’ın batıl addettiği metotlarla doldurmak durumunda kalırız ki, bu da bizi Allah’ın razı olmadığı bir akıbetle yüz yüze bırakır.

6- Hükmetme Bakımından Terk

“Müslümanım” diyen bir kulun hayatına Allah’tan başka bir hüküm koyucu ve kanun belirleyici karıştıramayacağı İslam’ın en temel konularından birisidir. Bir kul bu inancını

⁶⁶ Buhari, 2276.

ortaya koyduğu andan itibaren hiçbir surette Allah'ın kanunlarından başkasını kabul edemez. Eğer kabul ederse o zaman Müslüman olamaz. Bu söylediğimiz, Kur'an-ı Kerim'i akl-ı selim ile okuyan her insanın rahatlıkla görüp-bilebileceği bir gerçektir.

Yüce kitabımızın bir takım indiriliş nedenleri vardır. Bu nedenlerden biriside hiç şüphesiz; şahıslar, aileler, cemaatler ve devletlerarasında vuku bulan ihtilaflar hakkında hüküm vermek ve o ihtilafları Allah'ın muradına göre çözüme kavuşturmaktır. Rabbimiz, Nisa Suresinde bu gayeyi şu şekilde açıklar:

“Allah'ın sana gösterdiği şekilde insanlar arasında hükmedesin diye sana Kitab'ı hak ile indirdik; (sakın ha) hainlerin savunucusu olma!” (4/Nisa, 105)

Rasulullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)'e onun hükümleri ile insanlar arasında hükmetmesi emredilmiştir:

“Aralarında, Allah'ın indirdiği ile hükmet, (sakın ha) onların arzularına uyma!..” (5/Maide, 49)

Kur'an bir hidayet ve rahmet kitabı olduğu gibi, insan hayatına hükmeden bir anayasadır aynı zamanda. Onu sadece önceki kavimlerden söz eden bir hikâye kitabı gibi gören veya yalnızca ölümlere okunan bir kitap olarak değerlendirenler kesinlikle büyük bir hata içerisinde dirler. O, ibret almaları ve doğru yolu bulmaları için insanlara kıssa ve hikâyeler anlatır. Bu doğrudur; ama sadece bununla kalmaz, aynı zamanda hayatlarını düzenlemeleri ve anlaşmazlık anlarında müracaat etmeleri için onlara belirli kanunlar da koyar. İşte kitabımız böyle bir kitaptır. İnsan her ne zaman bu özellikleri birbirinden ayırır ve Kur'an'ı sadece bir yönü ile ele almaya kalkarsa dalaletin ve sapıklığın kapısını kendi eli ile aralamış olur.

Yüce Kitabımız, insanların aralarında vuku bulan meseleleri halletmek ve o meselelere dair hüküm koymak için indi-

rildiği halde bu gün yeryüzünde hüküm süren hiçbir devlet onunla hükmetmemektedir.

İşte kitabımızın terk edildiği yönlerden biriside budur. Şu anda yeryüzünde yaşayan insanlar ve o insanlara hükmeden yönetimler onu okuyup amel etmeyi terk ettikleri gibi onunla hükmetmeyi de terk etmiş durumdadırlar. Ayrıca sadece onunla hükmetmemekle kalmamış, yerine birde yerden bitme beşer mahsulü kanunlar vazederek ikinci kez haddi aşmışlardır. Unutmamamız gerekir ki, Allah'ın hükmü ile hükmetmemek bir suç; onun yerine başka bir kanun ile hükmetmek ikinci bir suçtur. Maalesef bu insanlar her iki suçu da birden işlemektedirler.

Rabbimiz, bu suçu işleyenleri Kur'an'ında çok ağır bir dille eleştirmiş ve onlara bir insan için kullanılabilecek en korkunç vasıfları vermiştir:

“Her kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar kâfirlerin ta kendileridir.” (5/Maide, 44)

“Her kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar zalimlerin ta kendileridir.” (5/Maide, 45)

“Her kim Allah'ın indirdiği ile hükmetmezse işte onlar fasıkların ta kendileridir.” (5/Maide, 47)

Bu gün genele olarak düşündüğümüzde insanlar arasında Allah'ın hükümleri ile hükmediliyor mu?

Adam öldürene, hırsızlık yapana, zina edene... Allah'ın cezaları tatbik ediliyor mu?

Küçük çocuklara tecavüz edip onları hunharca katleden canilere Allah'ın hükmü uygulanıyor mu?

Maalesef insanların hem dünya hem de ahiret hayatları için en uygun ve en adil hükümleri ihtiva eden kitabımız, birçok konuda olduğu gibi hüküm bakımından da terk edilmiş durumda.

Onu hüküm bakımından terk edenlere, Allah huzurunda Rasullullah'ın kendilerinden davacı olacağını tekrar hatırlatı-

yor ve kendilerini bu yanlıştan vazgeçmeye davet ediyoruz. Davacısı Rasulullah olanın akıbeti hiç hayır olur mu?

7- Muhâkeme (Kendisinden Hüküm İsteme) Bakımından Terk

Muhâkeme; anlaşmazlık anında bir kanunun hükümleri önünde mahkemeleşmek, meselenin halli için ondan hüküm talep etmek, demektir. Bu mahkemeleşme eylemi Allah'ın kitabına göre de yapılabilir, başka kitapların kanunlarına göre de... Eğer Allah'ın kitabına göre olursa kişinin imanına; başka kitapların kanunlarına göre olursa kişinin küfrüne delil olur. Bir mümin ne pahasına olursa olsun asla Allah'ın kitabını bırakıp başka kanunlardan hüküm isteyemez. Bu gün Rabbimiz takdir ettiği miras paylaşımını terk edip biraz daha fazla para alabilme adına başka başka kapıları çalan insanlar Kur'an'ın tabiri ile "iman ettiğini zanneden" insanlardır. Böyleleri kendilerinin mümin olduğunu zannetse, abdest alıp-namaz kılsa bile hakikatte tağuta kulluk etmiş ve imanlarını üç kuruşluk dünya menfaati için satmış insanlardır. Rabbimiz şöyle buyurur:

"(Ey Muhammed!) Sana ve senden önce indirilen kitaplara iman ettiklerini iddia edenleri görmüyor musun? Tağutu inkâr etmeleri kendilerine emrolunduğu hâlde, onun önünde muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları derin bir sapıklığa düşürmek istiyor." (5/Nisa, 60)

Böyleleri namazda, oruçta, hacda ve menfaatlerine dokunmayan diğer ahkâmda söz hakkını Allah'a verirler, ama iş menfaatlerine dokunduğunda Rableri olan ve her daim huzurunda boyun eğdikleri Allah'ı bir anda unutarak başka başka kapılara giderler. Bunlar her ne kadar kendilerini Müslüman olarak adlandırırsa da hakikatte İslam'a boyun eğmiş kimseler değildir. Çünkü İslam tam bir teslimiyettir. Namazda olduğu gibi, mirasta da Allah'ın kanunlarına boyun eğebilmektir. Oruçta olduğu gibi diğer meselelerde de Allah'ın yasalarına

uyabilmektir. Bir meselede İslam'ın hükmüne, başka meselelerde de başkalarının hükmüne itaat etmenin İslam'da tek bir adı vardır; o da şirktir. Allah hepimizi bu musibetten muhafaza etsin.

İşte Yüce kitabımızın terk edildiği yerlerden birisi de burasıdır.

Bizler ne pahasına olursa olsun bu mükemmel kitabın adil hükümlerini, dün dediği ile bu gün söylediği birbirini tutmayan zavallı insanların koyduğu aciz kanunlarla değiştirmemeliyiz.

Ahirette Hz. Muhammed (*aleyhisselâm*)'ın senden davacı olmasını istemiyor ve **“Rabbim! Benim kavmim şu Kur'an'ı terk etti”** diyerek seni Allah'a şikâyet etmesinden korkuyorsan o zaman zikrettiğimiz bu hususlara dikkat et. Allah'ın kitabı ile olan alakayı yeniden gözden geçir. Onu oku, anla, tefekkür et. Onunla amel etmek için çaba harca. İnsanlara onu duyur, onun haberlerini takip et. Gazete ve dergilere gösterdiğin itinanın çok daha fazlasını bu kitaba göster. Onunla hem dem ol.

Eğer sen böyle yaparsan cennet karşılığında Rabbinle yapmış olduğun ticaret kâr getirecek ve asla seni zarar ettirmeyecektir.

“Şüphesiz, Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden, gizlice ve açıktan Allah yolunda harcayanlar, asla zarar etmeyecek bir ticaret umabilirler.” (35/Fatır, 29)

Allah ile yaptığın ticaretin kâr elde etmesini istiyorsan haydi O'nun kitabını okumaya!

Önemli Bir Endişe

Bu gün nice insanın şöyle bir endişesine şahit oluyoruz:

“Hocam! Herkes kendisinin hak yol üzere olduğunu, Allah'ın ancak kendilerinden razı olacağını ve kendileri dışın-

daki her kesin yanlış yolda olduğunu söylüyor. Acaba kim doğru? Kime inanacağız?”

Bu endişe aslında çok yerinde olan, ama dile getirenlerin Kur'an ve sünnetten haberdar olamadığını ele veren bir endişedir. Bir insan gerçekten bu endişeyi taşıyor ve kimin hak, kimin batıl yol üzere olduğunu öğrenmek istiyorsa, ona Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'den nakledilen şu iki rivayeti dikkatlice okumasını tavsiye ediyoruz.

Efendimiz “Veda Hutbesi” diye bildiğimiz o mükemmel konuşmasının bir bölümünde şöyle buyurmuştur:

“...Ben size öyle bir şey bıraktım ki, eğer ona sımsıkı sarılırsanız ondan sonra asla dalaletle düşmezsiniz. (Sarıldığınız zaman dalaletle düşmeyeceğiniz) o şey Allah'ın kitabı (Kur'an)'dır...”⁶⁷

Diğer bir rivayette ise şu ilave vardır:

“Ben aranızda iki şey bıraktım. Eğer o ikisine sımsıkı tutunursanız asla sapıklığa/yanlış yola düşmezsiniz. (Sımsıkı tutunduğunuz zaman sapıtmayacağınız) o iki şey Allah'ın kitabı (Kur'an) ve Benim sünnetimdir.”⁶⁸

Bu gün cemaatlerin 500'ü aştığı, herkesin bir diğerini sapıklık ve dalaletle suçladığı ve sadece kendilerinin hak üzere olduğunu söylediği Türkiye ortamında bu endişeyi samimiyetle ve gerçek manada dillendiren birisine Efendimizden rivayet edilen bu iki hadisin yeterli olacağını düşünüyoruz.

Eğer gerçekten kimin hak, kimin batıl yolda olduğunu bilmek ve öğrenmek istiyorsan işte sana Efendimizin, kulağına küpe edeceğin çok değerli iki tavsiyesi: Kur'an ve Sünnet.

Sen, eğer gerçektende Kur'an'ı ve Efendimizin sahih sözlerini tarafsız ve samimi bir şekilde okursan kimin hak kimin batıl üzere olduğunu çok rahat bir şekilde anlar ve yolunu ona göre çizersin.

⁶⁷ Müslim, 1218.

⁶⁸ Sahihu't-Terğib ve't-Terhib, 40.

Efendimiz **“Bunlara sarıldığınız sürece asla sapıtmazsınız”** dediğine göre bunlara sarılan hiç sapıtır ve yolunu kaybeder mi? Efendimiz din adına hiç yanlış söyler mi? O, **“sapıtmazsınız”** demişse mesele bizim için bitmiş ve konu kapanmıştır. Sende eğer Efendimizin yanlış söylemeyeceğine inanıyorsan o zaman bu söze kulak ver ve kalbindeki bütün şüpheleri bir kenara koy.

İşte Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’den nakledilen bir başka hadis:

“Müjdeler olsun size! Şüphesiz ki bu Kur’ân, bir tarafı Allah’ın elinde diğer tarafı da sizin elinizde olan bir iptir. Ona sımsıkı sarılın! Şayet böyle yaparsanız asla sapıtmaz ve helake uğramazsınız.”⁶⁹

Sende onun sözlerine iman eden bir mümin olarak bu müjde ile sevin.

Bu arada *“Ama efendim herkes Kur’an ve Sünnet diyor”* dediğini duyar gibiyim. Doğru, herkes bunu söyleyecek. Aksi halde *“Ben Kur’an ve Sünnet üzere değilim”* deseler kim onlara inanır, itibar eder? Cemaatler birilerini kendilerine inandırabilmek ve onlara kendilerini ispat edebilmek için bu tür cümleleri söylemek zorundalar. Ama sen merak etme, dikkatli bir gözlemleme ile kimin Kur’an ve Sünnet okuduğunu, kimin bu iki kaynağı kendisine rehber edindiğini, kimin ona göre hayatını tanzim ettiğini; kimin de bundan yüz çevirdiğini çok rahat bir şekilde görebilirsin.

Bunu görebilmen için her şeyden önce seninde bu iki kaynağı iyi bilmen ve onun gönüllere serinlik veren suyundan kana kana içmen gerekir. Aksi halde bilmediğin bir şeyle nasıl olurda insanları değerlendirebilir ve onların fikirlerini doğru bir biçimde mukayese edebilirsin ki?

⁶⁹ Taberânî rivayet etmiştir. Şeyh Elbanî hadisin “sahih” olduğunu belirtir. Bkz. *“Sahihu’l-Camü’s-Sağır”*, 34.

İşte bu söylediklerimizle “*Her gurup kendisinin doğru olduğunu söylüyor kime inanacağız?*” sorusuna cevap bulduğumuzu zannediyorum. Sen bu cevabı samimi bir şekilde değerlendirirsen o zaman kimin doğru, kimin yanlış olduğunu çok rahat bir şekilde anlayacak ve Allah’ın izni ile doğru yolu tespit edeceksin.

Son olarak çok önemli bir meseleye değinmek istiyorum:

Şu günümüzde Kur’an-Sünnet dediği ve hep bu iki kaynağı okuduğu halde maalesef yanlış yapan guruplar da yok değil. Bu guruplar hep bu iki kaynağı okuyor olmasına rağmen maalesef bazen hatalı işler ve İslam’ın onaylamadığı ameller yapabiliyorlar. Bunun elbette birçok nedeni olabilir. Ama bizim tespit edebildiğimiz birkaç önemli husus var:

1- Bu tür guruplar her ne kadar Kur’an ve sünnet okusa da bu iki kaynakta ismen zikri geçmeyen bazı güncel meseleleri anlamakta problem çekiyor ve yanlış kıyaslama sonucu bazı hatalara düşmekten kendilerini kurtaramıyorlar. Onlara yaptıklarının hatalı olduğunu söylediğinde ise hemen o meselelerin Kur’an’da nerede geçtiğini soruyorlar. Çok basit bir örnek olması için söylüyorum, mesela “Sigara caiz değildir” dediğimiz zaman bu tür çevreler “Kur’an’da ‘Sigara haramdır’ diyen bir ayet mi var?” diye hemen itiraz getiriyorlar. Onların bu hataya düşmelerinin en büyük nedeni; Kur’an’ın genel prensipler ortaya koyan bir kitap olduğunu bilmemeleri veya yeterince bunun farkında olmamalarıdır. Unutmamamız gerekir ki Kur’an her şeyi ismen tek tek zikreden bir kitap değil, aksine sadece temel kuralları ve genel-geçer ilkeleri ortaya koyan bir kitaptır. Meselelerin detaylarını, Sünnete veya yerine göre içtihadla bırakır. İşte bunu göz ardı eden kimi çevreler Kur’an okumalarına rağmen hatalı hükümler verebilmekte ve dünya üzerindeki tüm Müslümanlarla farklı düşünebilmektedirler. Zaten Kur’an’da ismen zikredilmiyor diye beşerî ideolojilere destek vermenin caiz olduğunu söyleyenler bunlar

değil mi? “*Falanca sistemi desteklemenin, filanca partiye arka çıkmanın dinle ne alakası var*” diye televizyonlarda bas bas bağırarak yine dillerinden Kur’an’ı düşürmeyen bu insanlar değil mi? İşte bu hususa dikkat edilmeyişi kimi çevrelerin Kur’an okumasına rağmen hataya düşmesine neden olabilmektedir.

2- Kur’an okuduğu halde hataya düşenlerin diğer bir hatası da, kendilerini Kur’an’a hakkıyla teslim etmemeleridir. İnsan eğer Kur’an’da zikredilen hakikatlere hakkıyla boyun eğmiyor ve o hakkın gereklerini yeterince yerine getirmiyorsa hak yoldan sapması kaçınılmazdır. Örneğin Kur’an kâfirlere, münafıklara, yalancılara, Kur’an’dan yüz çevirenlere, çok yemin edenlere... itaat edilmemesini öğütler. Ama bu gün bakıyoruz ki, Allah’ın kitabı ile hükmetmeyen kimselere itaat edilmesini söyleyen ve bunun “salih bir amel” olacağından dem vuranlar maalesef ağzı Kur’anlı insanlardan başkaları değiller. Tüm bu gerçeklere rağmen birisinin çıkıp da “Ben falancaya da inanmazsam kime inanacağım?!” diye bir itiraz ortaya atması duygusallıktan başka bir şey değildir. Bu kul yarın kıyamette Allah ile karşı karşıya kalınca Allah ona “Ben şunlara şunlara itaat etme dediğim halde sen niye gidip onları destekledin” derse bu şahıs “Ya Rabbi! Kur’an’ı iyi bilen falanca kulun öyle dedi, bende onun için destek verdim” mi diyecek? Acaba böylesi bir mazeretle Allah’ın huzurunda paçayı kurtarabilecek mi?

3- Kur’an Allah’ın istediği şekilde ve tam bir teslimiyetle okunmazsa o zaman hidayetden daha çok dalaletle vesile olabilir. Rabbimiz şöyle buyur: “***Andolsun ki sana Rabbinden indirilen bu Kur’an, onlardan çoğunun taşkınlık ve küfrünü artıracaktır***” (5/Maide, 68) Unutmamalıyız ki tarihte sapıklığa düşen nice topluluklar ellerinde Kur’an olduğu halde sapıklığa düşmüşlerdir.

4- Kur'an ancak müttakiler için bir hidayettir. Müttaki olmayanlar ise hakkıyla onun hidayetinden istifade edemezler. Rabbimiz şöyle buyurur:

“Bu Kitap, hiç şüphesiz muttakiler için bir hidayettir.”
(2/Bakara, 2)

“Bu Kur’ân, insanlara bir açıklama, muttakilere yol gösterme ve bir öğüttür.” (3/Âl-i İmran, 138)

Hatırlarsanız kitabımızın giriş bölümlerinde;

“Kur’ân’ın rehberliği ancak muttakiler içindir. Müttaki olmayanlar onun rehberliğinden hakkıyla istifade edemezler. Malum olduğu üzere muttaki olmanın en temel özelliği şirk ve küfürden sakınmaktır. Zira “müttaki” demek sözlük itibarıyla “sakınan” demektir. Rabbimiz sadece “sakınanlar” demiş; ama nelerden sakınacaklarını zikretmemiştir. Biz nelerden sakınılması gerektiğini Kur’ân bütünlüğü içerisinde düşündüğümüz zaman sakınılması gereken şeylerin şu üç şey olduğunu görürüz: 1- Şirk, 2- Haramlar, 3- İçerisinde şüphe olan şeyler. Bir insan bunlardan hakkıyla sakınmadığı sürece asla muttaki olamaz. İşte Allah’ın hidayet kaynağı olan bu kitap ancak bu şeylerden sakınanlar için hidayettir, rahmettir. Kapılarını ancak onlara açar. Sırlarını yalnız onlara verir. Sadece ve sadece onların kulaklarına ince manalarını fısıldar. Ama yukarıda bahsedilen şeylerden kendilerini sakındırmayanların Kur’ân’dan anlamaları yüzeyseldir, sathîdir; istifadeleri hakiki değildir” demiş ve bu kitaptan hakkıyla istifade edebilmenin tek yolunun takvadan geçtiğine işaret etmiştik.

İşte bu gün Kur’an okuduğu halde kendisini günümüzün şirklerinden arındırmayan kimseler var. Bunlar her ne kadar Kur’an okuyor olsa da şirk ve küfürden kendilerini sakındırmadıkları ve Allah’ın yasak kıldığı şeyleri bihakkın terk etmedikleri için Kur’an’dan gerçek manada istifade edemiyorlar.

Zikretmiş olduğumuz bu maddeler, Kur’an ve Sünnet okuduğu halde hataya düşen insanların neden hata içerisine

düşüklerini ortaya koyan gerçeklerden bazısına temas etmektedir. “Kur’an okuyan insan hataya düşer mi?” sorusuna cevap arayan kimse bu zikrettiğimiz maddeleri ciddi ciddi düşünmeli ve etrafında böylesi insanlar varsa onları iyi tahlil etmelidir. Aksi halde kendisinde Kur’an okuduğu halde –Allah korusun– dalalete ve sapıklığa düşebilir.

Kur’an’ı Ne Kadar Bir Süre Zarfında Okumalıyız?

Burada önemli bir sorunun cevabını bulmamız gerekmektedir. Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*) zamanında sorulduğu gibi, şimdi de ara-ara sorulan bu soru Kur’an’ın ne kadar bir zaman diliminde okunacağı ile alakalı. Biz bu soruya Buhârî’de nakledilen şu hadis ile cevap vermek istiyoruz:

Abdullah b. Amr anlatır:

“Babam beni asaletli bir aile kadını ile evlendirdi ve her zaman gelinine kocasından memnun olup-olmadığını sorardı. Karım da:

— “Abdullah erkekler arasında bulunmaz bir adam! Evlendik evleneli ne yatağımıza ayakbastı, ne de örtülü eteğimizi araştırıp yokladı!” diye cevap vermiş.

Babam Amr’ın bu yoldaki incelemeleri uzayınca, nihayet durumu Peygamber (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’e arz etti. Peygamber (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’de:

— **“Abdullah’ı bana getir”** buyurdu. Sonra Peygamber (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’in yanına vardım:

— **“Nasıl oruç tutarsın?”** diye sordu. Ben de:

— “Her gün” dedim.

— **“Nasıl hatmedersin?”** dedi.

— “Her gece” dedim. Bunun üzerine Peygamber:

— **“Her ayın üç gününde oruç tut, her ayda bir Kur’ân’ı okuyup hatmeyle”** buyurdu. Ben:

— “Bundan çoğuna da gücüm yeter” dedim. Peygamber:

— **“Öyleyse her haftada üç gün oruç tut”** buyurdu.

Ben:

— “Bundan çoğuna da gücüm yeter” dedim. Peygamber:

— “İki gün iftar et, bir gün oruç tut” dedi. Ben de:

— “Bundan çoğuna da gücüm yeter” dedim. Peygamber:

— “O zaman oruçların en faziletlisi olan Dâvûd Peygamber’in orucunu tut; bir gün oruç tut, bir gün ye. Bir de yedi gecede bir kere Kur’ân’ı okuyup hatmet” buyurdu.

(Abdullah sonraları bu hadîsi rivayet ederken:)

“Ah keşke ben, Rasûlullah (*sallallahu aleyhi ve sellem*)’in bana verdiği ruhsatı kabul edeydim, işte şimdi yaşlandım, zayıf düştüm!” diye hayıflanırdı.”⁷⁰

Bu hadiste Efendimiz (*aleyhisselâm*), Kur’an’ın en son sınır olarak bir hafta içerisinde okunması gerektiğini bildirmiş ve bundan daha fazlasına ruhsat vermemiştir. Ama hadis kitapları incelendiği zaman bu sürenin şahısların gücüne göre üç güne kadar çekildiği görülecektir.

Bu bağlamda şu rivayetleri de ciddi anlamda düşünmek gerekir:

Bir adam Zey b. Sabit (*radıyallâhu anı*)’a:

— “Kur’an’ı yedi günde okumama ne dersin?” diye sordu.

Zeyd (*radıyallâhu anı*):

— “Güzel olur; ancak üzerinde düşünmek ve iyice anlamak için, on beş ya da yirmi günde okumak benim için daha sevimlidir” buyurdu.”⁷¹

İbnu Ebi Cemre şöyle anlatır:

“Ben, İbn-i Abbas (*radıyallâhu anı*)’a: ‘Kur’an’ı çok hızlı okuyorum. Üç günde okumaya güç yetirebiliyorum. (Ne dersin iyi bir şey yapıyor muyum?)’ diye sordum. O: ‘Bakara suresini bir gecede üzerinde düşünme düşünme ve ağır ağır okumayı söz ettiğin okuma şekline tercih ederim’ diye cevap verdi.”⁷²

⁷⁰ Buharî, Fadailü’l-Kur’an, 34.

⁷¹ Muhammed b. Nasr el-Mervezî, Muhtasaru Kıyami’l-Leyl, sf. 215.

⁷² Diriliş Muştusu Kur’an-ı Kerim, sf. 169.

Kur'an okumadaki amacımız, anlamak ve manalarını idrak etmek olduğuna göre üç günden kısa bir süre zarfında okunan Kur'an bu amacı gerçekleştirmeyecektir. Bu nedenle üç günden daha kısa bir sürede Kur'an okumamız uygun değildir.

Bu anlattığımız Kur'an'ın en asgari olunacak süresidir. Peki, Kur'an'ın en azami okunması gereken süre zarfı nedir?

Cevap: Bunun için belirli bir süre yoktur. İnsan bir sûreyi eline alıp aylarca onu inceleyebilir. Hatta bu zaman içerisinde başka surelerle de uğraşmayabilir. Bu, onun için ayıplanacak veya kınanacak bir durum değildir. Muvatta'da Abdullah İbn-i Ömer'in tam sekiz yıl Bakara Sûresi üzerinde durduğu nakledilir.⁷³ Tabii ki İbn-i Ömer bu süre zarfında Bakara Sûresini sadece okumakla kalmamış, aynı zamanda hem anlamaya çalışmış, hem ezberlemiş, hem de amel etmiştir.

Bununla birlikte bir müslümanın uzun süre Kur'an'dan uzak kalması düşünülemez. Bu olacak bir şey değildir. Üstte Abdullah b. Amr (*radıyallâhu anh*)'la alakalı olarak verdiğimiz rivayet ve ona benzeyen diğer nakiller, Rasulullah Efendimizin “*Ne kadar sürede Kur'an okuyalım ey Allah'ın Rasulü!*” şeklinde kendisine yöneltilen sorulara en fazla 30 günü işaret ettiğini ortaya koymaktadır. Yani en azami süre 30 günüdür. Bu nedenle bazı âlimler, Furkan Suresinde Rasulullah'ın ümmetini şikâyetten haber veren: “(O gün) **Peygamber: “Rabbim! Benim kavmim şu Kur'an'ı terk edilmiş bir şey hâline getirdi” diyecek.**” (25/Furkan, 30) ayetini baz alarak 30 günden daha fazla Kur'anla meşgul olmayanların Kur'an'ı terk etmiş hükmünde olacağını bildirmişler ve bir müslümanın asla bu süreden daha uzun bir vakit Kur'an'dan ayrı durmaması gerektiği yönünde fetva vermişlerdir.

⁷³ Muvatta, Kitabu'l-Kur'an, 12.

Her 30 günde bir Kur'an'ı baştan sona okumalıyız, demiyoruz; ama 30 günden daha fazla bir süre Kur'an'dan uzak kalmanın da uygun olmayacağını düşünüyoruz.

Bu nedenle gelin, sürekli Kur'anla haşır-neşir olalım. Onu okuyalım, araştıralım, anlamaya çalışalım. Öğretilerini düşünüp üzerinde kafa yoralım. Bir ayeti, bir sûreyi veya bir pasajı elimize alarak üzerinde ciddiyetle duralım. Bu dünyada bu kitap ile meşgul olmayacaksak yaşamamızın ne anlamı vardır ki? Haydi, kitabımızı okuyarak Rabbimizin şu ayetinde zikredilen kârlı insanlardan olalım!

“Şüphesiz, Allah'ın kitabını okuyanlar, namazı kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden, gizlice ve açıktan Allah yolunda harcayanlar, asla zarar etmeyecek bir ticaret umabilirler.” (35/Fatır, 29)

İman Kur'an'dan Önce Gelir!

Biricik Önderimiz Hz. Muhammed'in hayatını ve iman mücadelesini gözden geçiren herkes şunu açık bir şekilde görür: O, insanlara Kur'an bilgisini öğretmeden önce iman bilgisini öğretmiş, onları her şeyden önce tevhide davet etmiştir.

Cündüb b. Abdillâh (radıyallâhu anhu) şöyle anlatır:

“Bizler ergenlik çağında iken üç-beş genç olarak Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem) ile beraber bulunduk. Biz, Kur'ân'ı öğrenmeden önce imanı öğrendik. Ondan sonra Kur'ân'ı öğrendik. Bu sayede de imanımız arttı.”⁷⁴

Abdullah İbn-i Ömer (radıyallâhu anhu) de şöyle der:

“Uzun bir ömür sürdüm. Bizim her birimize Kur'ân'dan önce iman veriliyordu. Sonra öyle insanlar gördüm ki, onlara imandan önce Kur'ân veriliyor, o da Fatıha'dan sonuna kadar onu okuyor,

⁷⁴ İbn-i Mâce, hadis no: 61. Hadis 'Sahih'tir.

ama ne emrettiğini, neleri yasakladığını ve nelerin bellenmesi gerektiğini bilmiyor.”⁷⁵

Bu rivayetlerden anladığımıza göre Rasulullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*), etrafındaki insanlara öncelikle akideyi, imanı ve ona ilişkin meseleleri anlatıyor ve öğretiyordu. Bu gün – birilerinin yaptığı gibi– daha tevhitten haberi olmayan, şirk ve küfür nedir bilmeyen insanların eline bir Kur’ân (siz buna mealde diyebilirsiniz) tutuşturmuyordu. Rasûlullah (*sallallâhu aleyhi ve sellem*)’in onlara yaptığı ilk şey akideyi ve tevhidi anlatmak ve öncelikle bu noktadaki eksiklikleri gidermekti.

Bu hakikati bilen bir insanın artık her şeyden önce tevhi di, imanı, akideyi ve bunları bozup insanı ebedî bir cehennemle yüz yüze bırakan şirki, küfrü öğrenmesi gerekir. Eğer bunları etrafıca öğrenmeden Kur’an okumaya kalkarsa o zaman –Allah korusun– bir takım hatalara düşmekten kendisini kurtaramaz.

Burada şöyle bir itiraz yapılabilir: Siz kitabın başka yerlerinde Kur’an’ın hidayet kitabı olduğundan söz ettiniz. Burada ise imanı öğrenmeyen insanların Kur’an’dan faydalanamayacağından bahsediyorsunuz. Acaba bu bir çelişki değil mi?

Biz bu itiraza şu şekilde cevap veririz:

1- Kur’an’ın hidayet kitabı olduğunda en ufak bir şüphe bile yoktur. O, birçok ayetinde kendisinin hidayet kitabı olduğundan bahsetmiş ve insanları doğru yola ilettiğini açıkça ifade etmiştir. Ancak Kur’an’ın hidayet kitabı olması, onu her okuyanın ondan hidayet bulacağı anlamına gelmez. Kur’an öyle bir kitaptır ki, kişi ona hangi amaçla yaklaşırsa onu elde eder. Eğer hidayeti isteyerek onu mütalaa ederse hidayet bulur. Hidayet amacı gütmeyen mütalaa etmeye kalkarsa dalaleti bulur. Nitekim bu gerçeği Rabbimiz bir çok ayette açıkça

⁷⁵ Hadislerle Müslümanlık, 3/512.

beyan etmiştir ve Kur'an'ın kimilerinin hidayetini artırırken kimilerinin de küfrünü artıracaklarını vurgulamıştır. Rabbimiz şöyle buyur: **“Andolsun ki sana Rabbinden indirilen bu Kur'an, onlardan çoğunun taşkınlık ve küfrünü artıracaktır. Öyle ise o kâfirler toplumu için üzülmeye.”** (5/Maide, 68) **“Biz Kur'ân'dan, müminler için şifa ve rahmet olacak şeyler indiriyoruz. Zalimlerin ise Kur'ân, ancak hüsrânını artırır.”** (17/İsra, 82) Dolayısıyla Kur'an'ın hidayetinden yararlanmak istiyorsak, onun hidayet için öne sürdüğü şartları yerine getirmemiz gerekir. Bunu yapmadan Kur'an okumak insana imandan ziyade küfür ve dalalet yolunu açacaktır.

2- Bizim bu söylediklerimiz, neticesine kendimizin ulaştığı şeyler değildir. Bu, sahabenin ve o günden bu güne gelmiş İslam âlimlerinin söylediği bir gerçektir. Üstte naklini yaptığımız Cündüb b. Abdillâh ve Abdullah İbn-i Ömer (*radıyallâhu anhumâ*)'nın sözleri bu noktada çok açıktır. Onlar, Kur'an'ı bizden daha iyi bilen ve o sürece bizden daha iyi tanıklık eden insanlardır. Eğer onlar imanı öğrenmeyi Kur'an'ı öğrenmekten daha öncelikli bir şey olarak görüyorlarsa, bu yabana atılacak ve sıradan bir görüşmüş gibi kabul edilebilecek bir şey değildir.

3- Tevhidi ve şirki bilmeyen insanlar Kur'an'a eğildiklerinde ondan kendi batıl görüşlerini destekleyecek şeyler çıkarmaya çalışıyorlar. Onlar genel itibariyle Kur'an okurlarken “Kur'an benden ne talep ediyor, nasıl bir inanca sahip olmamı istiyor” şeklindeki bir soru yerine “Bu görüşümü Kur'an'dan nasıl desteklerim” şeklinde bir soru ile Kur'an'a yöneliyorlar. Bu da onları daha büyük bir yanılsaya ve telafisi daha zor bir hataya sevk ediyor. Çünkü onlar kendi batıllarını Kur'an'a onaylattıklarında içerisine düşmüş oldukları hatadan vazgeçmeleri daha zor oluyor.

Zikrettiğimiz bu sebepler nedeniyle Kur'an okumadan ve araştırmadan önce iman ve onunla bağlantılı olan meseleleri öğrenmemiz gerekmektedir. İmanı öğrenmeye göstereceğimiz gayret diğer her hangi bir şeyi öğrenmeye göstereceğimiz gayretten daha fazla olmalıdır. Kur'an'ı bilmeyen birisi cennete girebilir; ama iman bilmeyen birisi asla cennete giremez. Bu nedenle iman, Kur'an'ı öğrenmeden de başka şeyleri öğrenmeden de önce gelir. "Kur'an'ı öğreneyim, sonra akidemdeki yanlışlıkları düzeltirim" demekten öte "Önce akideyi öğreneyim, sonra Kur'an'daki yanlışlıklarımı düzeltirim" demek lazımdır. Bu sıralama karıştığı zaman doğru yoldan sapma başlamış demektir.

Son olarak; bizler insanların hidayetine vesile olmak isterken elbette onları Kur'an ayetleri ile karşı karşıya bırakmalı, tebliğimizi Kur'an ekseni yapmalıyız. Herhangi bir hakikati gündeme getirdiğimizde onu kaçınılmaz olarak Kur'an'dan delillendirmeliyiz. Yani biz "İman Kur'an'dan önce gelir" derken, hiç Kur'an ayetleri okumayalım, demeyi kastetmiyoruz. Elbette ki bizler tebliğ yaptığımız insanlara Kur'an ayetleri okumalı, onlara Rablerinin ne buyurduğunu bildirmeli, içerisine düşmüş oldukları hatalarını Kur'an'dan göstermeli ve onlara bu noktada güven hissettirmeliyiz. Efendimiz ve O'nun güzide ashabı da bunu yapmış, tebliğde bulundukları insanlara Kur'an ayetleri okuyarak onların hidayetini temine çalışmışlardır. Şu iki örneği burada zikrederek konumuzu noktalayacağız:

➤ Tufeyl b. Amr Peygamberliğin 11. yılında Mekke'ye geldi. Mekkeliler O'nu karşılayarak Peygamber'e karşı uyardılar. O da Mescid-i Haram'a girmeden önce Peygamber (sallallâhu aleyhi ve sellem)'den bir şeyler duymamak için kulaklarını tıkadı. Rasûlullah, Kâbe'de durmuş namaz kılıyordu. Tufeyl b. Amr'ın kulağına Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)'in okudu-

ğu ayetlerden bir şeyler ulaştı. Duyduğu şeyler hoşuna gitmişti. Sonra kendi kendine: “Ben seçkin bir şairim, iyiyi-kötüyü birbirinden ayırt edebilecek bir durumdayım. Niye bu adamı dinleyip de, eğer iyi söylüyorsa kabul, kötü söylüyorsa reddetmiyorum” dedi. Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem) dönüp evine giderken o da O’nu takip edip evine girdi. Hikâyesini anlatıp, Rasûlullah (sallallâhu aleyhi ve sellem)’den kendisine İslam’ı anlatmasını istedi. O da kendisine İslam’ı anlatıp bazı Kur’an ayetlerini okudu. Bunun üzerine Tufeyl şöyle dedi: “Allah’a Yemin ederim ki, ben ne bundan daha güzel bir söz işittim, ne de bundan daha adaletli bir iş duydum; işte Müslüman oldum!” Tufeyl (radıyallâhu anı) sonra şehadet kelimesini söyleyerek İslam’ını gerçekleştirdi...⁷⁶

➤ Ümmü Seleme Validemiz anlatıyor:

“Muhacirler Necaşî’nin yanına vardıkları zaman, Necaşî, daha önceden kendi din adamlarını da yanına çağırmişti. Onlar, Necaşî’nin çevresinde mushaflarını yaymış, açmış bulunuyorlardı. Necaşî, Muhacirlere:

~Siz, ne benim dinime, ne de şu milletlerden birinin dinine girmediğinize göre, sizin kavimlerinizden ayrılarak tutmuş olduğunuz bu din nasıl bir dindir? diye sordu.

Muhacirler adına, Cafer b. Ebi Talib:

~Ey hükümdar, dedi. Biz Cahiliye halkından bir kavimdik. Putlara tapar, ölmüş hayvan eti yer, bütün kötülükleri yapardık. Akrabalarımızla ilgilerimizi keser, akraba hakkı gözetmezdik. Komşularımızı unuttur, komşuluk vazifelerini yerine getirmezdik. İçimizden güçlü olan, güçsüz, zayıf olanı yerdi. Yüce Allah bize kendimizden, soyunu sopunu, doğruluğunu, eminliğini, iffet ve nezahetini bildiğimiz Rasûlü gönderinceye kadar, biz hep bu kötü durum ve tutumda idik...

⁷⁶ Üsdü’l-Ğâbe, 2/40.

O peygamber, bizi, bizim ve babalarımızın Allah'tan başka tapa geldiğimiz, taştan, ağaçtan, altın ve gümüşten yapılmış putları bırakarak Allah'ın birliğine inanmaya ve yalnız O'na ibadet etmeye davet etti. Yine o peygamber: Doğru söylemeyi, emaneti sahibine vermeyi, akraba haklarını gözetmeyi, komşulara iyi davranmayı, Haramlardan uzak kalmayı, kan dökmekten geri durmayı bize emretti.

Yine O, bizi her türlü çirkin, yüz kızartıcı söz ve işlerden, yalan söylemekten, yetim malı yemekten, iffetli kadınlara dil uzatmak ve iftira etmekten de men etti.

Ayrıca; hiçbir şeyi kendisine eş ve ortak tutmaksızın, yalnız Allah'a ibadet etmemizi, namaz kılmamızı, zekât vermemizi, oruç tutmamızı da bize emir buyurdu.

Biz onu doğruladık ve ona iman ettik. Allah tarafından getirdiği şeylere göre, ona tâbi olduk.

Bir ve Tek olan Allah'a ibadet ettik, O'na hiçbir şeyi şirk koşmadık. O'nun bize haram kıldığını haram, helâl kıldığını helâl olarak kabul ettik. Bunun üzerine, kavmimiz bize düşman kesildi, bizi dinimizden döndürmek, Yüce Allah'a ibadetten vazgeçirip putlara taptırmak, öteden beri helâlleştirip serbestçe işleyegeldiğimiz kötülükleri tekrar işletmek için, bizi işkenceden işkenceye uğrattılar. Onlar bize böylece galebe çalıp zulmettikleri, bizimle dinimiz arasına gerildikleri ve taz-yıklarini arttırdıkları zaman, biz senin ülkene çıkmak, sığınmak zorunda kaldık. Seni başkalarına tercih ile senin korur-luğun ve komşuluğunda bulunmayı arzu ettik. Ey hükümdar! Biz senin yanında hiçbir zulme uğramayacağımızı umuyoruz!

Necaşi:

~Allah tarafından peygamberinizin getirip sizlere bildir-diği şeylerden, senin yanında bir şey var mı? diye sordu.

Cafer:

~Evet, var, dedi.

Necaşî:

~Onu bana oku! dedi.

Cafer, Meryem Suresinin baş tarafından, Yahya ve İsa (aleyhimesselam)'ın doğumları ile ilgili âyetleri [1-35] okuyunca, vallahi Necaşî o kadar ağladı ki, (akan gözyaşlarından) sakalı ıslandı.

Necaşî'nin din adamları da, okunan âyetleri dinledikleri zaman, ağladılar ve hatta onların mushafları da gözyaşlarından ıslandı... ”⁷⁷

⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 1/202, 203.